özgürlük yolu

aylık siyasi dergi

- **DEVRİMCİLİKLE GOŞİZMİ AYIRALIM**
- DÜZEN AÇISINDAN KONUT SORUNU
- **türkiye'deki maocu akım**
- İSPANYA : İŞKENCE-BOYUNDURUK-ÖZGÜRLÜK
- «kürt çobanı» romanından bir bölüm

11

özgürlük yolu
aylık siyasi dergi

Nisan 1976
Yıl : 1
Sayı : 11

Sahibi : **Faruk ARAS** ● Yazı İşleri Müdürü : **Orhan TALUN** ● Yönetim ve Haberleşme Adresi : Yenişehir 105-214 Sanlı Han Ankara ● Abone : Yıllık 100 TL. ● Altı aylık 50 TL. ● Dış ülkeler için iki katıdır. ● İstanbul dağıtım **TAN-DA** ● Ankara : **ANKARA DAĞITIM** ● İzmir : **EGE DAĞITIM** ● Dizgi - Baskı ÇARK Matbaası

Sayın Okurlar,

Dergimizin bu sayısında, Çin-Sovyet çatışması ve Türkiye'deki maocu akımla ilgili yazı dizisinin 3. bölümünün yanısıra, goşizmle ilgili bir yazı da yer almaktadır. Devrimci hareketin başarısı, sağlam bir ideolojik temel üzerinde yol almasına ve yanlışlarla ciddi şekilde mücadele edebilmesine bağlıdır. Elbette, devrimci harekete zarar veren sapmalar yalnızca maoculuk ve «süper solculuk» biçiminde ortaya çıkan diğer goşist akımlar değildir. Kitlelerin devrimci potansiyelini gereğince kavramayan ve omuzlamaktan kaçınan oportünist, revizyonist eğilimler de eksik olmamaktadır ve bu tür eğilimlerle mücadele de bir görevdir. Dergimizin, sağ ve sol sapmalara karşı kararlı yayın politikasıyla, Türkiye devrimci hareketinin doğru bir yolda ilerlemesine katkıda bulunduğu inancındayız.

Derginin yazıları, genellikle yayın gününden 10-15 gün önce matbaaya verilmektedir. Bu nedenle özellikle ayın son on gününe rastlayan olayları yansıtmak çoğu kez mümkün olmamakta ve bunlar ancak bir sonraki sayıda yapılabilmektedir. 21-24 Mart tarihinde İstanbul'da düzenlenmiş olan Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP)'nin birinci büyük kongresiyle ilgili haber ve yorumu da bu nedenle ancak önümüzdeki sayıda okurlarımıza duyurabileceğiz.

Tüm ilerici yayınların ve bu arada dergimizin karşılaştığı dağıtım güçlüklerini daha önce de okuyucularımıza duyurmuştuk. Bu nedenle okuyucularımızın, özellikle de yurt dışındakilerin, dergiye abone olmaları, birçok yönden kolaylık ve bize de destek olacaktır.

İyi dilekler ve saygılarla...

Ö Z G Ü R L Ü K
Y o l u

Devrimcilikle Goşizmi Ayıralım

Bilimsel sosyalizmin dünya ölçüsündeki büyük başarılarına ve bugüne dek kazanılan büyük tecrübelere rağmen, bilimsel sosyalizme karşıt maceracı akımlar bugün de birçok ülkede devrimci hareket için ciddi sorunlar oluşturmaktadırlar. Ve gerçekten devrimci, tutarlı güçler, yalnız egemen sınıflarla, tutucu ve gericilerle değil; devrimci-ilerici görünen, ama yanlışlarıyla devrimci harekete sürekli zarar veren ve ona ayak bağı olan bu tür sekter, maceracı akımlarla da mücadele etmek zorundadırlar. Bugüne kadar mücadele iki cephede verildi ve bundan sonra da öyle olacaktır.

Çağımızda bilimsel sosyalizm, yalnız işçi sınıfının kurtuluşu ve kendisiyle birlikte tüm ezilenleri kurtarışı, sosyalist bir toplum kurması anlamında —teoride ve eylemde— bir öncü değil; aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketlerinde de bir öncü niteliği kazanmıştır. O, ulusal baskı ve sömürü altında olan halklara da, özgürlüklerini kazanmak, emperyalist ve sömürgeci boyunduruğuna son vermek için gerekli bilgi ve mücadele yöntemlerini vermektedir. Kısaca, bilimsel sosyalizm, dünya ve toplum hakkında doğru bir yorum getirir ve onu değiştirmek için doğru mücadele yöntemleri gösterir. Bilimsel olan yol, bilimsel sosyalizmin yoludur ve ona ters düşenler başarıya ulaşamaz, ancak çıkmazlara varırlar.

Hele sosyalist olduğunu iddia eden kişi, grup ya da partilerin, bilimsel sosyalizmin ilkelerine titizlikle bağlı olmaları gerekir. Bu ilkeleri adımbaşı çiğneyip bildiğini okuyanların bir de

herkesten çok devrimci olduklarını iddia etmeleri sadece komiktir. Sol saflarda, sosyalizm ve «ileri devrimcilik» adına ortaya çıkan goşist akımların niteliği budur.

Bu «süper solculuk»un bir özelliği, belli zaman ve mekân şartlarını hesaba katmadan, kendi «devrimci» özlemlerini gerçekleştirmeye kalkışmasıdır. Somut şartların somut tahlilini yapmadan, toplumun hangi gelişme aşamasında bulunduğunu düşünmeden, yakın görevlerle uzak görevleri saptamadan, zaman ve yer şartlarına uymayan hedefler ortaya atar, uygunsuz taktikler önerirler.

Devrimci ve tutucu güçlerin genel durumunu, sınıfların gücünü, örgütlenme ve bilinç düzeylerini hesaba katmadan, devrimci hareketin belli bir dönemde omuzlıyamıyacağı sivri çıkışlar yaparlar ve tüm devrimci hareketi de arkalarından sürüklemek isterler. Bu yanlış tavırlar ilerici-devrimci saflarda karışıklık ve bölünmeler yaratır. Kuşkusuz, bütün bu sivri çıkışlarla onlar kitleleri arkalarından sürükliyemezler, tersine giderek kitlelerden tecrit olurlar. Ama bunun yanısıra devrimci harekete de önemli zararlar verirler. Onların hataları çoğu kez tüm devrimci harekete malolur, tutarlı devrimci unsurların kitlelerle olan bağlarını da zayıflatır. Ve burjuvazi, onların yanlışlarından yararlanarak devrimci hareketin tümüne karşı harekete geçme, ona zarar verme imkânını bulur.

Bu yöntemleriyle zaman ve mekan şartlarından soyutlanan ve kitlelerden kopan goşizm için devrim, bir **fetişe, ütopyaya** dönüşür. Goşist akımların ayakları havadadır. Neyi, kimlerle, nasıl yapacaklarını hesaplamazlar. Onlara göre **hemen** başlanmalı, **hemen** yapılmalıdır. Sanki herşey bir çorap söküğü gibi kendiliğinden olup bitecektir. Bu hâyâlci, maceracı tavrın, kitlelerin devrimci mücadelesiyle bir ilişkisi olmadığı. açıktır.

Zaman zaman işçi ve diğer emekçilerden goşist akımlara kapılanlar görülse de o, daha çok küçük burjuva aydınları arasında etkin olmaktadır. Bu da sebepsiz değildir. Goşizmi yaratan küçük burjuva tabakaların oynak, kararsız tutumudur. Kapitalist toplumda küçük burjuvazi, politik tavrı bakımından iki temel sınıf —burjuvazi ve proletarya— arasında yalpalayıp durur. Çağımızda küçük burjuva aydınları hem sayıca artmışlardır hem de dünyada olup bitenler hakkında geniş bilgi edinme, okuma imkânları, onların, dünyanın sosyalizme doğru gittiğini kavramalarına yardımcı olmaktadır. Diğer yandan kapitalizm

her geçen gün daha fazla küçük burjuvayi ve bu arada daha fazla küçük burjuva aydınını, ezmekte, işçi sınıfına yaklaştırmaktadır. Küçük burjuva aydınlarının sosyalist ideolojiden etkilenmeleri, onu benimsemeleri giderek artmaktadır. Ancak onlar, biryandan işçi sınıfının mücadelesine katkıda bulunurlarken, diğer yandan bazı hastalıkları da hareketin içine taşımaktadırlar. İşçi sınıfının politik örgütünün disiplini altına girmeyen bu tür «sosyalist» aydınlar, kendilerine göre «kısa», «aceleci», daha «etkili» yollar araştırırlar. Özellikle işçi sınıfının örgütünün zayıf olduğu, hatalar yaptığı hallerde bu tür sapmaların etkinlikleri daha da artar.

Ülkemizde 12 Mart öncesinde ve sonrasında goşist akımların epeyce gürültü kopardıklarını gördük, görüyoruz. Onlar karşımıza her gün yeni stratejilerle, taktiklerle, gruplarla, «lider»lerle, «parti»lerle çıkıyorlar. Bir bakıyorsunuz bir öğrenci örgütünü, bir meslek kuruluşunu «işçi sınıfının öz örgütü» ilan etmişler. Habire Küba'dan, Bolivya'dan, Çin'den, Vietnam'dan, Gine'den, Angola'dan devrim teorileri ithal ediyorlar. Birkaç işçi grevi, bir-iki toprak işgali olayı, ya da herhangi bir ildeki başarılı bir miting, hemen onlar için devrimin başlangıç işareti oluyor. Atılan bu kadar devrim narasına rağmen, Türkiye'de nasıl olup ta şimdiye kadar bir kaç devrim olmadığına şaşmak gerekir...

Kuşkusuz Türkiye'de de devrim başarılacak, sömürü ve zulüm son bulacaktır. Ama sabırsız, maceracı unsurların gönüllerinin istediği gün ve saatte ve onların yöntemleriyle değil. Bu, emekçi, sömürülen, baskı gören halk kitlelerinin yığınsal katkısıyla ve gerçekten devrimci yöntemlerle olacaktır. Bunun için de öncelikle kitleler arasında çalışmak, onları bilinçlendirmek, örgütlemek gerekir.

Sekter ve maceracı gruplar, bilimsel sosyalizme karşıt olan görüş ve yöntemlerini gizlemek için kendilerince uygun yöntemler de bulmuşlar. Onlar, önerdikleri çıkmaz yollara karşı çıkanları «revizyonizm»le, «pasifizm»le suçluyorlar. Daha ağır suçlamaları da peşpeşe sıralıyorlar. Kuşkusuz, karmaşık devrimci mücadele şartlarında, her toplumda, revizyonist, pasifist, reformcu, sosyal şöven eğilimlere, gruplara, örgütlere de rastlanabilir ve bunlarla da mücadele edilmesi gerekir. Ancak başkalarının hatalar yapmış olmaları, hatta sapma içinde bulunmaları, goşist akımların savunulmasına bahane yapılamaz ve onlarla mücadele edecekler de bir başka sapma içinde olanlar değildir.

Kanımız odur ki bugün ülkemizde goşist akımlar devrimci hareketin gelişmesi önünde önemli bir ayakbağıdır, ve onlar hareketi maceracı kanallara sürükleme çabalarıyla burjuvazinin eline imkânlar, fırsatlar vermekte, onun, devrimci harekete saldırısını kolaylaştırmaktadırlar. Bu nedenle goşist akımların maskesini indirmekte, yanlışını göstermekte, bir an dahi tereddüt etmemek gerekir. Devrimci hareketin yararına olan budur. Gerçekten devrimci olabilecek kadroları bu tür hastalıklardan, çıkmaz sokaklardan korumanın yolu da budur. Goşistlerin çığırtkanlığından, revizyonizm ya da pasifizmle, benzer suçlamalarla suçlanmaktan çekinerek susmak, yanlışların üstüne varmamak oportünistçe bir tavır olur. Kimin devrimci kimin devrimci olmadığına karar verecek olanlar elbette maceracılar değildir.

Goşizmde heyecan unsuru ağır basar. Goşistler biraraya getirebildikleri insanları parlak sözler, sivri sloganlarla ajite ederler. Heyecan verici gösteriler, mitingler, yürüyüşler başlıca eylem biçimleridir. Her yaptıklarında bir gösteri havası vardır. Sabırlı, akıllı, gürültüsüz çalışma ise yazılı değildir defterlerinde. Nerde hareket orda bereket mantığıyla «uygun» eylem alanlarına, «kurtarılmış bölge»lere koşup dururlar. Oradaki devrimci gücü ve devrimci birikimi de dağıtıp, ilerici kişiler için barınılamıyacak hale getirinceye kadar...

Hiç şüphe yok ki, aralarına ajanlar, kasıtlı olarak hareketi macera yollarına itmek isteyen provakatörler katılmış olsa bile, goşist akımlara kendilerini kaptıran kişilerin birçoğu, devrimci düşünceler taşımaktadırlar ve yaptıkları işin doğru olduğuna inanmaktadırlar. Ama salt niyet, doğru yolda olmanın göstergesi değildir. Bilindiği üzere, siyasi mücadeleler tarihinde anarşizm de devrimci iddialarla ortaya çıktı. İşçi sınıfının kurtuluşu adına ve marksizmi eleştirerek, kendi yöntemlerini savunarak. Ama ettiği büyük laflara karşılık anarşizmin ayakları yere basmıyordu. Objektif durumu, toplumların gelişme yasalarını hiçe sayıyor, izlenmesi gereken aşamaların üstünden atlamak istiyor ve yanlış mücadele yöntemleri öneriyordu. Bu nedenle de anarşistler dünyanın hiçbir yerinde devrim yapmadılar, yapamazlar. Onların yaptığı iş yalnızca işçi sınıfının mücadelesine zarar vermek, engeller çıkarmak oldu. Bu nedenle de bilimsel sosyalizmin ustaları, anarşizmi marksizmin en büyük düşmanlarından biri saymışlardır.

Goşistler Demokratik ve Devrimci Güçlerin Birliğini Bozuyorlar

Goşist grupların bir özelliği kitle çizgisini önemsememektir. Onlar belli bir ülkede ve belli dönemde, tüm ilerici, demokratik, devrimci güçlerin dayanışmasına, birliğine yardımcı olacaklarına, tersine; sivri çıkışları, zamansız sloganları ve uzlaşmaz tutumlarıyla bu güçlerin birliğini baltalarlar. Goşistlerin macerası, provakasyona açık tavırları, ister istemez diğer demokratik ve devrimci örgütleri daha da temkinli olmaya zorlar.

Örneğin 1975 Ekim seçimlerinde, Türkiye'deki en gerici, en tutucu, ırkçı ve baskı yanlısı MC ekibini geriletmek sözkonusu iken, goşist unsurlar CHP'ni kendilerine hedef seçmiş, onun toplantılarında olaylar çıkarmış ve CHP'nin AP'den farksız, hatta ondan daha tehlikeli olduğunu söylemişlerdir. «Baskının artması devrimci mücadelemiz için daha iyidir,» diyerek seçimlerde AP'nin başarılı olmasına çalışanlar olmuştur. Örneğin Elazığ'ın, AP'ye son derece karşıt ve sol hareketin güçlü olduğu bir köyünde, goşist unsurların sözlerine kanan bazı köylüler AP'ne 35 oy vermişlerdir.

Türkiye'de, içinde bulunduğumuz şu dönemde, her aklı başında kişi de bilir ki eşikte bir işçi sınıfı iktidarı veya bu anlamda büyük bir devrimci dönüşüm sözkonusu değildir. AP'yle, CHP'-yle bütün egemen sınıfların iktidarının yerine demokratik bir halk iktidarı geçirmekten, bu anlamda bir devrimden sözedildiği zaman adama şunu sorarlar: Nasıl, hangi örgütle?. Birtakım romantik adamların, başlarına topladıkları 8-10, bilemediniz 80 -100 kişilik gruplarla devrim düşü görmeleriyle besbelli ki devrim filan olmaz. Böyle tatlı düşlere en başta da burjuvazi, gericiler, emperyalistler güler geçerler.

Bu dönemde mücadele açık faşist bir diktatörya kurmak isteyen egemen sınıfların en gerici kesimiyle toplumdaki tüm anti-faşist güçler arasındadır; sorun böyle konmalıdır. Güncel görev de faşist tırmanmayı durdurmak, geriletmek, demokratik bir ortama ulaşmaktır. Bu nedenle de tüm anti-faşist güçleri biraraya getirecek, onların dayanışmasını sağlıyacak, diğer yandan faşizm yanlılarını tecrit edecek bir taktik izlenmelidir. Çünkü bu faşist tırmanma, demokrasi ve sosyalizm mücadelesini tehdit eden en önemli tehlike, en büyük engeldir. Bu gelişimi görmemek, buna karşı mücadele görevlerini küçümsemek, demokratik güçlerin birliği için çaba göstermemek, olup bitenden hiçbir şey anlamamak ve başını kuma gömmek demektir. Hele sorumsuz-

ca sivriliklerle demokratik güçlerin birliğini bozmak, gericilerin ve faşizm yanlılarının ekmeğine yağ sürmek demektir.

Devrimin, bir çocuk oyuncağı değil de ciddi bir iş olduğuna inanıyorsak bunun için, sabah-akşam devrim düşleri görmek değil, ciddi şekilde çalışmak, örgütlenmek, emekçi halk yığınlarını uyarıp örgütlemek, devrimci ve demokratik güçlerin birliğini oluşturmak ve önümüzdeki engelleri sırasıyla temizleyip aşama aşama yürümek gerektiğini bilmeliyiz. Demokratik bir halk iktidarı için mücadele, onun gündeme girmesi, herşeyden önce egemen sınıfların en gerici, en şöven, en baskıcı kesimlerinin faşist tırmanmasını çökertmeye, faşist yuvalarını dağıtmaya, onları iktidar desteğinden yoksun bırakmaya bağlıdır. Öylesine bir ortamda hiç kuşku yok ki emekçi halk yığınlarının örgütlenme, bilinçlenme olanakları artacak, demokrasi, özgürlük ve sosyalizm mücadelesi hız kazanacaktır.

Anti-faşist mücadelede CHP'nin tutarsızlıklarını biliyoruz. CHP anti-faşist bir tavır içinde olmakla birlikte bu işi üst düzeyde kulislerle, parlamento çalışmalarıyla, demeçlerle yürütmeye çalışıyor ve sahibolduğu geniş kitle desteğini kullanmıyor, kitlelerin enerjisini harekete geçirmekten ürküyor, kaçınıyor. Bir burjuva partisi olan CHP için bu doğal birşey. Ama buna rağmen CHP ötekilerle aynı torbaya konamaz; özellikle de şu dönemde.

CHP'nin tutarsızlığının yanısıra, DİSK, TÖB-DER gibi önemli sendikal ve mesleki örgütler de hatalar yapıyorlar. Faşizme karşı ciddi bir güçbirliğinin oluşturulması ve yığınların harekete geçirilmesi için gereken çabayı göstermiyor ve çoğu zaman kendi başlarına eylem koymayı tercih ediyorlar. Bu da bu tür eylemlerin başarı şansını azaltıyor.

Diğer yandan goşist gruplar, faşizme karşı geniş kitle hareketlerinin konmasında bir engel olarak ortaya çıkıyorlar. Goşistler, anti-faşist mücadelenin boyutlarını aşan sivri sloganlarla ortak eylemlere katılmak istiyorlar. Bu tür sivri sloganlar demokratik örgütler arasında sürtüşmeler, anlaşmazlıklar yaratıyor, ortak ve güçlü eylemler konmasını engelliyor. Goşistlerin provakasyona açık tavırları, daha baştan birçok demokratik gücün çekimser kalmasına, ya da karşı tavır almasına yol açıyor.

Buna bir örnek vermek gerekirse, 29 Şubat'da Diyarbakır'da yapılan «Faşizmi ve Gerici Eğitim Düzenini Protesto Mitingini» göstermek son derece uygun düşer.

Diyarbakır Mitingi ve Goşistlerin Tavrı

Diyarbakır Yüksek Öğrenim Derneği, Diyarbakır Eğitim Enstitüsünde yürütülen boykot ve istenen haklarla ilgili olarak 29 Şubatta Diyarbakır'da bir miting düzenlemişti. Miting diğer demokratik örgütlerce de desteklenecekti. Ancak daha 10-15 gün öncesinden, işleri güçleri, böyle bir miting kokusu alır almaz oraya koşup işleri karıştırmak ve kendi serüvenci sloganlarını haykırmak olan birtakım adamlar Diyarbakır'a doluştular ve kendilerine zemin hazırlamaya çalıştılar. Bölgedeki devrimciler onları uyardılar ve özünde yanlış olmasa bile, bu dönemde atılacak bazı sivri sloganların bir yarar getirmiyeceğini, kitleler üzerinde ters tepki yaratacağını ve faşizm yanlıları tarafından kullanılabileceğini söylediler. Miting ve yürüyüşe ortak anti-faşist, demokratik sloganlarla çıkılmasını istediler. Ancak, bazı sivri sloganlarla kendilerini tatmine alışık olanlar ve bununla halkımızı kurtaracaklarını sananlar bu önerilere karşı çıktılar ve «kitleler böyle istiyor» dediler... Aklı başında devrimciler ve demokratik örgüt yöneticileri, bu şartlarda mitinge katılmanın yarar getirmiyeceğini anladılar ve yürüyüş ve mitingi desteklemekten vazgeçtiler. Maceracı unsurların çabalarını gören düzenleyici komite çekildi. Ancak «hızlılarımız» yeni bir komite oluşturmakta gecikmediler. Çünkü halkımız onları ve o kurtarıcı sloganlarını bekliyordu! Ancak, giyilen şalvarlara, takılan «egal»-lere ve söylenen şarkılara rağmen ve güneydoğu'nun dört bir yanından getirtilebilen ekiplerle birlikte yürüyüşe ancak 3-4 bin kişi, mitinge de 700-800 kişi katıldı... Üstelik dışardan gelen grupların birçoğu olan bitenden habersizdiler ve mitingin tüm devrimci, demokratik örgütlerin birliğiyle düzenlendiğini biliyorlardı. Bu nedenle mitinge katılsalar bile, goşistlerin bağırdıkları sloganlara katılmadılar ve kendi sloganlarıyla onları bastırdılar.

Diyarbakır'da yapılan mitingin bu şekilde sonuçlanmasının suçu hiç kuşku yok ki goşist unsurlardadır. Bu fiyaskonun sorumluluğu ne Diyarbakır halkına ne de bölge devrimcilerine aittir. Çünkü onlar bilinçli bir şekilde mitinge katılmadılar. Diyarbakır'da şimdiye kadar hiç böylesine cılız bir miting yapılmamıştır. O Diyarbakır ki «başbuğ»a ve «kahraman» bozkurtlarına unutamıyacakları saatler yaşatmıştır ve o günden beri de o semte uğramamaktadırlar... Besbelli ki orada halkın ve devrimcilerin sahip çıktığı bir miting başka türlü olur. Daha kısa bir süre önce yapılan Lice Mitingine 30-40 bin kişi katılmıştı.

Bu olayda, maceracı tavırları nedeniyle goşistler hem kendileri tecrit olmuşlar, hem de başarılı olması mümkün bir kitle hareketini sabote etmişlerdir.

Bu tür olaylarda yerel ve genel goşistlerin biraraya gelmeleri, dayanışma ve kader birliği yapmaları da gözden kaçmıyor. Küçük burjuva unsurlar, bir yandan halkımızın ırkçılığa, baskıya karşı demokratik mücadelesini Türkiye'deki diğer devrimci ve demokratik güçlerden tecrit etmeye çalışırken, ve batılı sosyalistlere karşı sürekli bir güvensizlik havası yayarken, diğer yandan da goşistlerle, maceracı unsurlarla kolkola girmekten geri kalmıyorlar. Çok ilginç! Aynı türden olanlar birbirlerini nasıl da buluyorlar... Nasıl ki ağalarımız da Amerikan şirketi komisyoncularıyla ve sermayenin eli kanlı bekçileriyle kolkola girmişlerse...

Yerel goşistlerimiz neden bu sivri sloganları haykırmaktan bu kadar hoşlanıyorlar? Onlar gerçekten böyle şatafatlı haykırışlarla halkımızın özgürlüğe kavuşacağını, baskı ve sömürünün son bulacağını mı sanıyorlar? İnsan biraz hesap-kitap yapmaz mı?. İnsanın kulağı eğer söylediği sözü duyuyorsa, «bu dediğim, şu şartlarda hangi güçle, nasıl olur?» diye düşünmesi gerekmez mi? Kitlelerin bilinç düzeyi nedir, ne kadar örgütlüdürler, şu andaki eğilimleri nedir; bütün bunlar goşistlerimizi düşündürmüyor. Onlar, kitlelerin kendi haykırışlarını duyunca ayağa kalkacaklarını ve arkalarından koşacaklarını sanıyorlar.

«Kitleler böyle istiyor!.» Goşistlerimiz böyle diyorlar ve böyle demekle başkalarını kandıracaklarını sanıyorlar. Oysa onlar bu tür sözlerle olsa olsa kendilerini kandırırlar. Bu sözden çıkan diğer bir anlam da şudur, bir avuç maceracı kendilerini halkın, kitlelerin yerine koymaktadırlar. Kendi seslerinden kendileri heyecana kapılmakta ve ayaklarını yerden koparmaktadırlar.

Diyarbakır mitingine katılanların çoğunluğu da goşistlerin tavrını tasvib etmediler ve bunu açık tavırlarıyla gösterdiler. Hiç kuşku olmasın ki halkımızın, tüm Türkiye emekçilerinin kurtuluşu yolundaki en küçük çabayı bile saygıyla karşılarız. Ama halkımızın kurtuluşu böylesine sorumsuzca sivriliklerle, provakatörce çıkışlarla olmaz. Bu tür tavırlar halkımızın devrimci mücadelesine ancak zararlar verir. Halkımızın kurtuluşu, bir miting meydanında içinden geleni haykırarak boşalmak, sonra da köşeyi büküp ikinci bir mitinge kadar kaybolmak değildir. Bu, sabırlı, kararlı, yorulmak bilmeyen, yiğit bir mücadele ister. Ama

goşistlerde de bu sabır ve bu kararlılık bulunmaz işte. Saman alevi gibi parlayıp sönmek, bir yıl önce sokak hareketlerinin en «hızlı devrimcisi» iken, bir yıl sonra kurnaz kurnaz gülümsiyerek kapağı CHP'ne, hatta AP'ne, CGP'ye atmak onlar için doğal bir serüvendir. Bugün Yahya Demirel'in, mobilya davasında avukatlığını yapan Adil Rastgeldi'nin, 1967'de Diyarbakır'da düzenlenen «Doğu mitingi» sırasında en heyecanlı konuşmalardan birini yaptığını ve bu nedenle ağır ceza mahkemesinde yargılandığını belki bilmeyenler vardır. Bu bir istisna da değildir. Böylesine bir gelişim (!) çizgisine özellikle bizim bölgemizde çok sık rastlanmaktadır...

Devrimci Birikimi Heder Etmek Goşistlerin Sanatıdır

Bütün gürültü patırtılarına, devrimcilik adına yaptıkları bütün çığırtkanlığa rağmen, goşistlerin kitlelerin uyanışına, devrimci kitle hareketinin gelişmesine bir katkıları yoktur. Tersine onlar uzun emekler sonucu oluşturulmuş devrimci birikimi hovardaca israf etmekten başka bir şey yapmamaktadırlar. Bu konuda burjuvaziye, tüm gericilere en büyük yardımı yaptıklarına kuşku yoktur.

Bir ilde, kasabada, köyde devrimci hareket başarılar mı kazanmıştır; hemen ertesi gün maceracılarımız oraya damlarlar. Kendilerine bir hizip oluşturmak için kafaları karıştırmaya, oradaki dayanışmayı bozmaya çalışırlar. Bütün bunları son moda teorilerle, parlak sözlerle, lafazanlıklarla süslerler. Çok geçmeden o yöredeki devrimci birliğin zayıfladığını, daha yeni yeni bilinçlenmiş kadroların bölünüp birbirlerine düştüklerini görürsünüz. Maceracıların yol açtığı yanlışlıklar, zamansız ve gereksiz çıkışlar baskıları da birlikte getirir. Ve zaten dağınık duruma düşmüş olan ilerici güçler baskılar karşısında sinerler, gericilerin borusu yeniden ötmeye başlar. Bölünen, kısır çekişmelere tutuşan gruplar yaptıkları hatalarla kitlelerden de koparlar; sempatizanların bir kısmı CHP gibi burjuva partilerine kanalize olurken, ırkçı-gerici partilerin, politik hareketlerin durumu da güçlenir. Maocu olan ve olmayan goşistlerin bu tür bozguncu çabaları sonucu örneğin Doğu'da önemli devrimci birikim taşıyan Tunceli, Siverek, Silvan gibi kasabalarda, Malatya yöresinde devrimci güçler dağılmış, yer yer kitleden kopmuştur. Ama bu olumsuz gelişmeler baylarımızın umurunda değildir ve onlar olan bitenden ders almayı, tavırlarını düzeltmeyi akıllarına bile getirmezler. Kendi kendilerinin büyük devrimciler (!) olduğuna ina-

narak, büyük bir düş zenginliğiyle, sabah akşam kafalarında devrimler kurar, kendilerini avuturlar.

Ülke ölçüsünde devrimci, demokratik güçlerin izlemesi gereken politika, emekçi halk kitlelerinin uyarılması, ilerici-devrimci hareketin toparlanması gibi sorunlar onları düşündürmez. Kendi küçük fanatik gruplarının bir yerlere sızması, «bir-iki adam ayarlama» ve şartlar ne olursa olsun «hareket-eylem» önemlidir onlar için. Yerli yersiz mitingler, yürüyüşler ve benzer gösteriler düzenliyerek bu tür kitle hareketlerini gözden düşürür, dejenere ederler.

Kitle hareketleriyle ilgili az buçuk deneyi olan herkes bilir ki herhangi bir yerde istenildiği zaman kitle hareketi konamaz. Kitle hareketlerinin bir kısmı kendiliğinden oluşur. Devrimciler, bu tür kendiliğinden kitle hareketleriyle elbette yakın ilişki kurar, bu eylemlerin devrimci, ilerici bir doğrultuda gelişmesi için çaba gösterir; bunlardan, yığınların bilinçlenmesi, örgütlenmesi yönünde yararlanırlar. Birkısım kitle hareketleri ise devrimci güçlerin daha baştan insiyatifi elde tutmalarıyla, düzenli bir biçimde öncülük etmeleriyle oluşur. Bir yerde önceden hazırlanarak miting yapılması gibi. Ama bunun yapılması da, sözkonusu gösteri için şartların uygun bulunmasına bağlıdır. Ortada gerçekten miting düzenlemeyi gerektiren sorunlar ve bu yönde kitleler arasında bir birikim, bir gerilim varsa, akıllıca bir çalışmayla başarı sağlanabilir. Eğer bu şartlar yoksa, salt devrimciler arzuladıkları için, salt irade ve ajitasyon gücüyle ciddi kitle hareketi yaratamazlar. Devrimciler, karşı-devrimci güçlerin etkinliğini, ülkedeki genel politik havayı da hesaplamak zorundadırlar. Şartlar uygun olmadan girişilen zorlama gösteriler kitle desteğini sağlıyamaz ve devrimciler kendi kendilerini tecrit etmiş olurlar.

Goşistlerin, giriştikleri eylemlerde bütün bunlara dikkat etmedikleri, hareket olsunda nasıl olursa olsun mantığıyla hareket ettikleri bilinen birşeydir. Bu da çoğukez devrimci birikimin israfına, devrimci güçlerin dağılmasına yol açmaktadır.

Emekçi Halk Kitlelerine İnançsızlık

Goşistler bol bol «halk», «kitle», «devrim» sözü etmelerine karşılık, özünde, devrimin geniş emekçi kitlelerin aktif katkısı ve çabasıyla başarılacağını bilmez görünmekte ya da buna inanmamaktadırlar. Gerek örgütleri, gerek eylemleri aynı küçük bur-

juva aydın kadrolarca oluşturulmaktadır. Onların «kitle hareketleri» diye niteledikleri kendi eylemlerine az sayıda bile emekçi çektikleri görülmemiştir. Tek-tük, nazar boncuğu kabilinden saflarına alabildikleri emekçileri de, «daha bilinçli» yapmak adı altında, kendi hâyâlci devrim anlayışları ve yanlış eylemleriyle bozar, çıkmaza sürüklerler.

Onlar, bilimsel sosyalizmin klasiklerinde yazılı birtakım sözleri üst perdeden sık sık tekrarlamalarına rağmen, işlerine gelmediği, yaptıklarına ters düştüğü zaman, bilimsel sosyalizmin temel ilkelerine apaçık zıt birtakım «tez»leri, «teori»leri imal etmekte de gecikmezler. Bu son model, «marksizme bir katkı» olan (!) teorileri, henüz gereğince olgunlaşmamış, deneysiz genç kafalara ateşli sözlerle sokuşturmaya çalışırlar. Ama goşistler özünde marksizme inançsızdırlar. Devrimin, emekçi kitlelerin örgütsel, kitlesel geniş katkılarıyla başarılacağına da. İşler ters gittikçe sık sık emekçi kitlelere bozulur, onların kendilerini, «işçi sınıfının öncü gücünü» izlemediğini haykırırlar! Kendi küçük, romantik gruplarını hem emekçi halk kitlelerinin, hem de işçi sınıfının öncü örgütünün yerine koyarlar..

Doğu'da ise bölgenin niteliğinden, halkımızın ağır ırkçı-şöven baskılar altında olmasından ileri gelen nitelikleri aynı zamanda demokratik ve devrimci mücadeleye yansır. Burada, birkısım küçük burjuva aydınlara göre varsa yoksa özgürlük sorunudur. Bu bayların gözü kendi toplumlarında ve dünyada başka şeyi görmemektedir. «Özgürlük»ü ise klasik, burjuva anlamda dar boyutlarla ele almaktadırlar. Sanki kitleleri ne toprak sorunu, ne sınıf mücadelesi, ne insanca yaşama, ne emperyalizm ilgilendirmektedir. Sanki bütün bunlar toplumumuza yabancı şeylerdir.. Baylarımızın, ayrıca, özgürlüğün nasıl kazanılacağı yolundaki görüşleri de enteresandır. Bunlar ya, toplumu parçalıyan, zincire vuran feodal unsurlara karşı çıkmayı açıkça reddetmektedirler, ya da lafta karşı çıkar gibi görünseler bile bu alanda ciddi hiç bir çaba göstermemektedirler. Ülkedeki tüm devrimci, demokratik güçlere karşı bir güvensizlik havası yaymakta, bölgesel bir tecrit politikası gütmektedirler. Böylece onlar, sömürü ve zulmü temsil eden güçlere karşı mücadeleyi reddederlerken, dost güçlerin desteğini de aramamakta ve devrimci, demokratik güçbirliğini baltalamaktadırlar. Bunun ne devrimci ne de demokratik bir davranış olmadığı açıktır. Bu tutum, onların kafasındaki dar, burjuva anlamdaki «özgürlüğe» bile varılmasını güçleştirecek bir tutumdur.

Romantik küçük burjuvalarımız, bu yanlış tavırlarını eleştirenlere, arkalarından gitmeyenlere ateş püskürmekte ve onları «revizyonizmle», «halkın davasına ihanet»le vs. ile suçlamaktadırlar. Ne komik şey! Şu garip Türkiye ortamında herşey nasıl da birbirine karışmış; marksizm-leninizm, devrim adına konuşan nekadar da çok küçük burjuva kliği var! Arasıra sosyalizme küfretmekten kendini alamıyacak kadar öfkeli, şaşkın kişiler bile başkalarını «revizyonizm»le suçluyorlar, ateşli bildiriler dağıtıyorlar...

Ama bu bulanık, karışık gibi görünen ortam geçecektir. Ve daha şimdiden akla kara birbirinden seçilmeye başlamıştır. Öfkeli küçük burjuva klikleri; goşistler, goşizm dostları ve adayları fazla yormasınlar, telaşa kaptırmasınlar kendilerini; gerçekten devrimci ve demokratik güçler giderek belirginleşiyor ve emekçi halk yığınları, onlarla ötekileri birbirinden ayırıyor.

Devrimci Hareketle Goşist Hareketi Karıştırmıyalım

Bugün devrimci hareketle goşist hareket arasında açığa kavuşan farkı daha da belirginleştirmek gerekir. Goşist hareketlerin niteliğini ve onun devrimci harekete verdiği büyük zararları henüz gereğince farkedemiyen bazı iyi niyetli kişiler, böylesine açık bir tavrı gereksiz sayabilir, onu devrimci hareketin bölünmesi gibi görebilirler. Oysa goşist hareket zaten devrimci hareket değildir. Goşistlerin kitleler üzerindeki etkinliği —bu küçük çapta ve daha çok genç aydınlar üzerinde de olsa— devrimci hareket için bir kayıptır. Goşist akımlara ideolojik taviz verilemiyeceği gibi onlarla güçbirliği de yapılamaz. Çünkü goşistlerin maceracı yöntemleriyle uzlaşmak mümkün değildir. Onlar bu yöntemleri bırakıp devrimci ve demokratik hareketin genel politikasını benimsedikleri zaman ise, zaten bu goşizmle değil, başka birşeyle güçbirliği demek olur.

Goşist hareketle demokratik hareketi de birbirine karıştırmamak gerekir. Tüm sınıflı toplumlarda devrimciler, sosyalist hareketin yanısıra demokratik hareketin önemini de küçümsemezler. Gericiliğin, zulmün, sömürünün herhangi biçimine maruz kalan, bu nedenle —sosyalist olmamakla birlikte— sömürüye, zulme karşı çıkan, daha ileri haklar ve daha geniş boyutlu demokrasi isteyen geniş kitleler, sosyalistler için önemli dostlardır ve onlarla güçbirliği yapılması, dayanışma kurulması gerekir. Açıktır ki herkesin sosyalist olması, en doğru yöntemleri

seçmesi beklenemez. Yeter ki bu tür kişi, grup ve kitlelerin mücadelesi, devrimci ve demokratik mücadelenin genel politikasına, hedeflerine uygun düşsün, ona paralel olsun.

Halkların özgürlük mücadelesi de hiç kuşkusuz, dünya ölçüsünde ve her ülkede, işçi sınıfı mücadelesinin en büyük dostlarından biri, hatta başlıcasıdır. Nasıl ki işçi sınıfının mücadelesi de özgürlükleri için mücadele eden halkların, ulusların en büyük dostu ise. Ulusların özgürlük mücadelesine elbette, işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinde olduğundan daha fazla, daha geniş demokratik yığınlar katılır. Millî haklar için gösterilen hiçbir çaba, buna katılan hiçbir güç küçümsenemez, reddedilemez. Ama hiç kuşku yok ki, ulusal hareketi de sekterliğe, maceracılığa, tecrite iten tavırlar yanlıştır ve sosyalistlerin yanısıra tüm demokratik, özgürlük yanlısı güçlerin de böylesine yanlışlarla mücadele etmeleri gerekir.

Gençlik Goşist Akımlardan Korunmalıdır

Dünyada ve Türkiye'de goşist akımların daha çok üniversite ve orta öğrenim gençliği, bir ölçüde de diğer küçük burjuva aydınları arasında etkin olduğu görülüyor. Yani goşizm bu çevrelerde kendine yeşerme olanağı buluyor. Ancak bu, elbette, tüm üniversite ve orta öğrenim gençliğinin, ya da küçük burjuva aydınlarının, ya da bu kesimlerin çoğunluğunun goşizme kapıldığı anlamına gelmez. Goşist akımlar sayıca az kişiyi kucaklasalar da, özellikle öğrenci hareketlerinde belli bir etkinlik sağlıyabilmektedirler.

Bunun yanısıra gençlik kesiminde sosyalist ve tutarlı demokratik harekete katılan çok sayıda genç de vardır. Gençlik kesimi ideolojik bakımdan doğru bir şekilde eğitim imkânı buldukça, teorik düzeyde goşizmin yanlışlığını kavradıkça ve pratikte onun yanlışlarını somut olarak gördükçe bu akımdan yüz çevirmektedir. Bu, gençliğin enerjisini, mücadele arzusunu doğru devrimci bir yolda kanalize etmeye, onun bu imkânı bulmasına bağlıdır biraz da. İşçi sınıfının politik hareketinin zayıflığı, hataları, sekter akımların güç kazanmasına olanak verir.

Lenin, sol ve sağ sapmaların bir çoğunun, işçi sınıfı partilerinin oportünist günahlarının bir cezası olarak ortaya çıktıklarını söylemişti. Bu nedenle, tüm sapmalar gibi, goşizmi suçlamak da yetmez. İşçi sınıfının politik örgütü adıyla ortaya çıkan partilerin, kitlelerin devrimci, demokratik mücadeleleri karşısında doğ-

ru tavır koymaları, kitlelere doğru, devrimci bir yol göstermeleri gerekir. Ancak o zamandır ki kitleler kazanılabilir ve birtakım maceracı gruplar, kitlelere öncülük adı altında onları yanlış yollara sürüklemeye kalkışamazlar, kalkışsalar bile etkin olamazlar. Kitlelerin haklı devrimci özlemlerine cevap veremiyen, geniş yığınları ilgilendiren konularda susan, yan çizen, ya da ters bir tavır takınan örgütlerin, kitlelerin gönlünü kazanamıyacakları ve sapmalarla etkili bir mücadele yapamıyacakları açıktır.

Bugün Türkiye'de sosyalist potansiyelin örgütlenmesi, toparlanması ve kitlelerin mücadelesine gereği gibi devrimci öncülük yapılması sorunu, aynı zamanda çeşitli goşist akımlarla ve bu arada maoculukla mücadeleyi de gerektirmektedir. Ancak bu görevin başarılması, aynı zamanda sosyalist örgütlenme ve mücadelenin doğru devrimci ilkeler üzerinde yürütülmesine bağlıdır. Devrimci mücadele, hiç kuşkusuz, çetin bir iştir. Hiç kimse bu mücadelenin pürüzsüz, düzgün bir yolda, aksamadan akıp gitmesini bekleyemez. Devrimci mücadele yolunda bazı tatsızlıklara uğramamak, işleri «kazasız-belasız» yürütmek için bazı görevleri üstlenmekten kaçınanlar, bazı devrimci ilkelere yan çizenler, işçi sınıfının güçlü politik örgütünü yaratamazlar, bu sınıfı ve diğer emekçi halk kitlelerini devrimci mücadelenin çetin görevlerini başaracak biçimde eğitemezler. Böylesine tavırların giderek kendilerini de başka sapmaların içine itmesi kaçınılmazdır.

Örneğin biz, birkısım sloganları bu dönemde erken ya da yanlış buluyorsak ve maceracılığa kesinkes karşı çıkıyorsak, bu, gerici şöven çevrelerin bu sloganlardan tedirgin olması, öfkeye kapılması nedeniyle değildir; bu tür sloganlar, özellikle şu anti-faşist dönemde, devrimci ve demokratik güçler arasında sürtüşmelere yol açtığı, demokratik güçbirliğini zedelediği içindir. Ama öyle sloganlar vardır ki demokratik güçbirliğinin gereği olarak onlardan kaçınılamaz. Örneğin «halklara özgürlük» sloganı. Bu slogan da en az «kahrolsun faşizm», «bağımsız Türkiye» kadar demokratik bir slogandır. Faşist baskıların kaldırılması, faşizm güçlerinin çökertilmesi ve demokratik bir Türkiye'nin yaratılması, açıktır ki her türlü ırkçı-şöven baskılara da son verilmesiyle mümkündür. Gerici ve şöven çevrelerin «halklara özgürlük» sloganından rahatsız olmasına gelince, unutmamalı ki onlar, yalnız bu slogandan ve bu yöndeki mücadeleden değil, anti-emperyalist ve anti-faşist tüm sloganlardan rahatsız olmaktadırlar. Sendikaların, demokratik ve devrimci örgütlerin düzenledikleri kitle gösterilerine «halklara özgürlük» sloganını yasaklama girişimleri bu

nedenle yanlıştır ve ülke ölçüsünde demokratik güçbirliğini zedeleyecek niteliktedir. Bu tek başına bir slogan sorunu da değil, politik bir tavrı, tutumu göstermektedir. Eğer biz politikamızı gerici şöven çevrelerin isteklerine göre belirlemiyorsak, güçbirliğini gerçekten devrimci ilkeler üzerinde ve geniş halk kitlelerinin demokratik özlem ve isteklerine uygun biçimde gerçekleştirmeliyiz.

Sonuç olarak diyeceğimiz şu ki, goşizm, küçük burjuvazinin sınıf yapısından, tutarsız politikasından kaynaklanan ve sosyalizme ters düşen, devrimci hareket ciddî zararlar veren bir akımdır. O, özellikle genç aydınların devrimci heyecanını, enerjisini sömürmekte, onları yanlış eylemlere yöneltmektedir. Böylece de gerçekten tutarlı devrimci ve demokratik harkete kazanılabilecek pekçok kadroyu heder etmektedir. Gençleri ve devrimci kadroları bu tuzaktan korumak önemli bir görevdir.

Devrimci mücadele hakkında henüz yeterli bilgi ve deneyi olmayan genç insanların goşizmin parlak sözlerine, heyecan verici eylemlerine aldanarak, onunla tutarlı devrimci mücadele arasındaki farkı görmeleri her zaman kolay değildir. Ama bu fark yılmadan kendilerine anlatılmalıdır. Enerjisini halkın kurtuluşuna adayan genç insanın önünde iki seçenek vardır: Ya goşist akımların maceracı çıkmaz sokaklarında tükenmek ve sonuçta kitlelerin kurtuluş yoluna ters düşmek; ya da bilimsel sosyalizmin doğru ve başarıya götüren yolundan yürümek. Ya goşizm ya devrimcilik..

Düzen Açısından

KONUT SORUNU

Hüseyin TOPRAK

İnsanın barınma ihtiyacı önemlidir. Tarihsel gelişim sürecinin her aşamasında içerisinde yaşanılan ekonomik sistemin gerektirdiği biçim ve ölçülerde konut sorunu varolmuştur. Bugün de varolmaya devam etmektedir. Kuşkusuz konut durumu, konuta duyulan ihtiyaç, onu kullanma ve ona sahip olma gibi durumlar mevcut üretim biçimine göre değişik nitelikler arzederler. Tarihsel gelişim sürecinde ve çeşitli toplum biçimlerinde yerleşme ana hatlarıyla aşağıdaki gibi olmuştur.

İlkel komünal toplumun «yiyecek toplama ve avlanma» devrinde yerleşik hayat henüz başlamış olmadığından açık istasyonlar ve mağaralar konut ihtiyacını karşılamaktadır. Daha sonra gelen «yerleşik hayat» devresinde ise aile kavramı gelişmiş, konut olgusu başlamıştır. Ancak her iki dönemin bazı ortak özellikleri vardır. Bunlar konutun ortaklaşa kullanılması ve bu kullanılma sırasında tabakalaşmanın olmamasıdır.

Köleci toplumda üretim bir sınıfın denetimine girmiş, uzmanlaşma başlamıştır. Üretim araçlarının sahibi olan ve onlara yakın bulunan tabakalarla, mülksüz üreticiler ve üretimin arttırılmasında kullanılan kölelerin konut alanları ayrılmıştır. Bu mekan ayrışması kendi içerisinde ırk, din gibi ayrışmalara da gitmiştir ayrıca. Uçta veya ortada surlarla çevrili kaleler ve sa-

raylar bulunur ki buralarda artık ürüne el koyanlar oturmaktadırlar. Daha sonra normal vatandaşların oturduğu ve gene surların içerisinde olan iç kent, iç kent dışında ise köle barınakları bulunur.

Feodal toplumlarda yerleşme gene ekonomik sistemin gereği olarak daha önceki toplumlardan değişik bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Lordlar, asiller ve serbest meslek sahipleri ile serflerden oluşan bir sınıfsal yapıya sahiptir feodal toplum. Bu toplumlarda en emin ve lüks yer olan kale - saray asillere, surların içerisindeki kent ise kentlilere aittir. Kentliler de merkezden kenarlara (surlara) doğru tabakalara ayrılırlar. Serfler surların dışında yaşamaktadırlar.

Kapitalist toplum ilişkilerinin ortaya çıkması ile birlikte feodal üretim biçimi değişikliğe uğradıkça, konut sorunu ve yerleşme de değişik şekillerde ortaya çıkmaktadır. Sermaye birikimi teknolojik gelişmeler, şehrin çekici etkenleri ile köyün itici güçleri çok sayıda insanın topraktan (Kırsal alandan) koparak şehirlere gelmesine neden olmuştur. Büyük şehirler kısa bir sürede ortaya çıkmışlardır. Hiç şüphesiz konut sorunun yansıması kapitalist sistemin karakterine uygun bir biçimde olmuştur. Kapitalist sınıf, konut sorununa yaklaşımında, o değişmiyen kural olan «kâr etme» amacını gütmüştür daima. Saray ve şatoların yerini lüks konutlar, villalar; köle barınakları ile serf konutlarının yerini ise gecekondular almıştır. Tıpkı köle, ile serfin yerinin işçiler tarafından alınması gibi.

Bugün dünya üzerinde kentlerde yaşıyan insanların sayısı bir milyarın üstündedir. On yıl sonra bu rakkamın 2 milyar olacağı tahmin edilmektedir. Günümüzde kentleşme hızı gelişmiş kapitalist ve sosyalist ülkelerdekinden daha yüksektir geri kalmış ülkelerde. Yüksek kentleşme hızı Türkiye toplumu için de söz konusudur. 1950 yılında Türkiye nüfusunun %18,5'i kentlerde yaşarken, bu rakkam 1970 yılında %38.5'e yükselmiştir. 1995 yılında Türkiye nüfusunun %60'ının şehirlerde yaşıyacağı tahmin edilmektedir. Ülkemizde son onbeş yıl içerisinde ortalama nüfus hızı %2.5 iken, kırsal alanlarda bu rakkam %1, kentlerde %6 ve büyük kentlerde ise %8 oranında gerçekleşmiştir.

Sömürü çevrelerine göre bu artış sağlıklı bir sanayileşme ve gelişme hareketinin sonucunda ortaya çıkmıştır. Kapitalist sistemin Türkiye'deki sağlıksızlığını, çarpıklığını gizlemek için ileri sürülen bu görüşler gerçeklere tamamen ters düşmektedir-

ler. Kuşkusuz köyden kente göç etmede sanayileşmenin payı yoktur iddiasında değiliz. Bütün çarpıklığına rağmen bu yıllarda Türkiye'de dışa bağımlı ve daha ziyade montajcı olan bir sanayileşme söz konusudur. Ancak şehirleşme hızının yüksekliğinde hizmet sektörünün payı sanayiden daha büyüktür. Tablo - 1 bunu göstermektedir.

Tablo — 1 : Çalışan Nüfusun yapısında değişmeler (1955 — 1995) (%)

Kesimler	1955	1960	1970	1977	1995
Tarım	77,4	74,7	66,6	58,0	25,0
Sanayi	8,0	9,5	11,7	14,0	22,0
Hizmetler	8,6	10,5	20,8	28,0	53,0

Türkiye Barolar Birliği: Ekonomi-Hukuk Kongresine sunulan tebliğler Kasım-1975.

Görülüyor ki 1955 yılında %8 olan sanayide çalışan nüfus, 1970'te % 11.7'ye, aynı tarihlerde hizmet sektöründe çalışanların oranı ise %8.6'dan, %20.8'e çıkmıştır.

Gelecek yıllarda da hizmet sektörünün payı büyüklüğünü koruyacak hatta giderek arttıracaktır, kalkınma plânlarına göre.

Bu rakkamların ortaya koyduğu gerçek şudur: Türkiye'de şehirleşme, ileri sürüldüğü gibi sanayileşme sonucu değil, daha ziyade hizmet alanındaki yığılmadan ötürü meydana gelmiştir. Bu yüzden Türkiye'de şehirleşme sahte, sağlıksız, çarpık bir görünüm arzetmektedir.

Bugün Türkiye'de gecekondularda yaşıyan nüfus oranı %25, İstanbul'da %45, İzmir'de %35 ve Ankara'da %70'tir.

1960 yılında Türkiye'de 240.000 gecekondu vardır. Kentli nüfusun %13.5'i buralarda yaşamaktadır. 1967'de gecekondu sayısı 403400'e, buralarda yaşıyan nüfus oranı ise %23'3'e çıkmış bulunmaktadır. Günümüzde ise bu sayı 1 milyonun çok üstündedir.

Yukarıda verdiğimiz rakkamlar konut sorununun bütün yönleriyle anlaşılması için yeterli değildir. Konut sorununu daha derinleşmesine incelemek, geçmişten devralınan mirası, somut duruma ve mevcut ekonomik sistem içerisinde getirilen çözüm önerileri ile bunların sorunu çözümlemedeki başarı derecelerini açıklamak zorunludur. Elde bulunan verilerin yetersizliğini gözden uzak tutmamakla beraber, yapılmış bazı araştırmaların verilerini inceliyerek kaba sonuçlara ulaşmak mümkündür.

Türkiye'de hem gelir düzeyi düşük, hem de gelir dağılımı dengesizdir. Mevcut ekonomik sistem sermayenin çıkarlarının daima ön plana çıkmasını zorunlu kılmaktadır. Gerek sermaye sınıfı ve gerekse onların çıkarlarını gözeten siyasal iktidarlar bütün olanakları kullanarak kârı maksimize etmeye çalışmaktadırlar. Hele ekonomi bizdeki gibi dışa bağımlı, feodal unsurları barındıran, pre - kapitalist ilişkileri bertaraf edememiş, çarpık yapılı bir kapitalizm ise, bu olgu daha da belirgin hale gelir. Bütün sorunlar gibi konut sorunu da kâr getirdiği ölçüde kapitalistin, spekülatörün ilgisini çeker. Şimdi bazı istatistiki verilerle durumu daha yakından saptamaya çalışalım.

Tablo — 2 : Hanehalkı dilimlerine göre gelir dağılımı

	Hanehalkı yüzdeleri	Gelir yüzdeleri 1963	Gelir yüzdeleri 1968
	20	4,5	3,0
	20	8,5	7,0
	20	11,5	10,0
	20	18,5	20,0
	20	57,0	60,0
Toplam	100	100,0	100,0

DPT — 1963 gelir dağılımı
Bulutay ve arkadaşları, 1968 gelir dağılımı. (TMMOB konut kurultayından)

Tablo, gelir dağılımı dengesizliğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. İlk grup (%20) 1963 yılında gelirin yüzde 4,5'unu almakta iken bu rakkam 1968 yılında %3.0'a düşmüştür. Gene ikinci yüzde yirmilik dilimin geliri %8.5'ten %7.0'a, ondan sonra gelen dilimin payı %11.5'ten %10.0'a inmiştir. Son iki dilimin paylarında ise aynı dönemlerde artış görülmektedir. O halde Türkiye'de gelir dağılımındaki dengesizlik giderek artmaktadır.

1968 araştırmalarına göre küçük çiftçi ve tarım işçilerinin hane halkı içindeki yüzdeleri 48, gelirden aldıkları pay ise % 9.3'-tür. Orta çiftçiler için bu rakkam 5,0 - 11,1, Büyük çiftçiler için %0,8 - 9,0, Düz işçi için 11,3 - 7,2, Bürokrat için 8,7 - 11,8 Ticaret için 2,3 - 11,1 ve Büyük sanayi ve ticaret burjuvazisi için 2,7 - 14,6 dır. Bu rakkamlardan gelir dağılımı dengesizliğinin konut gereksinmelerini gidermede de ortaya çıktığını daha doğrusu konut durumundaki dengesizlik ve farklılaşmanın sınıfsal yapıyı izlediği görülmektedir. Örneğin Büyük sanayi ve ticaret burju-

vazisi, hane halkının yüzde 2,7 sini teşkil ettiği halde gelirin yüzde 14.6'sını almaktadır. Oysa düz işçiler hane halkının yüzde 11.3'ünü oluşturup, gelirin ancak 7.2'sini alabilmektedir. Yukarıdaki görüşlerimizi, yani konut durumunun elde edilen gelire (sınıfsal yere) bağlı olduğunu ortaya koymak için gelir dağılımından sonra aile, konut ve gelir ilişkilerini açıklığa kavuşturmamız gerekmektedir.

Tablo : 3 — Oturulan konut niteliği ve Gelir dağılımı

	Aile yüzdeleri	Oturulan konutta oda sayısı	Gelir yüz.
	% 25	1	% 7
	% 38	2	% 20.2
ARA TOPLAM	64	1—2	% 27.2
	% 20	3	% 16.0
	% 11	4	% 16.2
ARA TOPLAM	% 33	3—4	% 32.2
	% 5	5	% 30.6
TOPLAM	% 100		% 100

TMMOB Konut Kurultayı 1975

Burada, nüfusun % 64 ünü oluşturan grubun, gelirin % 27'2'sini almakta olduklarını görüyoruz. Bu dilimdekiler 1 - 2 odalı evlerde oturmaktadırlar. Gelir dağılımı dengesizliğinin konuta da yansımasının ve düşük gelirli olanların kötü konutlarda barınmaya mecbur edildiklerinin rakkamsal olarak gözler önüne serilmesidir, karşı karşıya bulunduğumuz durum. Her gün gözlerimizle gördüğümüz gecekondu sefaletinin bilimsel kanıtıdır, aynı zamanda. Tabloyu incelemeye devam ettiğimizde gelir seviyesi yükseldikçe oturulan konutların oda sayısında aynı şekilde artma olduğunu görmekteyiz. Nüfusun %33 ünü teşkil eden ve gelirin %32,2 sini alan orta grup 3 - 4 odalı evlerde, %5 ini oluşturan ve gelirin %30'6'sını alan mutlu azınlık ise 5 ve daha çok odalı evlerde oturmaktadırlar.

Konut ve gelir ilişkilerini başka açıdan da ele alabiliriz. Tablo : 4 aylık konut harcamalarını gelir gruplarına göre incelememizi sağlamaktadır.

Tablo : 4 — Şehirlere göre konut harcamaları

Gelir ve konut harcaması grupları	Adana 1964	Ankara 1964	Antalya 1966	Bursa 1966	Diyarbakır 1966	Erzurum 1967	İzmir 1964	İstanbul 1965	Ordu 1966	Samsun 1966
(— 500)	54,5	51,5	48	42,5	70	52	52,5	84	61	50
(501-1000)	100	138	89	112	112,5	127	99	132	82,5	101
(101-1500)	102	167	146	150	237	207	176	250	152	192
(1500-2000)	230	270	154	217	256	270	255	295	480	300
2000+	233	415	250	305	433	387	475	475	250	245

Kaynak: DİE — Tüketici harcamaları anket sonuçları.

Görüldüğü gibi, bütün şehirlerde hane başına konut harcaması düşük gelirlilerde az, yüksek gelir gruplarında ise çoktur. Bu da bilimsel gerçeklere uygun bir sonuçtur. Geliri yüksek olan sınıf ve tabakaların konut gereksinmelerini gidermek için daha çok para sarfettikleri yani daha lüks konutlarda oturdukları, düşük gelir gruplarının ise sağlık koşulları berbat olan konutlarda barınmak durumunda oldukları ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda düşük gelir gruplarının oda sayısı az ve sağlık koşulları bakımından kötü konutlarda oturduklarını söyledik. Bu gerçek Devlet İstatistik Enstitüsünün 1965 yılında yaptığı yüzde 1 örnekleme sonuçlarında da ortaya çıkmaktadır. Bu örnekleme sonunda şu rakkamlarla karşılaşmaktayız.

Türkiye'deki ailelerin %23,9'u bir odalı, %38.8'i iki odalı, %20.5'i üç odalı, %10.5'i dört odalı, %4.8 ise beş ve daha fazla odalı konutlarda oturmaktadırlar. Ortalama olarak her ailede yaşıyan kişi 5.5, oda başına düşen ortalama nüfus ise 2.36 dır.

Gene bu araştırmaya göre Türkiye'de bulunan konut sayısı 3.511.748 dir. Bu konutlardan 78.598'inde akarsu bulunmaktadır. 522.997'sinin mutfağı, 938.291'inin banyosu, 938.434'nin de helası yoktur. Penceresi olmıyan konut sayısı 199.189, olup bu evlerde yaşıyanların sayısı 1.250.000 kişidir.

155.796 konut çıra ile, 126.723 konut yağı kandil, 35.765 konut karpit lambası ve mumla aydınlanmaktadır. 16.000 aile ise mağara ve çadırlarda yaşamaktadır.

Dünyadaki duruma kısaca değinelim şimdi de.

2000 yılında dünya nüfusunun 1900 yılına göre dört kat artarak 6.5 milyar insana ulaşacağı hesaplanmaktadır. Asya kıtasında bugün 2 milyarın üstünde insan yaşamaktadır. 2000 yılında bu rakkamın bugünkü dünya nüfusunu aşacağını ve 3.778 milyona ulaşacağını tahmin etmektedirler uzmanlar. 25 yıl içerisinde dünya nüfusuna katılacak 3 milyar insan için 600 milyon konut yapmak gerekecektir. Bugün dünyada 1 milyar insan seviyesi minimumun altındaki konutlarda barınmaktadır.

Dünyanın geri kalmış bölgelerinde konut büyük bir sorun olmakta devam etmektedir. Özellikle Kuzey ve orta Avrupa ile birçok sosyalist ülke bu alanda önemli ilerlemeler kaydetmişlerdir. Ama diğer bölgelerde (Kuzey Amerika kıtası hariç) milyarlarca insan iyi bir konutta barınma olanağına sahip değildir.

Orta ve batı Avrupa'da oda başına düşen kişi sayısı 0,8'e kadar düşmektedir. Avusturalya ve Yenizelanda'da bu rakkam 0.7 civarındadır. Diğer taraftan Panama'da oda başına ortalama olarak 2.4, Hong - Kong'da ise 12.76 kişi düşmektedir.

Hindistan'ın en büyük şehirlerinde tek odalı konutların oranı %66 ya kadar çıkmaktadır. Tek odalı ailelerde yaşıyan nüfus kırsal alanlarda %34, şehirleşmiş alanlarda ise %44 tür.

Pakistan'da konut başına ortalama oda sayısı 1.69'dur. Oturulabilen oda başına düşen nüfus ise şöyledir. Alt gelir gruplarında 4.7 ve yüksek gelir gruplarında ise 2.8 dir.

Dünyanın geri kalmış ve çoğu emperyalizmin ekonomik ve siyasal baskısı altında bulunan ülkelerin hemen hepsinde buna benzer rakkamlar karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de ise durum aşağı yukarı aynıdır. Mevcut ekonomik sistem bütün sorunlarda olduğu gibi konut sorununu çözümlemede de başarısız kalmaktadır. 1972 yılında Türkiye'de 203.900 konut üretileceği tahmin edilirken ancak 160.810 konut üretilebilmiştir.

DPT'ye göre 1972 yılında Türkiye'de kırsal alanda 23.2 şehirsel alanda ise 14,3 milyon kişi yaşamaktadır. 1972 yılında

aynı kaynağa göre şehirsel nüfusun %21,9 u yani 2,37 milyon kişi gecekondularda yaşamaktadır.

Ancak kirada oturanların sayısı hergün giderek artmaktadır. 1965 yılında kentlerde oturan ailelerin %45,8'i aylık kira miktarları giderek artan konutlarda oturmaktadırlar. İstanbul ve Ankara gibi en büyük kentlerde bu rakkam %60'a varmaktadır. Bu durum bütün emekçilerin aleyhinedir. Çünkü bunlar ev sahibi değillerdir. Genellikle kirada oturanlar bu gruptan olmaktadırlar. Eğer kişi büyük maddi fedakârlıklara katlanarak ve belki de geleceğini ipotek ederek bir gecekonduya sahip olamıyorsa kirada oturmak zorundadır. Aslında her ikisi de kurtuluş yolu değildir şüphesiz ki. Fakat kiraların sürekli artması emeğiyle geçinmeye çalışan insanlardan maddi durumu iyi olan ev sahiplerinin ceplerine sürekli olarak para akıtmaktadır.

Çözüm şekli :

Daha öncede belirttiğimiz gibi her sistem beraberinde getirdiği sorunları kendi mantığına göre çözmeye çalışır. Ancak mevcut ekonomik sistem toplumsal ihtiyaçlara cevap veremiyorsa, bulunulan zamanda sorunları çözmede aciz kalıyorsa bizzat sistemin kendisi işlememekte ise, kendi yarattığı sorunların çözümü için getireceği çözüm önerileri de geçersiz kalır.

Türkiye toplumu yerli ve yabancı tekelci sermaye tarafından sömürülen, diğer taraftan ağaların, aracı ve tefecilerin baskısı altında bulunan bir toplumdur. Bu sistemde herşey bir «meta» dır. Tabii ki konut ta aynı şekilde bir «meta» dır. Türkiye egemen sınıfları, kendi düzenleri olan çarpık kapitalist sistemde konut sorununu ele alırken her zaman yaptıkları gibi, onu nedenlerinden soyutlamakta ve yalnız başına ele almaktadırlar. Bu sistem Türkiye halkının sorunlarına çözüm getiremiyeceğinden konut sorununu da çözüme kavuşturamaz elbette. Çünkü kapitalist sistem emekçi sınıfların ihtiyaçlarına ilgi duymaz. Onların sorunlarına sömürüyü arttırdığı ölçüde yaklaşır. Eğer önerilen çözüm kârını arttırmıyorsa, hiç bir kapitalist emeğiyle geçinen insanların dertlerini duymak bile istemez. Bu kişisel çıkarın, toplumsal çıkarlara tercih edildiği ve üretim araçlarının özel şahısların mülkiyetinde bulunduğu toplumlarda değişmez kuraldır.

Türkiye'de sermaye savunucusu iktidarların konut sorununa getirdiği çözüm yollarından bir tanesi, devlet ve sosyal ku-

rumlar vasıtasıyla herkesi bir konut sahibi yapmak şeklindeki yaklaşımdır. Özellikle son yıllarda Sosyal Sigortalar kurumu eliyle yapılan konutlar, Sendikaların yaptıkları ve Bankaların verdikleri konut kredileri örnek olarak verilebilir. Burjuvazinin bu konuda yapmak istedikleri şunlardır: Konutun işçinin sosyal güvenliği ile ilgili olduğunu zihinlere yerleştirmek, böylelikle devlete yüklenen bazı anayasal görevlerin bu kurumlara devrini sağlamak, işçiye konut mülkiyeti vermek suretiyle onlara mülkiyet tutkusunu aldatmaca yollarla güçlendirmek. Burada hemen vurgulanması gereken nokta şudur. Konut, işçinin sosyal güvenliği ile ilgili değildir. Bu onun barınma gereksinmesinin karşılanması problemidir. Ayrıca konut işçi sınıfı için mülk edinme amacı değildir. Kaldı ki devletin ne yolla olursa olsun işçiye konut temin etmesi, onu bir konut sahibi yapması gene çözüm şekli değildir. Bu, işçinin yaşam düzeyinde bir yükselme meydana getirmiyecektir. Çünkü mevcut sistemde işgücü de alınıp satılan bir «meta» dır. Ona kamu veya özel sektör eliyle bir konut temin edildiği anda konut kirası olarak işçinin ödediği miktarı ücretlerden düşer ve yeni bir ücret ayarlamasına gider.

Esasında Kamu sektörünün düzenleyici olduğu yolunda ortaya atılan iddialar tamamen yalandır. Bu görüşler gerçekleri değiştiremez ve propaganda olmaktan öteye bir anlam ifade edemez. Örneğin: 1975 yılı proğramında (yatırım proğramı) Kamu kesiminin konut alanına yapacağı yatırım miktarı 757 milyon liradır. Bu rakkam toplam yatırımlar açısından küçük bir miktarı ifade etmektedir. Demek oluyor ki konut yatırımlarının %90'ı dışa bağımlı tekelci gruplara devredilmiştir. Türkiye'de konut yatırımları toplam yatırımlar içerisinde oldukça önemli bir para sahip bulunmaktadır. Ancak gerçekleşen konut yatırımı dar gelirli grupların konut ihtiyaçlarına cevap vermekten uzaktır. Yatırımlar daha ziyade üst gelir gruplarının lüks konutlarının yapımına yönelmiştir. 1950 - 960 döneminde konut yatırımları toplam yatırımın %25 - %34.5'ini, 1960 - 1970 döneminde ise %19 - %23'lük bölümünü oluşturmaktadırlar. Buna rağmen dar gelirlilerin konut sorunları çözüme kavuşamamış, giderek büyümüştür. Bu yıllarda gecekondu sayısı 15 - 20 misli kadar artmıştır.

Önümüzdeki yıllarda ortalama olarak Türkiye'de yılda 400.000 konut yapılması gerekeceği tahmin edilmiştir. Ancak kalkınma planları bu sahaya yapılacak yatırımların %90'nından fazlasını özel sektöre devretmiş bulunmaktadır.

İkinci beş yıllık kalkınma planında 900.000 ünitelik konut yapımı öngörülmüş olmasına rağmen bunun ancak 27.6'sı ruhsatlı olarak yapılmıştır. Üçüncü beş yıllık plan devresinde bu iş için 40 milyar liralık yatırım öngörülmektedir. Yukarıdaki uygulamalara baktıktan sonra bu 40 milyarın büyük bir bölümünün yüksek gelir gruplarının kullandıkları lüks konutlara gideceğini rahatlıkla söyliyebiliriz. Zaten bugüne kadarki uygulama da böyle olmuştur.

Kalkınma planlarında bununla ilgili ne kadar çok söz söylenirse söylensin, ne kadar edebiyat yapılırsa yapılsın emekçi halk kitlelerinin konut gereksinmelerini giderecek çözüm yolları getiremezler sermaye iktidarları. Nitekim üçüncü beş yıllık kalkınma planında 1. ve 2. planlardaki gibi fazla laf söylemeye bile gerek görülmemiş, Dünya Bankası ve diğer bazı ekonomik kuruluşlarla anlaşmalar imzalanarak yerli ve yabancı tekelci sermayenin denetimine verilmiştir konut yapımı. Örneğin «İstanbul gelişme projesi» yabancılara ihale edilmiş, başına Dünya Bankası uzmanı Von Moltke getirilmiştir. Bu zatın maaşı ise sadece 90.000 liradan ibarettir.

Sonuç :

Türkiye'de işçi sınıfı ve yandaşları için bir konut sorunu mevcut değildir. Yani konut işçi sınıfının sorunu değildir. İşçi sınıfı için barınma gereksinmelerini giderecek konut problemi vardır. Bunun işçi sınıfının sorunu olmadığı yüz yıl önce bilimsel olarak ortaya kondu. «Bu konut darlığı bu güne özgü bir sorun değildir. Daha önceki bütün ezilen sınıflarla karşılaştırıldığı zaman, bu sorun, modern proletaryaya özgü bir sefa bile değildir. Tam tersine ezilen sınıflar her dönemde şu veya bu ölçüde bunun acısını çekmişlerdir. Bu konut kıtlığına son vermek için bir tek yol vardır. Hakim sınıfların işçi sınıfı üstündeki bütün sömürü ve baskısını tamamiyle ortadan kaldırmak. Bugün konut darlığı denen şey, nüfusun ansızın hızla şehirlere akışı sonucunda işçilerin kötü konut şartlarının daha da kötüleşmesidir.. Bu daha da kötüleşme buralardaki muazzam artış, fazla kalabalık, bazı evlerin daha da kalabalıklaşması ve bazılarının hiç oturacak ev bulmaması şeklinde ortaya çıkmıştır. Bu konut darlığı üstüne çok konuşuluyor, çünkü darlık işçi sınıfını aşıp küçük burjuvaziyi de etkilemeye başlamıştır..» **(Engels - Konut Sorunu).**

Demek oluyorki konut sorunu iç ve dış sömürüyle olan ilgisi sömürüye katkıda bulunup bulunmaması bakımından işçi sınıfı için incelenecek ve üzerinde durulacak bir sorundur. Yoksa işçi sınıfının sorunu bu değildir. İşçi sınıfı için sorun tektir. Oda üretim ilişkilerinin değiştirilmesi sorunudur. Bu yüzdendir ki Kapitalist - emperyalist sömürü ağları parçalanmadıkça diğer bütün sorunlar gibi konut sorununun da çözüme kavuşturulması beklenemez. Yapılacak bir takım düzenlemeler ve iyileştirmeler, sorunu asla temelinden çözümliyemez. Çünkü «Kapitalist üretim biçiminin temel direği, kapitaliste işçinin işgücünü piyasa değerinden satın aldırtıp —işçiyi kendisine ödenen değeri üretmesi için gereken zamandan daha uzun zaman çalıştırarak— ona ödediğinden çok daha fazlasını çıkartmasını mümkün kılan bugünkü toplum düzenimizdir.» (Engels - Konut sorunundan).

Türkiye'de kamu sektörünün düzenleyicilik fonksiyonuna sahip olamadığını daha önce açıkladık. Bununla ilgili rakkamlar da vererek konut yatırımlarının yerli ve yabancı tekelci grupların denetimine verildiğini açıkladık. Özellikle son beş yıl içerisinde bu sahaya yapılan yatırımların çoğu büyük şirketler eliyle gerçekleştirilmiştir. O halde iktidarların parlak sözlerle süslemek suretiyle ileri sürdükleri çözüm şekilleri gerçekte tekelci sermaye gruplarının çıkarlarına hizmet etmektedir. Bir yandan konut yatırımında kullanılan inşaat malzemeleri üzerinde oyunlar oynanmakta, fiyatlar yükseltilmekte, bir taraftan inşaatlar doğrudan doğruya büyük şirketler eliyle gerçekleştirilmekte, bir taraftan da arsa spekülasyonu yüzünden astronomik rakkamlara varan miktarda paralar dönmektedir. Üçüncü beş yıllık kalkınma planında arsa fiyatı konut maliyeti içinde yüzde elliye kadar çıkmaktadır. Yani bankalar, şirketler ve toprak sahiplerinin cepleri milyarlarca lira ile doldurulmakta emekçi halk kitleleri soydurulmaktadır. İşte özü sömürü olan, toplumsal ihtiyaçları daima arka plana iten kapitalist sistem bu yüzden sorununa çözüm getiremez. Kuşkusuz gelişmiş kapitalist toplumlarda, geri kalmış ülkelerle kıyaslanmıyacak kadar iyidir mesken durumu. Ancak mevcut üretim ilişkileri varoldukça orada da ne sömürü yok olur, ne de gelir dağılımındaki dengesizliğe uygun bir seyir izliyen konut sorunu tamamen ortadan kaldırılır. Bu ülkelerde ortalama kiraların, ortalama gelirin %45 - 55'ine varması en belirgin örnektir.

Öyleyse sorunun temelden çözümü için sosyalist bir düzenin

getirilmesi zorunludur. Burada akla gelen şu olabilir! Denebilir ki «sosyalist ülkelerde de uzun süre konut bir sorun olarak var olmaya devam etmektedir.» Bu doğrudur. Çünkü bir ülkede iktidarın el değiştirmesi, yani sermayeden emeğe geçmesi o ülke sorunlarının hemen ertesi gün çözüme kavuşturulacağı anlamına gelmez. Devrimci bir iktidar, uzun süre kapitalist düzenden devralınan sorunlar, dengesizlik ve karşı - devrimci çabalarla uğraşmak zorundadır. Ayrıca planlama, ekonomiye yön verirken eldeki kaynakları bazı tercihlere göre kullanmak zorunluluğunu duyar. Bunu yaparken de bazı alanlara yapılacak yatırımlara öncelik verir. Bu öncelik hiç kuşkusuz kapitalist sistemdeki gibi kârı maksimize etme amacına yönelik değildir. Burada önem verilen daha doğrusu öncelik tanınan, ülke gerçeklerinin, halkın ihtiyaçlarının kendisidir. Tabii ki sömürünün tamamen kaldırılması, toplumsal hayatın yeni üretim biçimine göre düzenlenmesi, yeni insanın yaratılması için belli bir zaman süresine ihtiyaç vardır. Yoksa sosyalistler ellerini salladıkları zaman dilediklerini yapabilen sihirbazlar değillerdir. Ayrıca kaynakların kullanılmasında öncelik sorunu ortaya çıkar. Önce ağır sanayi, madencilik, enerji gibi toplumun kalkınması için zorunlu olan alanlara mı yatırım yapılmalı? yoksa sağlık, eğitim, alt yapı hizmetlerine mi? Yahut bunlardan hangisine ne ölçüde önem ve öncülük verilmeli? İşte sosyalist plânlamanın kalkınma için, hayatın yeterli ölçüde yüksek düzeye çıkarılması için, ihtiyaç duyduğu zaman süresinde göz önünde bulundurmak zorunda olduğu temel gerçeklerden bazıları bunlardır. Konut sorunu da bu yüzden ancak belli bir zaman süresi sonunda tamamen çözüme kavuşturulabilir. Sömürüye son verdiği için de nihai çözümü ancak sosyalist sistem getirebilir.

Yukarıda konut sorunu ilgili bir takım rakkamlar ortaya koyduk. Türkiye'deki duruma değindik. Kısaca dünyada konut sorununun nasıl olduğunu açıkladık. Ancak eksikliğini duyduğumuz halde kırsal alanlardaki konut durumunu açıklığa kavuşturma olanağı bulamadık. Çünkü bu konuda elimizde veri yoktur. Bugün konut sorunu deyince akla hemen şehirler gelmektedir. Bu belli ölçüde doğru bir yaklaşımdır, ancak yeterli değildir. Türkiye'de kırsal alanlarda da konut sorunu vardır. Hem de çok büyük sorundur. Aslında bunu da şehirsel yerleşme yerleri gibi incelemek gerekmektedir. Çünkü konutun bilimsel ölçülerle saptanmış özelliklere sahip olması gerekmektedir bugün. İnsanların barınma gereksinmelerini gideren meskenleri eğer bu ölçülere uy-

muyorsa, ve insanlar bu gereksinmelerini karşılarken sömürülüyorlarsa konut sorunu var demektir. Kabul etmek gerekir ki Varto'yu, Bingöl'ü, Gediz'i ve Lice'yi yerle bir eden depremleri anımsarken hemen aklımıza oradaki konut sorunu gelmektedir. Yoksa bir sarsıntıyla buralar yerle bir olup gitmezlerdi.

ÇİN - SOVYET Çatışması Üzerine

III. Bölüm

Türkiye'deki Maocu Akım

Kemal BURKAY

Maoculuğun etkileri Türkiye'de bazı sol çevrelerde daha önce de görülmekle birlikte, onun ayrı bir fraksiyon olarak belirişi, 1969 sonlarında Aydınlık Dergisi çevresinde kümelenmiş olanların bölünmesinden sonra oldu. Bu bölünmeyle birlikte bir grup, «Marksizm - Leninizm - Mao Zedung Düşüncesi» adı altında, uluslararası maocu akıma angaje oldu ve o günden buyana da kendi yolunda hızla ilerledi.

Maocu akım, başlangıçta, Çin'de de olduğu gibi, marksizm - leninizm ilkelerine sahip çıkma, revizyonizme karşı mücadele iddiası ve görünümü altında ortaya çıktı. Maocular bu nedenle ilk dönemde, görüşlerinin teorik tutarlılık taşımasına bir parça dikkat ediyorlardı. Ancak bu çok sürmedi; bizzat Çin'de de çok sürmediği gibi, Mao ve ekibinin, teoride ve politikada hızla dünya sosyalist hareketine ters düşmesi, dünya devrimci hareketi önünde bir ayak bağı haline gelmesi gibi Türkiye'deki Mao izleyicileri de, ondan da büyük bir hızla devrimci hareketin karşısı-

na düştüler, tümüyle bozguncu unsurlar haline dönüştüler. Bugün Türkiye'deki Maocu akımın kesinkes bir karşı-devrim hareketine, emperyalizmin ve yerli gericiliğin başlıca ideolojik ve politik desteği haline dönüştüğüne, aklı başında hiç bir devrimcinin kuşkusu kalmamıştır. Bu nedenle de onun, eğer hâlâ kalmışsa, maskesinin iyice düşürülmesinde, maoculuğun devrimci hareketimiz içinde oynadığı beşinci kol görevinin teşhir edilmesinde büyük yararlar vardır.

Maocuların «teorik» besini Çin'deki Mao ekibinin görüşleridir. Gerçi onlar, aldıklarını daha da kabalaştırıyorlar, işlerine geldiği gibi kullanıyorlar ama, bu kadarı her yerde olabilir ve bundan dolayı onların asıl kaynaklarını temize çıkarmak mümkün değildir. Aslında onlar seslerini «sahibinin sesi» ne göre yükseltip alçatmaktadırlar.

Yazımızın geçen iki bölümünde genel olarak maoculuk hakkında söylediklerimiz, diğer ülkelerdeki ve Türkiye'deki maocuların tavır ve düşünce tarzları hakkında da genel bir bilgi verecek niteliktedir. Yine de ülkemizdeki maocu akımın söyledikleri ve yaptıkları hakkında daha ayrıntılı tanımlamalara gerek vardır.

Temeliyle ve yapısıyla baştanbaşa çürük olan maoculuğun ve demagojiye dayanan maocu propagandanın her konuda söylediklerini tek tek ele alıp cevaplamaya bu yazının sınırları elvermez. Bu nedenle bu propagandanın bazı ana hatlarına dokunacağız daha çok.

Maoculuk, propagandasının merkezini Sovyet düşmanlığı üzerine kurmuştur. Bu nedenle o, gerçekleri alabildiğince tersyüz ederek Sovyetler Birliği'nin emperyalist ve saldırgan olduğunu ispatlamaya çabalamaktadır. Sovyetler'i ulusal kurtuluş hareketlerinin karşısında göstermeye çalışıyor ve aklısıra onu tecrit etmeyi umuyor. Bu amaçla maocular, «iki süper devlete karşı üçüncü dünya» ya da «iki süper devlete karşı tüm dünya cephesi» gibi saçmasapan taktiklerle ortaya çıkmışlardır. Aslında maocuların düşmanca propagandası yalnızca Sovyetler Birliğine yönelmiş değil; tüm sosyalist sisteme, tüm dünya işçi sınıfı hareketine yönelmiş durumda ve dolayısiyle de tüm ulusal kurtuluş hareketlerine karşıt. Maocular, ulusal kurtuluş hareketlerini, «kendi gücüne güvenme» sloganı altında, dostlarından, dünyadaki diğer devrimci güçlerden tecrite sürüklemek istiyorlar. Bu konudaki tavırları, onları enternasyonalist dayanışmayı terke ve

heryerde dar anlamda milliyetçi bir politika izlemeye itiyor. Maocu ideoloji de devrimci özünden, diyalektikten kopuyor ve bir çeşit skolastiğe dönüşüyor.

Türkiye'deki Maocuların Ulusal Kurtuluş Hareketlerine Bakışı :

Aslında buna yalnızca «maocuların bakışı» demek te yeterdi. Çünkü onların olaylara bakış açıları, propaganda yöntemleri ve olayları yorumlayışları şu ya da bu ülkeye göre değişmemektedir. Bu da onların belli prensiplerden, tutarlı görüşlerden hareket etmelerinden değil, taklitçi olmalarından ileri gelmektedir.

«Emperyalistlerin ve revizyonistlerin olmaz sandıkları mucizeler birbirinin peşi sıra gerçek oluyor. Revizyonistlerin «edebiyat» ve «palavra» diye alaya aldıkları sözlerin gerçek olduğunu dünya halkları ispat ediyor. Evet, Mao Zedung'un belirttiği gibi **«ABD emperyalizmi kâğıttan bir kaplandır.»** Ve bugün dünyamızdaki kâğıttan kaplanların sayısı ikiye çıkmıştır. Sovyet Sosyal emperyalistleri de kâğıttan bir kaplandır.» (1)

Burada «revizyonist» diye nitelenenlerin, bildiğimiz 2. Enternasyonalciler veya onların izinden yürüyen başkaları olduğunu sanmayınız. Maocularımız onlarla kendileri gibi düşünmeyen tüm işçi sınıfı partilerini, kendilerine karşı çıkanları kastediyorlar. Güya bu «revizyonistler» kurtuluş savaşlarına inanmıyorlarmış, onları «edebiyat» ve «palavra» sayıyorlarmış.. Ama bu «mucizeler» gerçekleşmiş.. Gerçek durum böyle midir? Maocularımızın, kurtuluş savaşlarını «mucize» diye nitelemeleri de bir başka ilginç taraf. Bu niteleme onların devrim anlayışına son derece uygun düşüyor. Böylece, örneğin onlar da, bir sabah vakti, «halkımız devrim istiyor» diyerek yola çıkarlarsa, tüm halk arkalarından koşup bu «mucizeyi» pekâlâ gerçekleştirebilir.. Gerçek şu ki devrimciler, kurtuluş savaşlarına bir mucize gibi değil, bir gerçek gibi bakarlar. Onlar kurtuluş savaşlarına inanmış, onları vargüçleriyle desteklemişlerdir. Ama devrimciler, kurtuluş mücadelesinin yürütülmesinin, şu veya bu mücadele biçiminin seçilmesinin, kadere ve tesadüfe bırakılmıyacağını da bilirler. Oysa baylarımıza göre mücadele biçimi hemen hemen tektir: silahlı savaş.

«Revizyonistlerin alay ettikleri ve küçümsedikleri silahlı mücadeleler, dünyanın daha birçok ülkesinde mucizeler yaratacaktır.»

---

(1) **Halkın Sesi**, 22 Nisan 1975, Sayı : 2, Sayfa : 3

«Darbeci ve parlamentocu görüşler, Kamboçya halkının mücadelesiyle bir kere daha iflas bayrağını çekti. Kamboçya halkı bağımsızlık ve hürriyetini silaha sarılarak kazandı...»

«Halkların tecrübesi, barışçı geçiş ve reform hayalleri ile halkı aldatma yolunu değil, devrim yolunu gösteriyor.» (1)

Burada açıkça görülen, silahlı mücadelenin adeta tek mücadele yöntemi haline getirilişi ve örneğin politik, ideolojik mücadelenin gözden saklanması ve arka planlara itilişidir. «Darbeci ve parlamentocu» görüşlerin karşıtı olarak «silahlı mücadele» gösterilmektedir. Oysa darbeci ve parlamentocu görüşlerin karşıtı yığınlara dayanan devrimci mücadeledir ve devrimci mücadele de tek başına silahlı mücadele değildir. Silahlı mücadele, herkes te bilir ki devrimci mücadele yöntemlerinden sadece biridir ve her yerde ve her an değil, ancak gerekli ve zorunlu şartlarda kendisine başvurulur. Onun önemi ne küçümsenmeli ne de abartılmalıdır.

«Barışçı geçişin» devrimci yöntemin tersi gibi gösterilmesine de dikkat etmek gerekir. Burada da baylarımız, barışçı geçiş sorunu üzerindeki tarihsel tartışmaları ve bilimsel sosyalist görüşü açıkça çarpıtıyorlar. Oysa kendileri de pek iyi bilirler ki, yada bilmeleri gerekir ki, bilimsel sosyalist öğreti de ilke olarak, sosyalizme «barışçı ve barışçı olmayan yollardan geçilebileceği» kabul edilmiş ve her devrimci partinin ülkesinin somut koşullarına göre bu yöntemlerden birini veya diğerine ağırlık verebileceği belirtilmiştir. Bizzat Mao ekibi de gerek 1957, 1960 Moskova toplantılarında ve gerekse çeşitli yazılarında bunu kabul etmiştir.

Vietnam savaşının zaferle sonuçlanmasından sonra da Halkın Sesi'nde şöyle deniyor :

«Vietnam ve Kamboçya halkları, uzun bir savaşta nihai zafere kadar direnerek, revizyonist ve teslimiyetçi görüşlere ağır bir darbe ındirdiler. Onlar, ABD emperyalistleri ve faşist kuklalarını yenilgiye uğratmakla, halk savaşını «macera» ve «provakasyon» olarak niteleyen Kruşçef revizyonistlerini de yenilgiye uğrattılar.

«Halkların gücüne inanmayanlar, emperyalistlerden birine sırt dayamanın şart olduğu safsatasını durmadan yaydılar. Vietnam ve Kamboçya halklarının tarihi zaferi, dış desteğe güvenme ve yardıma bel bağlama politikalarını da yere vurdu. Onlar kendi güçlerine dayandılar, kendi halklarının yiğitlik ve fedakârlıklarına güvendiler...»

---

(1) **Halkın Sesi**, aynı yazı.

«Çünkü her iki süper devletin de en çok korktukları şey, halk savaşlarının dünya haklarına örnek olması ve kendi efendiliklerinin yıkılmasıdır. Gerçekler onların bu adi propaganda ve iftiralarının ne kadar büyük bir yalan olduğunu gösteriyor...» (1)

Maocularımızın bu ve benzeri pekçok yazılarını okuyan, sözlerini dinleyen biri, eğer dünyamızın yabancısı ise, dünyamızda ABD gibi SSCB'nin de ulusları boyunduruk altına almış ve onların kurtuluş savaşlarını bastırmakla uğraşan bir devlet olduğunu sanacaktır. Meğer Sovyetler Birliği Vietnam halkının kurtuluş mücadelesine karşıymış, «adi propagandalar» yapıyormuş, halkların kurtuluş savaşından fena halde «korkuyor» muş; Vietnam halkı ABD emperyalistleri ile birlikte Sovyet revizyonistlerini de yenilgiye uğratmış, vs. vs.. Maocularımızın saçmalamalarını önleyecek bir engel yok nasıl olsa..

Ancak onları, herkesin bildiği gerçekler ve en başta da Vietnam halkının kendisi tekzip ediyor: Vietnam Halkının büyük lideri Ho Şi Minh şöyle diyor:

«Sovyetler Birliği, Çin ve öteki kardeş ülkeler ile aramızdaki büyük dostluğu kuvvetlendireceğiz.»

«Kardeş ülkelerin yardımıyla imkânlarımız günden güne büyümekte ve geleceğe güvenimiz artmaktadır. Gerçekten de, Vietnam hükümeti delegeleriyle Sovyetler Birliği ve Çin Halk Halk Cumhuriyeti liderleri arasında Temmuz ayında yapılan görüşmelerden sonra bu iki ülke bize önümüzdeki yıllarda toplam olarak 432,2 milyon dolarlık yardım yapmayı karar altına almışlardır.»

«Geçen on yılda barış ve demokrasi kampı büyük gelişmeler göstermiştir. Sovyetler Birliği faşist istilacılara karşı büyük zaferler kazanmış ve o zamandan beri hem sosyalizmin kurulmasında, hem de barış ve uluslararası gerilimin gevşemesi mücadelesinde önemli başarılar kazanmıştır.»

«Vietnam devriminin zaferi, önde Sovyetler Birliği ve Çin olmak üzere kardeş sosyalist ülkelerin bütün kalpleri ile yaptıkları yardımlara da dayanır. Bu fırsattan faydalanarak başlarında Sovyetler Birliği olmak üzere kardeş sosyalist ülkelere minnet duygularımızı ifade etmek isteriz.»

«Vietnam Devrimi dünyadaki barış, demokrasi ve sosyalizm kuvvetlerinin bir kısmıdır. Demokratik Vietnam Cumhuriyeti, başlarında Sovyetler Birliğinin bulunduğu büyük sosyalist ailenin bir üyesidir.»

«Amerika'nın büyük bir askeri ve ekonomik potansiyeli var. Böyle bir düşmanı yenmek için biz herşeyden önce kendi gücümüze

(1) **Halkın Sesi**, 4. Sayı, s. 3

güveniyoruz, aynı zamanda da en etkili uluslararası yardımı kazanmaya çalışıyoruz. Kardeş sosyalist ülkelerin yardım ve destekleri bizim için özellikle değerli.» [1]

Bir halkın, kurtuluş mücadelesinde en başta kendi gücüne güvenmesi gerektiği tabiidir, kimse de bunun tersini söylememiştir. Vietnam ve Kamboçya halkları da en başta kendi güçlerine dayandılar. Ama bu halklara sağlanan uluslararası devrimci desteği, en başta da Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin desteğini küçüksemek için ne sebep var. Maocular bu desteği küçümsüyor, hatta tersini ispatlamağa kalkışıyorlar. Bu da sebepsiz değil. Mesele şu ki maocular, her konuda olduğu gibi bunda da, sorunu maddi temellerinden, diyalektik bağlantılarından koparıyor, idealize ediyorlar ve bu haliyle kendi maceracılıklarına kılıf hazırlıyorlar. Onların «yiğitlik», «fedakârlık» gibi heyecan verici sözlerini çıkarırsanız, salt «kendine güven» parolalarının altında yatan şudur: Biz yeter ki başlıyalım, desteğe filan gerek yok, yiğitlik, kahramanlık herşeyin başıdır. Çünkü «yenilmez olan nükleer silahlar değil, halk savaşıdır».. Baylarımız, ulusal kurtuluş savaşlarının başarıya ulaşmasının, ülke ve dünya şartlarıyla ilişkisini pek düşünmüyorlar, onu zaman ve mekândan soyutluyorlar. En başta Ekim Devriminin ve sosyalist dünya sisteminin ulusal kurtuluş savaşlarının başarısı için taşıdığı büyük önemi görmezlikten geliyorlar. Amaç sovyet düşmanlığı olunca buna da şaşmamak gerekir.

Maocular, Filistin ve Arap halklarının, diğer Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının emperyalizme ve gericiliğe karşı verdikleri mücadelede Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin sağladığı önemli desteği görmezlikten gelerek tüm halkları «iki süper devlete karşı mücadeleye çağırmaktadırlar. Onların, «iki süper devlet» terimini, lafın gelişi kullandıklarına kuşku yoktur. Aslında tüm öfkelerini Sovyetler Birliğine, diğer sosyalist ülkelere ve devrimci işçi sınıfı hareketine yöneltmişlerdir. Zaten epey zaman var ki, başlıca düşmanlıklarının Sovyetler Birliğine karşı olduğunu inkâr etmiyorlar. ABD emperyalizmi şimdi onlar için gerileyen, adeta «mazlum» bir emperyalizm haline gelmiştir ve «tırmanan, saldırgan emperyalizm» olarak Sovyetler Birliğini, en güçlü sosyalist ülkeyi göstermektedirler.

Maocular, günden güne geliştirip renklendirdikleri bu garip emperyalizm teorilerine (!) —söylediklerine kendilerinin inanıp

---

(1) Ho Şi Minh, **Milli Kurtuluş Savaşımız** Toplum Y.

inanmadıklarına emin değilim, inansalar kendileri için çok daha kötü olurdu..— uygun taktikler, stratejiler (!) de geliştiriyorlar. Bunlardan biri, «iki süper devlete karşı üçüncü dünya» taktiğidir.

«İki Süper Devlete Karşı Üçüncü Dünya» :

Çin Başbakan Yardımcısı Teng Siao Ping[1] 10 Nisan 1974'-te Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda şöyle konuşuyordu:

«Onlar (Üçüncü dünya ülkeleri, K.B.) dünya tarihinin tekerleğini döndüren devrimci itici güçlerden biri ve sömürgeciliğe, emperyalizme ve özellikle süper devletlere karşı mücadelede temel güçtürler.

«Sayısız gerçek, iki hegemonyacı devletin gücünü abartan ve halkın gücünü küçümseyen bütün görüşlerin temelsiz olduğunu göstermiştir. Gerçekte güçlü olan, bir veya iki süper devlet değil, birleşen ve savaşıp zafer kazanmaya cesaret eden Üçüncü Dünya ve bütün ülkelerin halkıdır.»[2]

Teng Siao Ping, bu konuşmasında, Üçüncü Dünya halklarının ABD ve Sovyetler Birliği halklarıyla da ittifak kurarak, «sürekli mücadele yoluyla eşitsizlik, denetim ve sömürüye dayanan uluslararası iktisadi ilişkileri de kökten değiştirebilecekler ve böylece milli ekonomilerinin bağımsız gelişmesi için gerekli şartları yaratabileceklerdir,» diyordu.

Sınıf mücadeleleri ve sosyal sistemler hakkında azbuçuk bilgisi olan kişi, Çin başbakan yardımcısının ağzından çıkan bu sözler karşısında şaşırıp kalacaktır. «Emperyalizm ve özellikle süper devletlere» karşı mücadelede temel güç Üçüncü Dünya ülkeleri olarak gösterilmektedir. Bir kere termonoloji son derece ilginçtir: «süper devletler» ve onlara karşı mücadele edecek «halklar». Ortada ne sınıflar, ne sınıf mücadeleleri, ne sosyal sistemler var. ABD'ndeki ve Sovyetler Birliğindeki sistemlerin farklı niteliği hiç önemli değil. Üçüncü Dünya ülkelerinin niteliği ve her birinin ayrı ayrı konumu da. Bay İdi Amin, Bay Kaddafi, Enver Sedat, İran Şahı, Suudi Arabistan Kralı, Küveyt Şeyhi vs. vs. aynı zamanda kendisini bir Üçüncü Dünya ülkesi sayan Çin'le el-

---

(1) Teng Siao Ping, Başbakan Çu En Lai'nin ölümünden sonra onun yerini alacak kişi olarak düşünülüyordu. Oysa Çu En Lai'nin ölümünden sonra bu göreve getirilmedi ve anlaşıldığına göre merkez komitesindeki birkısım maocular tarafından «kapitalizmi geri getirmekle», «hainlikle» suçlandı. Çindeki durum henüz belirginliğe kavuşmuş değil.

(2) **Halkın Sesi**, 6. sayı, s. 6.

ele vererek ABD ve SSCB «süper devletlerine», «hegemonyacılarına» karşı mücadele edecekler ve tarihin tekerleğini ileriye götürecekler!..

Tabi bu yetmez; aynı zamanda İngiltere, Fransa, Federal Almanya, Japonya ve diğer ikinci sıradan emperyalist ülkelerle ittifak kurarak.. İşte Maocularımızın çağdaş «devrimci siyaset» diye niteledikleri, çağımızın «çelişkileri» üzerine kurulmuş süper strateji..

İnsan eğer aklını peynir ekmekle yememişse ve eğer yerli maocularımız —aynı zamanda diğer maocular— kadar sağını solunu şaşırmamışsa bütün bunların şaka veya Aziz Nesin'in bir hikâyesi olduğunu sanabilir; ama hiç de değil.

Diyalektik materyalizmin temel ve basit bir gerçeği olarak bizim bildiğimiz, tarihin tekerleğini ileriye götüren, üretim güçlerinin gelişmesi ve bundan kaynaklanan sınıf mücadelesidir. Ta ki sosyalist toplumun, uzlaşmaz sınıf çelişkilerine son veren ve üretim güçlerini düzenli bir gelişme doğrultusuna sokan üretim biçimi gerçekleşene kadar.

Çağımızın dünya ölçüsünde temel devrimci gücü, hiç kuşkusuz işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı dünyanın üçte birinde sömürü ve baskı ilişkilerine son vermiş ve sosyalist toplumu gerçekleştirmiştir. Onun yarattığı bu sosyalist dünya sistemi çağımızın en büyük devrimci gücüdür. Diğer yandan kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı ve onun mücadelesi, dünya işçi sınıfının diğer bir önemli devrimci gücünü oluşturmaktadır. Emperyalizme, sömürgeciliğe ve feodal boyunduruğa karşı mücadele eden geri bıraktırılmış halklar ise dünya ölçüsünde ilerici - devrimci güçlerin diğer bir kesimini oluşturmaktadır. Bu halkların emperyalizme, sömürgeciliğe, gericiliğe karşı mücadelelerinin önemi elbette küçümsenemez. Ama bu gücü sosyalist dünya sistemi ve uluslararası işçi sınıfı hareketiyle karşı karşıya koymak nasıl bir tutumdur ve ne adına yapılmaktadır? Çinli liderler de şüphe yok ki bu basit gerçekleri bilmektedirler. Onların daha önceki yıllarda uluslararası toplantılarda altlarını imzaladıkları metinlerde bütün bunlar yazılıdır. Ama şimdi herşeyi birbirine karıştırmakta bir sakınca görmemektedirler. Çünkü maocular için teori bir yol gösterici değil, politikanın —kendi yanlış politikalarının— bir aracıdır.

Maocular, uluslararası ilişkileri, dünya ölçüsünde tüm olayları sınıf temelinden soyutluyarak ele almaktadırlar. Üçüncü

Dünya ülkelerini bir blok olarak alıyor, onlara ABD dışındaki emperyalist ülkelerle ve Çin'le bir ittifak kurdurarak Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin karşısına koymak istiyorlar.

Dünya ölçüsünde çelişki, dünya sosyalist sistemi, uluslararası işçi sınıfı, ezilen halklar ile emperyalizm ve uşakları arasındadır. Dünya ölçüsünde cepheleşme de buna göre olacaktır. Üçüncü Dünya halklarının yeri İngiltere, Fransa, Federal Almanya, Japonya gibi emperyalist ülkelerin yanı değil, dünya sosyalist sistemi ve tüm dünya işçi sınıfının yanıdır. Çin'in yerinin de elbette öyle olması gerekir. Ama bilimsel sosyalizm yolundan sapan, dünya sosyalist hareketinin genel çizgisine ters düşen maocular, sovyet düşmanlığını ve uluslararası yanlış politikalarını böylesine dönülmez bir noktaya vardırmışlardır.

Teng Siao Ping'in Birleşmiş Milletlerdeki konuşmasından sonra yerli maocularımız da hemen seslerini ayarladılar:

«Bugün emperyalizmin, özellikle iki süper devletin sömürü, denetim ve saldırı tehdidine maruz bulunan geri ülkeler, Üçüncü Dünyayı meydana getirmektedirler. Üçüncü Dünyanın bağımsızlık eğilimi ve mücadelesi, dünya tarihinin itici gücüdür. Dünya proletaryası, dünya devrimini gerçekleştirmek için emperyalizme, özellikle iki süper devlete karşı verdiği mücadelede temel güç olarak Üçüncü Dünyaya dayanmaktadır.

«İki süper devlet ve Üçüncü Dünya ülkeleri dışında kalan, kendileri de emperyalist ülkeler oldukları halde iki süper devletin sömürü, denetim ve saldırı tehdidine maruz bulunan Batı Avrupa ülkeleri ve Japonya'ya karşı tavır ise, ABD ve Sovyetler Birliğine karşı en geniş birliğin kurulabilmesi bakımından önem taşımaktadır. Dünya proletaryası, iki süper devlete karşı mücadelede, Üçüncü Dünya'ya dayanırken bu kapitalist ülkelerle de ittifak yaparak en gerici güçleri, yani ABD ve Sovyetler Birliğini tecrit etme siyasetini izlemektedir. İşte revizyonistlerimizin çok sızlandıkları devrimci siyaset budur.» (1)

Teng Siao Ping'in, Üçüncü Dünya ülkelerini «dünya tarihinin tekerleğini döndüren devrimci itici güçlerden biri» saymasına karşılık, yerli maocularımızın yalnızca Üçüncü Dünya ülkelerini «dünya tarihinin itici gücü» olarak nitelemelerine dikkat ediniz.. Hani insan taklitçi olurken de biraz dikkat eder değil mi?. Ama bunlar belki de vur deyince öldür anlıyorlardır..

Bu büyük «devrimci siyaset» sahiplerimiz, bir başka yazılarında da şöyle diyorlar :

(1) **Halkın Sesi**, sayı 14, s. 7

«ABD emperyalizminin gitgide gerilediği bugün, dünyanın yeniden paylaşılması talebi esas olarak Sovyet sosyal - emperyalistlerinden gelmektedir. Sovyet sosyal - emperyalistleri, Arvupa'da baş saldırgan ve esas savaş kışkırtıcısı durumundadırlar.»

«Batı Avrupa'nın Sovyet sosyal - emperyalistleri için önemi nereden gelmektedir? Birinci olarak, Sovyetler Birliği, ABD emperyalizminin en önemli dayanağı olan Batı Avrupa'yı ele geçirmekle, Amerika'ya en ağır darbeyi vuracağını hesap etmektedir.» (1)

Sözlerden anlaşılıyor ki maocularımız, «iki süper devlet» arasında yan tutmakta ve Sovyetler'in ABD'ye vurabileceği bir darbeden dolayı endişeye kapılmaktadırlar. Evet, bu endişeleri doğrudur işte ve tam da onların gönlünde yatanı ortaya koymaktadır.

Yerli maocularımız, bu «devrimci siyaset» in sonucu olarak Üçüncü dünya ülkelerinde olan biteni tümüyle birbirine karıştırmış, arap saçına çevirmişlerdir. Onlar, İran Şahının Türkiye'ye gelişi sırasında, şaha gösterilen tepkinin Üçüncü Dünya'nın birliğini sarsmasından telaşa kapılmışlar, şöyle yazmışlardı:

«Şah ve faşizm aleyhtarlığı maskesinin altında sosyal - emperyalizmin yüzü sırıttı.»

«Sovyet sosyal - emperyalistlerinden söz etmeden İran Şahının Arap halklarına yaptığı kötülükten söz etmek sahtekârlıktır.» (2)

Onlar, sözkonusu yazılarında, Ortadoğu'daki gericiliğin kaynağının «dünya hegemonyası peşinde koşan iki süper devlet olduğunu» söyleyerek İran Şahlığını, emperyalizmin ve feodal gericiliğin bu bölgedeki en büyük dayanağını, Kürt, Azeri ve Fars halklarının zindancıbaşısını, Basra Körfezi halklarının düşmanını ve en başta da Dofar halkının kurtuluş mücadelesini boğmağa çalışan saldırgan gücü temize çıkarmaya çalışıyorlar.

Maocular, Şah'ın ve Demirel'in ortak bildirisini alkışlamaktan da çekinmediler, «Marksistler, Şah'ı ve Demirel'i iki süper devlete karşı atacakları her adımda destekliyorlar,» diyerek üstelik te marksizm adına ahkâm kesmekten geri durmadılar. Bunun ne manaya geldiği açıktır. Besbelli ki bu, yalnızca Sovyetler Birliğine karşı atılacak bir adımı desteklemektir. Şah'ın ve Demirel'in ABD'ye karşı ciddi bir adım atmalarını beklemek için herhalde insanın çok saf olması lazım. Ve herhalde İran Şahıyla bizim bildiğimiz Demirel o kadar saf değildirler, sınıfsal gö-

---

(1) **Halkın Sesi**, sayı 15, s. 6.
(2) Aynı gazete, sayı 30, s. 12

revlerini, sosyal sistemlere karşı ne tavır takınmak gerektiğini; yani kendi açılarından dostu - düşmanı iyi seçebilecek durumdadırlar. Yoksa maocularımız devletler arası ilişkileri, maça çıkmış takımlar arası ilişki gibi mi sanıyorlar?.

Üçüncü Dünya'nın Niteliği :

Diğer yandan, maocuların «tarihin temel itici gücü» rolünü verdikleri Üçüncü Dünya'nın niteliği üzerinde de durulmalıdır. Bu ülkelerin ortak bir özelliği geri kalmış, ya da geri bıraktırılmış olmalarıdır. Ama bu da ülkeden ülkeye değişmektedir. Yine Üçüncü Dünya ülkeleri denince akla Asya, Afrika, Latin Amerika'nın sömürgeciliğe, emperyalizme karşı kurtuluş savaşı vermiş ve vermekte olan ülkeleri gelmektedir. Bu bakımdan da bu ülkeler farklı durumdadırlar. Büyük çoğunluğu siyasi bağımsızlığına kavuşmuş, küçük bir kesim ise hâlâ ulusal özgürlüğüne kavuşmak, siyasi bakımdan bağımsız bir devlet kurmak için mücadele ediyor. Bu ülkelerin ekonomik ve sosyal yapıları arasında büyük farklar var ve bu politik yapıya da yansıyor. İçlerinde Suudi Arabistan, Ürdün, İran gibi ortaçağ feodal despotlukları, diğer yandan Yemen, Cezayir, Angola gibi ilerici rejimler var. Birer sosyalist ülke olan Küba ve Çin'in durumu ise daha ayrı; Küba gibi Çin'in yerinin de Üçüncü Dünya'da değil, dünya sosyalist sisteminde olması gerekir.

Üçüncü Dünya ülkelerinin politik tavrını, çeşitli uluslararası ilişkilerin yanısıra, ekonomik ve sosyal yapıları, ülke içinde iktidarda bulunan güçlerin niteliği belirliyor. Toplumun değişik dönemlerinde bu tavır farklı oluyor. Örneğin Suudi Arabistan, Ürdün, İran gibi feodal ailelerin egemen olduğu ülkeler, emperyalizmin dümen suyunda bir politika izliyorlar. Yemen, Cezayir, Suriye, Gine, Mozambik gibi iktidarın feodallerin ve işbirlikçi burjuvazinin elinde olmadığı ülkeler anti - emperyalist, ilerici bir politika güdüyorlar ve sosyalist ülkelerle dostça ilişkiler kuruyorlar. Mısır'da, bağımsızlık mücadelesi ve bunun pekiştirilmesi döneminde, Nasır yönetiminde anti - emperyalist bir politika izlendi; ancak onu izleyen ve burjuvazinin palazlandığı dönemde Mısır politikasında geriye dönüş başladı; Enver Sedat şimdi emperyalistlerle bağlarını güçlendirmeye çalışıyor.

Yüzyılımızda Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadelenin içinde önemli değişiklikler yaşadılar. Ve bu süreç hâlâ devam ediyor. Bu ülke-

ler halklarının sömürgecilere karşı nefreti vardır. Bu ülkeler halklarının ortak çıkarları, kalkınabilmek ve ulusal kaynaklarını emperyalistlere sömürtmemek için, dayanışma içine girmelerini gerektiriyor. Pratikte de, Birleşmiş Milletlerde birlikte harekt etmeleri, bazı alanlarda —örneğin petrol üreten ülkelerin yaptığı gibi— ortak tavır takınmaları, bu dayanışmanın varlığını gösteriyor. Ama yukarda sözünü ettiğimiz farklı ekonomik ve sosyal yapılar, ülkeden ülkeye iktidarların değişen niteliği ve aralarındaki çeşitli çekişmeler, bu ülkelerin tümü için istikrarlı, ortak bir politikanın gerçekleşmesini imkânsız kılıyor. Bazılarında eskiden beri gerici, emperyalizmin işbirlikçisi iktidarlar baştayken, bazılarında da, örneğin bir askerî darbenin ardından böyle bir iktidar gelebiliyor.

Çağımızda emperyalizmin, sosyalist sistemin, dünya işçi sınıfının politikasının ana yönünü bilmek kolaydır. Emperyalizminki gerici, sosyalist sistemin ve kapitalist ülkeler işçi sınıfınınki ise devrimcidir. Oysa Üçüncü Dünya ülkelerinin politikası aynı kolaylıkla tanımlanamaz. Çünkü bu ülkeler, tabir yerindeyse henüz yollarını bulmamışlardır. Politikaları sosyalist ülkelere ve işçi sınıfına yaklaştığı ölçüde ilerici, emperyalistlerin dümen suyuna girdiği ölçüde gericidir.

Sosyalist sistemin giderek ağır bastığı, emperyalizmin ise gerilediği çağımızda, bu ülkelerin sosyalist sistemle ilişkilerinin çoğalması; demokratik, barışçı, sosyalist dünya görüşünün bu ülkelerde de geniş yığınlara malolması ve örgütlenen emekçi sınıfların giderek iktidarları etkilemesi, bu ülkeler bakımından genel anlamda ileriye doğru bir gelişim sürecinin varlığını gösterir. Ancak bu ülkelerin dünya tarihinin itici gücü, ya da emperyalizme karşı mücadelenin temel gücü sayılmaları mümkün müdür? Bu ülkelerde üretim güçlerinin seviyesi ileri kapitalist ve sosyalist ülkelere göre son derece düşüktür, işçi sınıfı da nicelik ve nitelikçe zayıftır. Bu durumlarıyla ve sosyalist ülkelerle emperyalist ülkeler arasında gidip gelen oturmamış politikalarıyla onlara böyle bir rol vermek mümkün değildir, gerçeğe ve bilime ters düşmektedir.

Üçüncü Dünya ülkelerinin, ulusal kurtuluş mücadeleleri döneminde emperyalizme ve gericiliğe indirdikleri darbeleri ve bu ülkelerin politikasının genel olarak ağır basan anti-emperyalist yanını küçümsemiyoruz elbette. Ancak bu, Dünya işçi sınıfının ve onun iktidarda olan en örgütlü kesimi sosyalist sistemin yanında ikinci derecede bir öneme sahiptir. Tarihin itici gücü olarak temel değil, ancak yandaş bir güçtür.

revlerini, sosyal sistemlere karşı ne tavır takınmak gerektiğini; yani kendi açılarından dostu - düşmanı iyi seçebilecek durumdadırlar. Yoksa maocularımız devletler arası ilişkileri, maça çıkmış takımlar arası ilişki gibi mi sanıyorlar?.

Üçüncü Dünya'nın Niteliği :

Diğer yandan, maocuların «tarihin temel itici gücü» rolünü verdikleri Üçüncü Dünya'nın niteliği üzerinde de durulmalıdır. Bu ülkelerin ortak bir özelliği geri kalmış, ya da geri bıraktırılmış olmalarıdır. Ama bu da ülkeden ülkeye değişmektedir. Yine Üçüncü Dünya ülkeleri denince akla Asya, Afrika, Latin Amerika'nın sömürgeciliğe, emperyalizme karşı kurtuluş savaşı vermiş ve vermekte olan ülkeleri gelmektedir. Bu bakımdan da bu ülkeler farklı durumdadırlar. Büyük çoğunluğu siyasi bağımsızlığına kavuşmuş, küçük bir kesim ise hâlâ ulusal özgürlüğüne kavuşmak, siyasi bakımdan bağımsız bir devlet kurmak için mücadele ediyor. Bu ülkelerin ekonomik ve sosyal yapıları arasında büyük farklar var ve bu politik yapıya da yansıyor. İçlerinde Suudi Arabistan, Ürdün, İran gibi ortaçağ feodal despotlukları, diğer yandan Yemen, Cezayir, Angola gibi ilerici rejimler var. Birer sosyalist ülke olan Küba ve Çin'in durumu ise daha ayrı; Küba gibi Çin'in yerinin de Üçüncü Dünya'da değil, dünya sosyalist sisteminde olması gerekir.

Üçüncü Dünya ülkelerinin politik tavrını, çeşitli uluslararası ilişkilerin yanısıra, ekonomik ve sosyal yapıları, ülke içinde iktidarda bulunan güçlerin niteliği belirliyor. Toplumun değişik dönemlerinde bu tavır farklı oluyor. Örneğin Suudi Arabistan, Ürdün, İran gibi feodal ailelerin egemen olduğu ülkeler, emperyalizmin dümen suyunda bir politika izliyorlar. Yemen, Cezayir, Suriye, Gine, Mozambik gibi iktidarın feodallerin ve işbirlikçi burjuvazinin elinde olmadığı ülkeler anti - emperyalist, ilerici bir politika güdüyorlar ve sosyalist ülkelerle dostça ilişkiler kuruyorlar. Mısır'da, bağımsızlık mücadelesi ve bunun pekiştirilmesi döneminde, Nasır yönetiminde anti - emperyalist bir politika izlendi; ancak onu izleyen ve burjuvazinin palazlandığı dönemde Mısır politikasında geriye dönüş başladı; Enver Sedat şimdi emperyalistlerle bağlarını güçlendirmeye çalışıyor.

Yüzyılımızda Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkeleri, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadelenin içinde önemli değişiklikler yaşadılar. Ve bu süreç hâlâ devam ediyor. Bu ülke-

ler halklarının sömürgecilere karşı nefreti vardır. Bu ülkeler halklarının ortak çıkarları, kalkınabilmek ve ulusal kaynaklarını emperyalistlere sömürtmemek için, dayanışma içine girmelerini gerektiriyor. Pratikte de, Birleşmiş Milletlerde birlikte harekt etmeleri, bazı alanlarda —örneğin petrol üreten ülkelerin yaptığı gibi— ortak tavır takınmaları, bu dayanışmanın varlığını gösteriyor. Ama yukarda sözünü ettiğimiz farklı ekonomik ve sosyal yapılar, ülkeden ülkeye iktidarların değişen niteliği ve aralarındaki çeşitli çekişmeler, bu ülkelerin tümü için istikrarlı, ortak bir politikanın gerçekleşmesini imkânsız kılıyor. Bazılarında eskiden beri gerici, emperyalizmin işbirlikçisi iktidarlar baştayken, bazılarında da, örneğin bir askerî darbenin ardından böyle bir iktidar gelebiliyor.

Çağımızda emperyalizmin, sosyalist sistemin, dünya işçi sınıfının politikasının ana yönünü bilmek kolaydır. Emperyalizminki gerici, sosyalist sistemin ve kapitalist ülkeler işçi sınıfınınki ise devrimcidir. Oysa Üçüncü Dünya ülkelerinin politikası aynı kolaylıkla tanımlanamaz. Çünkü bu ülkeler, tabir yerindeyse henüz yollarını bulmamışlardır. Politikaları sosyalist ülkelere ve işçi sınıfına yaklaştığı ölçüde ilerici, emperyalistlerin dümen suyuna girdiği ölçüde gericidir.

Sosyalist sistemin giderek ağır bastığı, emperyalizmin ise gerilediği çağımızda, bu ülkelerin sosyalist sistemle ilişkilerinin çoğalması; demokratik, barışçı, sosyalist dünya görüşünün bu ülkelerde de geniş yığınlara malolması ve örgütlenen emekçi sınıfların giderek iktidarları etkilemesi, bu ülkeler bakımından genel anlamda ileriye doğru bir gelişim sürecinin varlığını gösterir. Ancak bu ülkelerin dünya tarihinin itici gücü, ya da emperyalizme karşı mücadelenin temel gücü sayılmaları mümkün müdür? Bu ülkelerde üretim güçlerinin seviyesi ileri kapitalist ve sosyalist ülkelere göre son derece düşüktür, işçi sınıfı da nicelik ve nitelikçe zayıftır. Bu durumlarıyla ve sosyalist ülkelerle emperyalist ülkeler arasında gidip gelen oturmamış politikalarıyla onlara böyle bir rol vermek mümkün değildir, gerçeğe ve bilime ters düşmektedir.

Üçüncü Dünya ülkelerinin, ulusal kurtuluş mücadeleleri döneminde emperyalizme ve gericiliğe indirdikleri darbeleri ve bu ülkelerin politikasının genel olarak ağır basan anti-emperyalist yanını küçümsemiyoruz elbette. Ancak bu, Dünya işçi sınıfının ve onun iktidarda olan en örgütlü kesimi sosyalist sistemin yanında ikinci derecede bir öneme sahiptir. Tarihin itici gücü olarak temel değil, ancak yandaş bir güçtür.

Maocuların, dünya işçi sınıfının devrimci rolünü ikinci plana itmeleri, onların bilimsel sosyalizme, işçi sınıfına olan inançsızlığını gösterir; yoksa Üçüncü Dünya halklarının dostu olduklarını değil. Çünkü onlar, aynı zamanda Üçüncü Dünya ülkelerini, sosyalist sisteme düşman etmeye çalışmaktadırlar. Sovyetler Birliğini bu halkların düşmanı gibi göstermek ve Sovyetler Birliği ile diğer sosyalist ülkelere karşı emperyalist ülkelerle bir gerici ittifak kurmaya çalışmak, üstelik te buna Üçüncü Dünya ülkelerini dahil etmeye kalkışmak, bu halkların davasına hizmet değil, dünya ölçüsünde devrimci ve dost güçleri parçalamaya çalışmak, birbirine düşman etmek politikasıdır. Bu, yalnız ikinci derece emperyalistlerin değil, aynı zamanda da ABD emperyalizminin tam aradığı şeydir.

Maocuların, sözümona Sovyetler Birliğini «kuşatmak» için ortaya sürdükleri bu temelden çürük strateji, pratik bakımdan da gerçekleşmesi mümkün olmayan bir şeydir. Bu taktiği, bizzat Üçüncü Dünya ülkelerinin ciddiye almadıkları, hatta Batılı emperyalist ülkelerin ve Japonya'nın bile gülüp geçtikleri kuşkusuzdur. Angola sorununda Üçüncü Dünya'nın niteliği daha da somut biçimde gözler önüne serildi. Afrika ülkeleri ilerici ve tutucu diye nitelenen iki gruba ayrıldılar. Bu da «Üçüncü Dünya»nın homojen olmayan yapısını, bu dünya içinde ileri ile gerinin mücadelesini açıkça gösteren bir olaydı. Ne gariptir ki bu gruplaşmada Maocuların payına, ABD emperyalistleri, kiralık İngiliz Askerleri, ırkçı Güney Afrika Devleti ve İdi Amin'le birlikte, olumsuz, gerici bir çizgiye düşmüş FNLA ve UNİTA örgütlerini desteklemek düştü. Her ne kadar «garip» diyorsak da, aslında bu, izlenen politikanın doğal sonucudur.

Yurtseverlik Adına Sosyalizm Düşmanlığı

Maoculara göre, «İki süper devlet»in rekabeti ve dünya üzerinde «hegemonya» kurma çabaları nedeniyle savaşın çıkması yakındır. Maocu yayınları okuyanlar ve onları dinleyenler, bir dünya savaşının patlamak üzere olduğunu ve Sovyetler Birliği'nin yurdumuza saldırmak için harekete hazır beklediğini sanacaklardır. Ve onlar bu «saldırıyı» püskürtmek için kolları sıvamışlar, her tarafa yurtseverlik çağrısı yapmaktadırlar.

> «Ülkemizde baş çelişme, iki süper devlet ile iki milliyetten Türkiye halkı arasındadır... İki süper devlet düşmanlarımızdır.» (1)

---

(1) **Aydınlık**, Şubat 1976, sayfa 9

Ama Maocularımız, bu iki düşman arasında da bir ayırım yapılması görüşündedirler. Yurdumuzdaki Amerikan askerlerine, Amerikan sermayesine bakarak onu büyük tehlike saymanın yanlış olduğunu söylüyorlar, 2. Dünya Savaşı öncesindeki Hitler Almanyasının durumundan örnek veriyorlar ve şöyle diyorlar :

«Bu şartlar altında ne Fransa, ne Çekoslovakya, ne Polonya, ne Yugoslavya, ne Yunanistan, ne de başka bir Avrupa ülkesi, baş düşmanı tespit ederken ve savaş hazırlıklarını yaparken, kendi ülkesindeki yabancı sermaye miktarına göre karara varmadı. Bütün dünya devrimcileri, Hitler tehlikesini bir numaralı düşman gördüler.

«Nitekim Alman orduları, sınırları geçmeye başladıktan sonra birçok ülkenin kısa zamanda tek sömürücüsü haline geldi. Alman sermayesi bu ülkelerin rakipsiz hakimi oldu. Hitlerci partiler ise ülkelerinin çökertilmesinde etkin bir çaba gösterdiler, istilayla beraber Hitler kuklası hükümetlerin başına geçtiler.»(1)

Maocularımız, yukardaki gerekçeden ve benzetmeden hareketle şimdi bizim ve diğer ülkeler devrimcilerinin de Sovyetler'i baş düşman ilan etmemiz ve «ona göre savaş hazırlığı» yapmamız gerektiğini söylüyorlar... Onlara göre dünkü hitlerci partilerin yerini şimdiki «revizyonist partiler» almıştır ve onları da düşmandan saymak gerekir.

«Bugün de Brejnev Hitler'in izinden gidiyor. Revizyonist partiler de Hitlerci faşist partilerin izinden gidiyor. Önümüzdeki dönemde, artık arkada kalan dönemin pasifist karakterdeki revizyonist partilerini göremiyeceğiz. Yeni çarlarını istilasını silâhlı eylemlerle, sabotajlarla, yıkıcı faaliyetlerle, casusluk yaparak vb. destekleyen, başlıca mücadele aracı olarak şiddeti kullanan revizyonist partiler göreceğiz'»(2)

Maocularımızın bahsettikleri «revizyonist» partilerle hangi tür partileri kastettiklerini okuyucu bilmektedir. Maocu olmayan, dünya sosyalist sistemine düşmanlık gütmeyen tüm işçi sınıfı partileri, onlara göre, şimdi Hitlerci partilerin rolünü oynayacak olan bu «revizyonist» partilerdir. Maocularımız buna örnek olarak Portekiz Komünist partisini veriyorlar :

«Portekiz revizyonist partisi başkanı Kunhal bunun ilk işaretini veriyor. Portekiz halkını **gerici** bir iç savaşla tehdit ediyor. Sosyal-emperyalizmden işaret aldığı anda, buna girişmekten çekinmiyeceği de kesindir. Esasen dünyanın bütün revizyonistleri, Sosyal-emperyalist orduların sınırları geçeceği güne hazırlanmaktadırlar...»

---

(1) **Aydınlık**, Ekim 1975 Marksizmi Revizyonizmden Ayıran Öz Şidedet midir?

(2) Aynı yazı.

Maocularımız bütün bunlardan sonra, sözkonusu «tehlikelere», «Sovyet saldırganlığına» karşı tüm yurtseverleri görev başına çağırıyor, şöyle diyorlar :

> «Sosyal emperyalizme karşı tutum, bırakalım proleter devrimciliği, bugün dünyada yurtseverliğin denek taşıdır». Ve burada Maoculara bile gözdağı veriyorlar: «İsterseniz dünyanın en keskin «Maocusu» geçinin, eğer Sosyal-emperyalizme karşı mücadele etmiyorsanız, başta Mao olmak üzere dünyanın hiç bir Marksisti sizi ciddiye almaz.»

Maocularımız, en güçlü sosyalist ülkeyi, Sovyetler Birliğini düşman ilan ettikten ve ona karşı savaşı Hitler'e karşı savaşla bir tuttuktan, bu konuda yurtseverlik ve «vatanın savunulması» nutukları attıktan sonra da şöyle diyorlar :

> «Revizyonistler, bugün bütün ülkelerde vatan savunmasına hücum ederek bunun ideolojik zeminini de hazırlıyorlar. Unutmamak gerekir ki, revizyonistler gerici savaşlarına ve vatan satıcılığına «silâhlı devrim mücadelesi» ve «halk savaşı» gibi isimler vereceklerdir.»

> «Mesele, sosyal emperyalistlerin saldırısına, bütün yurtsever güçlerin devrimci şiddetiyle, yani millî kurtuluş savaşıyla karşı durmaya hazır olmaktır» (1)

Maocularımız buradan giderek, «öz kaynaklarımıza dayanan savunma ve silâhlanma» adı altında, bazı askercil çevrelerin «vakıf»çılığına benzer önerilerde bulunuyor, «Ege ordusunu uygun bir yere sevketmekten» sözediyor ve şöyle diyorlar:

> «Türkiye'nin millî savunma strateji ve planları, iki süper devletten ve özellikle yayılma hırsı büyük olan Sovyet sosyal-emperyalistlerinden gelebilecek saldırılara göre yeniden ele alınmalı ve düzenlenmelidir.» (2)

Maocuların dergilerinde, kitaplarında, gazetelerinde, propaganda broşürlerinde, konuşmalarında buna benzer ve daha da beter pekçok şey yazılmakta, söylenmektedir. Bütün bunlar insana şunu düşündürüyor: Acaba Maocularımız bir düş mü görmektedirler? Çünkü bütün bu söyledikleriyle onlar, gerçekte olmayan, ya da çok farklı nitelikte olan şeyleri uyduran, değiştiren, sayıklıyan, bir düş dünyasında dolaşan insanları andırıyorlar. Ancak yüzlerce insanın böylesine ortaklaşa bir düş görmesi için ne sebep var?

---

(1) **Halkın Sesi**, Sayı 17, s. 3
(2) Aynı yazı.

Diğer yandan, işçi sınıfının dünya görüşüyle ve en azından maocu hastalığa yakalanmamış bir demokrat aydın gözüyle olaylara bakabilen kişi için tümüyle deli saçmasına benziyen bu iddialar, bilinçsiz, sistemli düşünemiyen küçük burjuva kafalarda pekâla izler bırakabilir, yanlış görüşlerin yığınlar arasında yayılmasına neden olabilir. Bu nedenle, bu propaganda furyasının arkasındaki gerçek nedenler araştırılmaya değer.

Daha önce de pek çoklarının söylediği gibi, maoculuğun temel özelliklerinden biri, teoriyi, kendisine ışık tutacak, yol gösterecek bir öncü olarak değil de; ancak işine yarar şeyleri içinden seçip alacağı bir araç olarak görmesidir. Bu nedenle de maoculuk diyalektik materyalizmden kopmuş, pragmatik bir düşünce sistemine dönüşmüştür. O, teoriyi kendi isteklerine, yanlş politikasına bir araç, bir kılıf yapmaya çalışıyor. Bu nedenle maocu düşünce sistemi maddi hayattan, sebep-sonuç bağlantısından kopuyor, eklektik, hâyâlci bir düşünce tarzına dönüşüyor. Artık gerçeğin şöyle ya da böyle olması önemli değildir; maocularımız ne yapıp yapıp onu bildikleri gibi, diledikleri gibi göstereceklerdir. Bu yolda herşeyi tersine çevirip aka kara, karaya ak diyebilirler. Bu düşünce sistemi tipik bir idealizmdir ve tarihte çok görülmüştür. Softaların olayları yorum tarzına bakınız, aynen böyledir. Herşeyi maddi gerçeğin tersi göstermeye çalışan ve buna uygun gerekçeleri hazır olan softa mantığı karşısında şaşar kalırsınız ve bilirsiniz, onlarla tartışmak kolay değildir. Softalar, örneğin deveyi iğnenin deliğinden geçirirken, maddi gerçeğe değil, bilmem hangi kutsal kitabın hangi ayetinden, ya da hangi şeyhin hangi ünlü deyişinden yararlanırlar.

Maocularımız bir kez Sovyetler Birliğini emperyalist mi yapmışlardır, artık bu minareye kılıf hazırlamakla yükümlüdürler. Ne yapıp yapıp ona uygun teoriler, stratejiler, taktikler bulacaklardır.

Genel olarak maoculuğun, özel olarak bizdeki maocuların bir düş dünyasında yüzmeleri, ayaklarının yere basmaması bundandır.

Dünyanın hemen her yerinde olduğu gibi bizde de maoculuk küçük burjuva aydın kesimleri içinde yuvalanmış ve daha çok bir kısım genç aydınları etkilemektedir. Küçük burjuva aydın kesimler, küçük burjuvazinin sınıf niteliğinin gereği olarak burjuva ideolojisi ile işçi sınıfı ideolojisi arasında yalpalayıp dururlar. Aceleci, sabırsız, bir yandan keskin devrimciliğe, diğer yandan ça-

buk bıkıp ihanet etmeye yatkın bu kesim, işçi sınıfının tutarlılık, kararlılık, sabır ve güçlüklere katlanmayı gerektiren çetin mücadelesini kolayca benimsiyemezler. Çabuk bıkar ve tez eleştirirler. Daha kestirme, daha hızlı devrim arayışları içinde olurlar hep. Ve bu arayışla, bir gün bir ülkeden, bir gün başkasından yeni devrim teorileri keşfedip ithal ettiklerini görürüz. Eğer daha yenisini bulamazlarsa kendileri imal ederler. İşte birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de maoculuk, kendisine yeni bir devrim teorisi arıyan böylesine bir grup küçük burjuva aydını tarafından keşfedilmiş ve onlar bu boşluğa hızla kaymışlardır.

Bu anti-marksist akımın ayakları ne bilimsel sosyalizmin ideolojik temeline ne de ülkemizin toprağına basmaktadır. Diğer ülkelerde de görüldüğü gibi, temel özelliklerinden biri son derece taklitçi oluşu ve sesini sahibinin sesine göre ayarlayışıdır. Çin liderleri taktik değiştirdikçe bizimkiler de değiştirmekte, onlar yeni «kampanyalar» açtıkça, bizimkiler de, burası Çin mi değil mi diye düşünmeden, aynı kampanyaları açmakta, örneğin «kültür devrimine» özenmektedirler.

Ancak maocularımıza yol gösteren, ve onları bu çıkmazın içine düşüren yalnızca ideolojik çürüklük, taklitçilik, küçük burjuva tutarsızlığı vb. midir? Maocu yayınları izleyen ve dikkatle okuyan kişinin aklına çok daha başka ciddi endişeler de gelmektedir. Örneğin yukarıda bazı bölümlerini aldığımız Aydınlık Dergisi'nin 15 Ekim 1975 tarihli sayısında çıkan yazı. Bu yazı, düş dünyasında gezen birinin saçmalarından çok, dikkatli gözlerle bakıldığında, ne yaptığını bilen, vuracağı yeri çok iyi seçen, oldukça «usta» bir kişinin ya da kişilerin ürünü olarak görülmektedir. Bu yazı sözümona devrimcilere seslenmektedir ve devrimcileri sosyalist sisteme düşman etmek, şövenizmi körüklemek, devrimci olan herşeyi tersine çevirmek, kısacası, bir devrimciyi bir gerici, bir karşı-devrimci haline çevirmek için ne lazımsa yapmaktadır. Yazı özetle şunu demek istiyor :

> Sovyetler Birliği ve onunla dayanışma içinde olan diğer sosyalist ülkeler emperyalisttirler (ki bunların dışında yalnızca Çin, ve Arnavutluk kalıyor; yani sosyalist dünya sistemi düşman olarak gösteriliyor). Üstelik te en saldırgan emperyalist... Siz devrimci misiniz, o halde öncelikle bu en saldırgan emperyalizme karşı koymalısınız. Eğer koymazsınız Mao sizi affetmez. Amerikan emperyalizmini mi düşünüyorsunuz; o ikinci derecede kalmıştır artık. İşte Hitler örneği; o, en büyük tehlike haline gelince tüm devrimciler ona karşı elbirliği etmediler mi? İçerdeki sosyalist partilere veya bize karşı çıkan diğerlerine bakmayın, onlar revizyonist-

tirler, Hitlerci partiler gibidirler; onlar da düşmanımızdır. Sovyetler yurdumuza saldırmak için hazırlanıyorlar, yarın öbürgün savaş çıkacak, revizyonist partiler de düşmanla işbirliği yapacaklar; o halde «yurt savunması» için savaşa hazırlanın; aynen 2. Dünya Savaşında Hitler'e karşı olduğu gibi...

Bin dereden su getirerek bu tür «devrimci» gerekçeler hazırlıyan, ABD emperyalizmini hasır altı ederek «saldırgan Sovyet emperyalizmi» yaratan ve ona karşı düşmanlığı hem de devrimcilik adına körükleyen, bu üslup, bu tavır bir devrimcinin tavrı mıdır, bu mümkün mü? Yoksa bu, kuzu postuna bürünmüş kurdun tavrı mı?

Hayır, çocuklar bu tür masallara aldanabilirler ama, bu masalları anlatan kişi besbelli ki o kadar çocuk değildir, ne yaptığını, kime hizmet ettiğini iyi bilmektedir. Bir emperyalizm ajanı da devrimciler arasında çalışırken bundan başka türlü davranamaz ve herhalde bu tür çalışmalar onlar için çok ince işler olmaktan çıkmıştır. İnsanın «maskenizi atın ve ortaya çıkın!» diye haykıracağı geliyor.

Bir ajanın yaptığı işi yapan, ya kendisi de ajandır, ya da örneğin devrimci hareket içindeki bu tipler iflah olmaz ruh hastalarıdır. İkisi de aynı kapıya çıkar ve ikisini de iyi tanımak gerekir. Eğer kurdun yumuşatmaya çalıştığı sesi hâlâ tanımayıp arkasından gitmeye kalkışan kuzular varsa, yaşları ve tecrübeleri ne olursa olsun, külahlarını önlerine koyup biraz iyi düşünsünler: Bu işte devrimcilik yapayım derken devrimci hareketi arkasından hançerlemek var.

Maocuların, Sovyetler Birliğini ABD gibi emperyalist bir ülke ilan ettikten sonra bu ikisinin arasında yaptıkları ayırıma, Sovyetleri en saldırgan olarak nitelemelerine, onu, Hitler faşizmine benzetişlerine ve bundan hareketle Sovyetlere karşı, «vatanın savunması» adı altında yaptıkları savaş çağrısına dikkat ediniz. Bütün bunlarla, söylediklerini kitaba uydurmaya çalışmaktadırlar.

Devrimcilerin savaş ve barış konusundaki devrimci tutumları bellidir. Lenin, emperyalistler arası bir savaşta, işçi sınıfının «vatanın savunması» adı altında burjuvazisinin peşinden koşamıyacağını açıkça belirtmiş, işçi sınıfına devrimci iktidar görevlerini göstermiş ve kendi burjuvalarının peşinden koşan 2. Enternasyonalin şövenlerini yerden yere çalmıştı. Diğer yandan, devrimciler haklı savaşlarla haksız savaşlar ayrımını da bilirler.

İşçi sınıfının iktidar mücadelesinde burjuvazi iç savaşı başlattığı zaman kimse işçileri savaşmakla suçlayamaz. Bunun gibi halkların sömürgeciliğe, emperyalizme karşı ve ulusal kurtuluşları için verdikleri savaşlar da haklı savaşlardır.

İkinci Dünya Savaşında, çeşitli ülkeler devrimcilerinin faşist Alman, Japon ve İtalyan saldırganlarına karşı kurdukları cephe de doğru ve haklı bir cephe idi. Bu savaşın özelliği yalnızca emperyalistler arası bir savaş olması değildi. Faşist saldırganlık aynı zamanda dünyanın tek sosyalist ülkesini ortadan kaldırma hedefine yönelmişti. Bu nedenle faşistlere verdirilen her kayıp sosyalist ülkenin ve dünya işçi sınıfının, devrimci ve demokratik güçlerin çıkarına idi. Bu savaşta ölen bir Fransız, bir Yugoslav, bir İsveç, devrimcisi, kendi burjuvazisinin çıkarları için değil, dünya sosyalist hareketinin çıkarları için ölüyordu. Savaşın niteliğini belirleyen buydu.

Maocularımızın şimdi bu kriteri alarak Sovyetlere karşı savaş kışkırtıcılığına uygulamak istemeleri saçmadır. Herkes te bilir ki sosyalist ülkeler saldırgan değildir ve Sovyetler Birliğinin Türkiye'ye karşı bir savaşı düşündüğü iddiası ancak burjuva sözcüleri ve maocular tarafından ortaya atılan bir yalandır. Gerçek şu ki, ABD emperyalizminin ve NATO'nun Türkiye üzerinde kurdukları ve Sovyetlere ve diğer Ortadoğu ülkelerine yönelttikleri üsler ülkemizin güvenliğini tehdit etmektedir. Bu üsler ve anlaşmalar yalnızca emperyalistlerin çıkarlarına hizmet etmektedir ve ülkemizin çıkarı üslerin kaldırılması, Nato'dan çıkılması ve diğer ikili anlaşmaların feshedilmesindedir. Halkımızın çıkarını düşünenler bunu istemelidirler. Ama görülüyor ki maocularımız bu konuda da hedef şaşırtmaya, yıldırımları asıl düşmandan uzaklaştırmaya çalışmaktadırlar.

Maocuların gerçek sosyalistleri «işbirlikçilikle» «Hitler Partici»liğiyle suçlamaları ise son derece iğrenç bir iftira ve yalandır. Herkes de bilir ki sosyalistler gerçek yurtseverdirler. Sosyalistler, «birinin kucağından kalkıp diğerinin kucağına oturmayı» değil, ülkelerinin bağımsız olmasını, halklarının özgür ve mutlu olmasını isterler ve bunun için savaşırlar. Herşeyi birbirine karıştıranlar ve bugün ülkemizde Amerikan emperyalizminin ve gericiliğin ekmeğine yağ sürüp Ülkü Ocakları ile aynı paralele düşenler yalnızca Maoculardır; Hitlerci parti nitelemesi herkesten çok kendilerine yakışmaktadır.

«Ne Amerika Ne Rusya» Sloganı Neyi Amaçlıyor?

Bilindiği üzere Türkiye egemen sınıfları ülkeyi NATO'ya sokarken, Amerikalılarla bir sürü ikili andlaşma imzalayıp onlara üs verirken hep bir «Rus saldırısı»na karşı, «komünizme» karşı ülkeyi korumak amacıyla hareket ettiklerini söylemişlerdir. Ve ülkede Amerikan emperyalizmine, NATO'ya karşı mücadele yürütüldüğünde, «Amerika gitsin de Rusya mı gelsin» diye karşı çıkarak kendilerini kitleler arasında haklı göstermeye çalışmışlardır.

Egemen sınıfların yaptığı emperyalizm tercihi rastgele bir tercih değildir elbette. Onlar bununla, kendi sınıf egemenliklerini pekiştirecek, halkın devrimci direnişini bastırmada kendilerine yardımcı olacak bir sistemle, ona ülkemizin ve halkımızın sırtından tavizler verme, ülkeyi ipotek etme ve doğal ürünlerimizi peşkeş çekme pahasına dayanışma kurmuşlardır. Üstelik bu ipotek ve sömürünün karşılığı olarak paylarını da almaktadırlar. Bu desteği ve bu payı besbelli ki onlara ancak emperyalist sistem verebilirdi.

Ama egemen sınıfların sözcüleri, ülkenin bu bağlantılardan kurtulmasını isteyenlere, «Amerika gitsin de Rusya mı gelsin» derken, onların da kendileri gibi yapacaklarını, Amerikan efendisi gibi, «Rus efendisine» bağlanacaklarını söylemek istiyorlar. Bu iddia saçmadır. Bu iddia bir yandan Türkiye gibi geri kalmış bir ülkenin egemen sınıflarının kendine güvensizliğini göstermektedir, diğer yandan da demagoji ürünüdür. Aslında burjuva ideologları dahi, sosyalistlerin başlarına efendi seçmiyeceklerini bilirler. Sosyalizmin tabiatında bu yoktur ve buna gerek te yoktur. Ama bu demagojiyle onlar, Amerika'ya bağımlılığı doğal birşey gibi göstermeye, halkı buna alıştırmaya ve tepkileri azaltmaya çalışıyorlar. Bunu yaparken de özellikle tarihi «Moskof» düşmanlığından yararlanıyorlar.

Egemen sınıfların bu biçim savunma taktiği, kitlelerin kabaran anti-emperyalist mücadelesi ve bilinçlenmesi karşısında son yıllarda artık demode olmuş, etkisini yitirmişti. Ancak şimdi onların imdadına Maocular yetişmiş bulunuyorlar. Maocular, çok daha ince bir üslüpla, üstelik te devrimcilik adı altında ve yorulmak bilmeyen bir enerjiyle bu görevi üstlerine almış bulunuyorlar. Onların bu konuda Ahmet Kabaklılardan, Ergun Gözelerden, Türkeşlerden ve Demirellerden çok daha başarılı olduklarına kuşku yoktur.

Onların taktiği elbette biraz farklıdır. Çünkü onlar lafın gelişi de olsa Amerika'ya da karşı çıkmaktadırlar. Ama devrimcilik adı altında başka türlüsü de olur muydu? Egemen sınıflar bile, açıkça Amerika'yı savunmanın artık Amerika'yı savunmaya yetmediğini anlamış bulunuyorlardı. Bu nedenle, emperyalizmin ve yerli uşaklarının eli kanlı milisleri bile duvarlara «Ne Amerika, Ne Rusya, Ne Çin» diye yazmaktadırlar. Ve eğer böyle söyleyip yazmak yurtseverliğin bir ölçüsü ise, faşist beslemelerin maocularımızdan daha yurtsever olduklarına kuşku yoktur. Çünkü onlar Türkiye'nin Çin'in «kucağına» oturmasını da istememektedirler!

Maocularımız niçin «Ne Amerika ne Rusya» sloganını imal ettiler ve ona dört elle sarıldılar? Onlar niçin bu kadar gürültü koparıyorlar? Gerçekten ülkeyi «Rusya'nın kucağına» atmak isteyen devrimciler mi var?

Burjuvaları bilmeyiz ama devrimcilerin bu soruyu birbirlerine sormaları bile gülünçtür. Devrimciler, ülkelerinin bağımsızlığı, halklarının özgürlüğü için mücadele ederken başka bir ülkenin vesayetine girmeyi, kendilerine «yeni bir efendi» bulmayı akıllarından bile geçirmezler. Sosyalistlere bu iftirayı atmak için ya kurnaz bir burjuva sözcüsü, ya da sosyalizmin cahili olmak gerekir.

Sömürü ve baskıyı üreten kapitalizmdir. Sosyalizm ise sömürü ve baskının son bulması demektir. Sosyalist bir ülke kendini başkalarının vesayetine sokmıyacağı gibi başkalarını da vesayet altına alamaz, almaz. Sosyalizmle kapitalizmin temel nitelik farklarından biri de budur. Bu, o ülkelerin yöneticilerinin iyi veya kötü niyetinden değil, sistemlerin tabiatı icabı böyledir. Bazı küçük burjuva kafaların bunu kavramasının güç olduğunu varsayalım; ya maocular, sosyalist geçinen bu bayların bunu bilmeleri gerekmez mi?

Ama hiç kuşku olmasın ki maocularımız bunu bilmektedirler. Bugün bilmez görünseler de dün bilmekte idiler. Ve bile bile böyle konuşmaktadırlar.

Bugün Türkiye'de «kahrolsun Amerikan emperyalizmi» diye slogan atılırken, «NATO'ya hayır» denirken bunun bir anlamı vardır. Çünkü ABD emperyalizmi Türkiye ile, ülkeyi bağımlılık ilişkileri içine sokan bir sürü «İkili Anlaşma» imzalamıştır. Amerika'nın ve saldırgan NATO paktının ülkemiz üzerinde kur-

duğu üsler komşularımıza yönelmiş ve bu nedenle de ülkemizin güvenliğini tehdit etmekte, komşularımızla iyi ilişkiler kurulmasını engellemektedir. Maocuların o kadar sözünü ettikleri üçüncü bir dünya savaşı patlak verirse işte bu üsler ve bağlantılar yüzünden ülkemiz atom silâhlarının hedefi olabilir, harabeye dönebilir. Egemen sınıfların ülkemizi içine soktukları bu olumsuz durum halkımızın çıkarlarına ters düşmekte ve ona yalnızca ölüm vadetmektedir. Diğer yandan, egemen sınıfların kurdukları bağlantılar geniş halk kitlelerine ekonomik bir çıkar da sağlamamakta; tam tersine ülkenin yer-üstü ve yer-altı kaynaklarının sömürülmesine yolaçmaktadır. Amerika ve diğer emperyalist ülkeler Türkiye'de gerici, tutucu iktidarları desteklemekte; halk kitlelerinin uyanışını geciktirmek, mücadelelerini bastırmak için onlara hertürlü yardımı yapmaktadırlar. Besbelli ki, halkımızın kurtuluşunun önünde Amerikan emperyalizmi, NATO ve onlarla kurulan hertürlü bağlantı bir engel teşkil etmektedir. Ve onlara karşı mücadelenin bunun için bir anlamı vardır.

Gerçek durum bu iken, Amerika'ya ve NATO'ya karşı mücadele halkımız için başarılması gereken bir görev iken, «Ne Amerika ne Rusya» diye haykırmak ne anlama gelmektedir? Besbelli ki Türkiye topraklarında herhangi bir Sovyet üssü yoktur. Ülkemizde Sovyet askeri de bulunmamaktadır. Sovyetlerle eşitsiz anlaşmalar imzalanmış değil ve bu devlet kaynaklarımızı da sömürmüyor.

Bu açıkça bir hedef şaşırtmadır, Amerikan emperyalizminin ve öteki emperyalist ülkelerin, NATO'nun dolaylı savunmasıdır.

Maocular bu taktikle, bir yandan Amerikan ve AET emperyalizmi üzerindeki yıldırımları azaltırken dikkatleri de başka tarafa çekmektedirler; kitlelerin karşısına düşman diye bir sosyalist ülkeyi dikmektedirler. Bu, sosyalistlerin silâhı ile sosyalistleri vurmak çabasıdır ve emperyalistlerin bu işte sopa olarak maocuları kullandıkları apaçık bir gerçektir.

Bizim ülkemizde Osmanlılar döneminden kalan, Osmanlılarla Çarlık Rusyası arasındaki sayısız savaşlardan kaynaklanan tarihi «Rus düşmanlığı»nın kalıntıları hâlâ kitleler arasında görülmektedir. Egemen sınıflar, bu düşmanlığı canlı tutmak, Sovyetler Birliğine ve genel olarak sosyalizme karşı kullanmak için ellerinden geleni yapmışlardır. Hâlâ da yapmaktadırlar. Bizde sosyalist aydınlar, devrimci işçiler «Moskof ajanı» olarak, «yurdu Rusya'ya satmak isteyen hain»ler olarak sık sık suçlanmış,

hapislere tıkılmış, öldürülmüşlerdir. Gericiler, kitleleri sosyalizmden nefret ettirmek için bu yönteme çokça başvurmuşlardır. Ancak her sosyalisti, her ilericiyi, gericiliğe ve emperyalizme karşı çıkan her kişiyi bu şekilde suçlayıp susturma, onları kitlelerden tecrit etme yöntemi de son yıllarda artık etkisini yitirmiş bulunuyor ve kitleler artık bu tür suçlamaları ciddiye almıyorlar. Ama bu noktada da gericilerin ve emperyalistlerin imdadına yine Maocular yetişmiş bulunuyor. Şimdi onlar, tarihi Rus düşmanlığı mirasına sahip çıkarak kitleleri Sovyetler Birliğine ve Türkiye'deki sosyalist harekete düşman etmek için vargüçleriyle çalışıyorlar. Onların bu işte emperyalistlerden ve gericilerden daha başarılı olduklarına kuşku yoktur; çünkü onlar bu işi devrimcilik yaftası altında yapıyorlar. Maocuların Sovyetler Birliğini «Rusya» diye nitelemeleri de sebepsiz değildir. Onlar da aynen öteki «gericilerimiz» gibi Rusya adını kullanırken kitlelerin kafasında, hep kendisiyle savaşılmış olan Çarlık Rusyası çağrışımını yaratmaya çalışmaktadırlar. Oysa çok iyi biliyorlar ki Sovyetler Birliği Rusya demek değildir, birçok cumhuriyetten oluşmaktadır ve Rusya'da bu cumhuriyetlerden yalnızca biridir.

Emperyalist mihraklar ve yerli egemen sınıflar, yıllar var ki sosyalizm hakkında yalan yanlış bilgiler yayarak kitleleri sosyalizmden sovutmaya, onu koyu bir baskı rejimi, yokluk ve sefalet gibi göstermeye çalışıyorlar. Maocuların anti-sovyet propagandası tam da onların ekmeğine yağ sürmekte, kafasında şüpheler olan birçok kişiye, egemen sınıfların dediklerine inanması için yardımcı olmakta; hatta pek çok aydının ve emekçinin kafasında sosyalizme karşı varolan güveni sarsmaktadır. Maocuların bu işi, «revizyonizme ve emperyalizme karşı mücadele» yaftası adı altında yapmış olmaları birşeyi değiştirmez. Maocuların bu tür iddiaları, onların özünde samimi olduklarına dair kimseyi kandıramaz ve bu yafta, onların sosyalizme zarar vermelerine daha da yardımcı olmaktadır. Besbelli ki bizim ülkemizde, sosyalizm dendiği zaman akla ilk Sovyetler Birliği gelmektedir ve gerçek te öyledir. Maocuların saçmasapan laf kalabalığı bu gerçeği değiştirmeye yetmez.

Maocuların bu çabalarını emperyalistlerin ve yerli uşaklarının büyük bir sevinçle izlediklerine kuşku yoktur. Bu çabaları daha da sistemleştirmek, yönlendirmek için açık ve gizli ajanlarıyla yaptıklarından ayrı olarak... Nitekim Milliyetçi Hareket Partisi'nin Menemen Gençlik Kolu dayanamamış, Maoculara bir de teşekkür yazısı yayınlamış:

«PDA'cılar, sizlere teşekkür ederiz. Ülkücü gençlik olarak; sebep mi? Söyleyelim : Bizler yıllardır bazı Marksist-Leninist (!) kafalara, Sovyet Rusya'nın emperyalist olduğunu, şövenist anlamı bulan bir sömürge politikasında bulunduğunu sokamıyorduk. Siz hiç olmazsa bir gerçeği ortaya koydunuz. Ancak sizlere de bir sözümüz var : Bu gidişinizle bize doğru yaklaşıyorsunuz. Ama hala beynelmilellikten kurtulamıyorsunuz.» (1)

Aslında MHP'nin Menemen gençlik kolu mensupları, tecrübesiz oldukları için bunları yazmış ve belki de bir çuval inciri berbat etmişler. Çünkü onların çok daha usta ağababaları böyle hata yapmaz, işleri deşifre etmezlerdi. Endişelerine gelince, kanımızca buna da gerek yok, çünkü maocularımız o «beynelmilellik» sözünü aslında laf olsun diye kullanmaktadırlar. Dünya sosyalist hareketine bu kadar düşmanca saldıran, bu denli bozguncu ve emperyalizmin borazanı haline gelmiş bu adamların bir de enternasyonalist geçinmeleri sadece gülünçtür.

Maocuları «Ülkücüler»e «yaklaştıran» birçok eylem örneği gösterilebilir. Örneğin Kosigin'in gelişi sırasında onlar da Ülkücüler gibi aleyhte bildiriler dağıttılar, «Katil Kosigin» başlıklı yazılar yazdılar. 20 Ağustos 1975'te Çekoslovakya Konsolosluğu önünde gösteri yaptılar, «Çekoslovakyanın işgalinin yedinci yıldönümünü» protesto ettiler ve Brejnev'in kuklasını yaktılar. Hatırlanacağı üzere ülkücüler de daha önceki yıllarda benzer gösteriler düzenlemiş ve Ankara'ya elçi olarak gelen Dupçek'e «Komünizme karşı yürüttüğü mücadele için» buket vermişlerdi...

Maocular, Çekoslovakya olayı ile ilgili bir de «özeleştiri» yaparak şöyle diyorlar :

«1968 yılında bizim tutumumuz da öz olarak İnönü'den farklı değildi. Anti-emperyalist güçlerin safında yer alarak, işgali protesto etmedik. Tam tersine, Sovyet sosyal-emperyalistlerinin bu saldırısını onayladık.»

«Anti-emperyalist güçlerin safında yer alarak» tabiri, bugün artık o saflarda yer almadıklarının güzel bir itirafı değil mi?. Doğan bir özeleştiri ve güzel bir pişmanlık örneği... Şöyle devam ediyorlar :

«Aybar şöyle diyordu : «Yunanistan ve Çekoslovakya olayları, 'Dünya ikiye ayrılmıştır; varlıklarını korumak için küçük devletler, ya Sovyet uydusu, ya Amerikan uydusu olmak zorundadır' şeklindeki, yıllardır tekrarlanan sözlerin nasıl haince bir tuzak oldu-

(1) **Yüyüş Dergisi**, Sayı : 47

(2) **Halkın Sesi**, sayı 19, sayfa 8

ğunu apaçık bir kere daha ortaya koymuştur. Bu tuzağa milletçe karşı çıkmalıyız. Türkiye için bir tek yol vardır : Ne Amerika, ne Sovyet Rusya, ne de herhangi bir başka devletin dümen suyu.»

«Biz, bu sözlere karşı çıkıyor ve Aybar'ı sosyalist bir ülkeyi ABD ile aynı kefeye koymakla suçluyorduk...»

O dönemde Aybar'a «revizyonizm» dahil en ağır suçlamaları yönelten delikanlılarımız, böylece, kendileri doğru yola geldikten sonra, ona da iadeyi itibar etmiş oluyorlar..

Maocularımız Sovyet fobisine kendilerini öylesine kaptırtırmışlardır ki, onlar için tek ölçü Sovyetler karşısındaki tavırdır. Onlar, Sovyetlerden iyi bir dille sözetmeyi burjuvalara bile yasaklamışlardır; Sovyetlere küfreden herhangi bir kişiyi ise devrimci diye alkışlamaya hazırdırlar. Bakınız, Cumhurbaşkanı Korutürk'ün Sovyetler'in çocuk ve çiçek sevgisinden övgüyle bahseden sözlerine nasıl öfkeleniyorlar :

«Çocuk ve çiçek sevgisi mi, tankların getirdiği kan ve zulüm mü?

«... Bugün ise, «yumuşama» masalları ile Sovyet tehdidinin artık söz konusu olmadığı, en başta Erbakanlar tarafından işlenmektedir. Korutürk ise, Sovyetler Birliği ile ilişkilerin 'memnuniyet verici şekilde gelişmekte olduğundan' söz ediyor. Demirel aynı yönde konuşmalar yapıyor.

«Dünyanın ezilen halklarının bakış açısı ise tamamen farklıdır. Bağımsızlık isteyen halklar Korutürk, Demirel ve Erbakanlara tamamen zıt düşünce içindedirler. Brejnev'in Rusya'sı söz konusu olduğu zaman, ezilen halkların aklına «çocuk ve çiçek sevgisi» gelmiyor. Sosyal-emperyalistlerin bir ülkeye ne götürdüğünü en başta işgal altındaki Çekoslovakya ve diğer Doğu Avrupa halkları görüyor. Sosyal-emperyalist tankları çiğnedikleri ülkelere «çocuk ve çiçek sevgisi» götürmüyor...» (1)

Kendilerini «ezilen dünya halklarının» temsilcisi sanan Maocularımızın bütün telaşına ve öfkesine rağmen, tarih kendi yolunda ilerlemeye devam ediyor. Kraldan daha fazla kralcı olan baylarımızı, ne yazık ki krallar da ciddiye almıyorlar. Onlar bu tür heyecan verici masallar ve öcü çağırmakla ne burjuva devlet adamlarını, ne de işçi sınıfını ve emekçi halk yığınlarını ürkütebilirler; olsa olsa birtakım saf, deneysiz kişilerin aklını çelebilirler.

---

(1) **Halkın Sesi,** sayı 21, s. 3

Devrimci Saflarda Bozgunculuk

Maocular, başkalarını revizyonizmle, devrime karşı olmakla, korkaklıkla, halkın siyasete karışmasından ürkmekle, reformculukla, pasifizmle habire suçluyorlar. Ancak bütün çığırtkanlıklarına rağmen devrimci harekette, ideolojik düzeyde ve pratikte oynadıkları rol yalnızca bozgunculuktur.

Faşizme ve emperyalizme karşı güçbirliğinden sözediyorlar. Oysa yanlış hedef göstermeleri daha baştan devrimci ve demokratik güçlerle güçbirliğini reddetmek anlamına geliyor. Kullandıkları yanlış sloganlar, onlarla birlikte bir gösteri düzenlemeyi bile imkânsız kılıyor. İdeolojik düzeyde içine düştükleri çıkmazın eylem alanında da sürmesi onlar için kaçınılmazdır.

Maocular, aydınlar arasında, işçi kesiminde, demokratik örgütlerde kendilerine bağlı fraksiyonlar oluşturmak için çaba harcıyor ve devrimci-demokratik hareketi bölmeye çalışıyorlar. Örneğin DİSK içinde, herhangi bir ayırım yapmaya da lüzum görmeden tüm sendikacıları «ağa» lıkla suçluyor ve sorumsuz bir şekilde işçileri sendikacılara karşı kışkırtıyorlar. Besbelli ki sendikalar içinde çalışma, işçilerin ekonomik örgütlerini daha devrimci bir çizgiye yöneltme, salt kışkırtıcılık yapmakla başarılacak bir iş değildir. Sorumsuzca girişilen bu tür çabalar zararlara da yol açabilir, örneğin sarı TÜRK-İŞ'e yarıyabilir.

Maocular, TÖB-DER'in Şubat ayında düzenlediği toplantıları iptal zorunda kalışını da çığlıklar koparak suçladılar ve bundan yararlanarak öğretmen kesimini birbirine düşürmeye, birbirine karşı kışkırtmaya çabaladılar.

Maocuların bazı yazılarında tersini iddia etmelerine rağmen, pratikte «ne pahasına olursa olsun eylem» anlayışını sürdürdükleri görülüyor. Kitle gösterileri, yerine ve zamanına göre başvurulacak araçlar değil, bir amaç olarak düşünüyorlar. Yeter ki birşeyler olsun ve baylarımız bundan kendilerine pay çıkarmaya fırsat bulsunlar.

Zaten diğer birçok ülkede görüldüğü gibi, ülkemizde de maoculuk goşizmin bir türü niteliğinde. Aralarında zaman zaman çekişmeleri, teorik görüş ayrılıklarından çok, aynı kitle tabanını bölüşememekten geliyor. Goşizme kapılan küçük burjuva aydın kesimi bu grupların tümüne yetmiyor çünkü. Ama bu çekişmenin yanısıra, sürekli olarak fikir alış - verişi içindedirler. Örneğin maocular goşistlerin bir kısmına «Ne Amerika ne Rusya» sloga-

ğunu apaçık bir kere daha ortaya koymuştur. Bu tuzağa milletçe karşı çıkmalıyız. Türkiye için bir tek yol vardır : Ne Amerika, ne Sovyet Rusya, ne de herhangi bir başka devletin dümen suyu.»

«Biz, bu sözlere karşı çıkıyor ve Aybar'ı sosyalist bir ülkeyi ABD ile aynı kefeye koymakla suçluyorduk...»

O dönemde Aybar'a «revizyonizm» dahil en ağır suçlamaları yönelten delikanlılarımız, böylece, kendileri doğru yola geldikten sonra. ona da iadeyi itibar etmiş oluyorlar..

Maocularımız Sovyet fobisine kendilerini öylesine kaptırtırmışlardır ki, onlar için tek ölçü Sovyetler karşısındaki tavırdır. Onlar, Sovyetlerden iyi bir dille sözetmeyi burjuvalara bile yasaklamışlardır; Sovyetlere küfreden herhangi bir kişiyi ise devrimci diye alkışlamaya hazırdırlar. Bakınız, Cumhurbaşkanı Korutürk'ün Sovyetler'in çocuk ve çiçek sevgisinden övgüyle bahseden sözlerine nasıl öfkeleniyorlar :

«Çocuk ve çiçek sevgisi mi, tankların getirdiği kan ve zulüm mü?

«... Bugün ise, «yumuşama» masalları ile Sovyet tehdidinin artık söz konusu olmadığı, en başta Erbakanlar tarafından işlenmektedir. Korutürk ise, Sovyetler Birliği ile ilişkilerin 'memnuniyet verici şekilde gelişmekte olduğundan' söz ediyor. Demirel aynı yönde konuşmalar yapıyor.

«Dünyanın ezilen halklarının bakış açısı ise tamamen farklıdır. Bağımsızlık isteyen halklar Korutürk, Demirel ve Erbakanlara tamamen zıt düşünce içindedirler. Brejnev'in Rusya'sı söz konusu olduğu zaman, ezilen halkların aklına «çocuk ve çiçek sevgisi» gelmiyor. Sosyal-emperyalistlerin bir ülkeye ne götürdüğünü en başta işgal altındaki Çekoslovakya ve diğer Doğu Avrupa halkları görüyor. Sosyal-emperyalist tankları çiğnedikleri ülkelere «çocuk ve çiçek sevgisi» götürmüyor...» (1)

Kendilerini «ezilen dünya halklarının» temsilcisi sanan Maocularımızın bütün telaşına ve öfkesine rağmen, tarih kendi yolunda ilerlemeye devam ediyor. Kraldan daha fazla kralcı olan baylarımızı, ne yazık ki krallar da ciddiye almıyorlar. Onlar bu tür heyecan verici masallar ve öcü çağırmakla ne burjuva devlet adamlarını, ne de işçi sınıfını ve emekçi halk yığınlarını ürkütebilirler; olsa olsa birtakım saf, deneysiz kişilerin aklını çelebilirler.

---

(1) **Halkın Sesi,** sayı 21, s. 3

Maocular, başkalarını revizyonizmle, devrime karşı olmakla, korkaklıkla, halkın siyasete karışmasından ürkmekle, reformculukla, pasifizmle habire suçluyorlar. Ancak bütün çığırtkanlıklarına rağmen devrimci harekette, ideolojik düzeyde ve pratikte oynadıkları rol yalnızca bozgunculuktur.

Faşizme ve emperyalizme karşı güçbirliğinden sözediyorlar. Oysa yanlış hedef göstermeleri daha baştan devrimci ve demokratik güçlerle güçbirliğini reddetmek anlamına geliyor. Kullandıkları yanlış sloganlar, onlarla birlikte bir gösteri düzenlemeyi bile imkânsız kılıyor. İdeolojik düzeyde içine düştükleri çıkmazın eylem alanında da sürmesi onlar için kaçınılmazdır.

Maocular, aydınlar arasında, işçi kesiminde, demokratik örgütlerde kendilerine bağlı fraksiyonlar oluşturmak için çaba harcıyor ve devrimci-demokratik hareketi bölmeye çalışıyorlar. Örneğin DİSK içinde, herhangi bir ayırım yapmaya da lüzum görmeden tüm sendikacıları «ağa» lıkla suçluyor ve sorumsuz bir şekilde işçileri sendikacılara karşı kışkırtıyorlar. Besbelli ki sendikalar içinde çalışma, işçilerin ekonomik örgütlerini daha devrimci bir çizgiye yöneltme, salt kışkırtıcılık yapmakla başarılacak bir iş değildir. Sorumsuzca girişilen bu tür çabalar zararlara da yol açabilir, örneğin sarı TÜRK-İŞ'e yarıyabilir.

Maocular, TÖB-DER'in Şubat ayında düzenlediği toplantıları iptal zorunda kalışını da çığlıklar koparak suçladılar ve bundan yararlanarak öğretmen kesimini birbirine düşürmeye, birbirine karşı kışkırtmaya çabaladılar.

Maocuların bazı yazılarında tersini iddia etmelerine rağmen, pratikte «ne pahasına olursa olsun eylem» anlayışını sürdürdükleri görülüyor. Kitle gösterileri, yerine ve zamanına göre başvurulacak araçlar değil, bir amaç olarak düşünüyorlar. Yeter ki birşeyler olsun ve baylarımız bundan kendilerine pay çıkarmaya fırsat bulsunlar.

Zaten diğer birçok ülkede görüldüğü gibi, ülkemizde de maoculuk goşizmin bir türü niteliğinde. Aralarında zaman zaman çekişmeleri, teorik görüş ayrılıklarından çok, aynı kitle tabanını bölüşememekten geliyor. Goşizme kapılan küçük burjuva aydın kesimi bu grupların tümüne yetmiyor çünkü. Ama bu çekişmenin yanısıra, sürekli olarak fikir alış - verişi içindedirler. Örneğin maocular goşistlerin bir kısmına «Ne Amerika ne Rusya» sloga-

nını verirken, onlar da maoculara «her şey eylem için» alışkanlığını ya da «şiddete tapınmayı» veriyorlar. Çoğu kez, bu grupların militanlarını birbirinden ayırmak mümkün değildir. Yanlış, tutarsız, bilimsel sosyalizme karşı ne kadar görüş varsa, bu grupların herbirinde bunlara rastlanabilir.

Afişçilik ve Demagoji :

Maocuların yazılarında tipik bir afişçilik, sözlerinde hep ajitasyon havası vardır. Dergilerini, gazetelerini karıştırınca sanki ilk bakışta sizi etkilemeye çalışan afişlerle karşı karşıya olduğunuzu sanırsınız. Başlıklar hep bir slogan havası taşır. Belli sloganlar yazı başlıklarında ve yazının içinde sık sık tekrarlanır. Onlar sanki hep yüzlerce, binlerce kişilik topluluklarla karşı karşıyadırlar, o anda onları heyecanlandırmaları, ayağa kaldırmaları ve biryerlere sevketmeleri gerekir.

Konuşma tarzları bile kendilerine özgüdür. Bir plak, bir teyp gibi aynı şeyleri tekrarladıklarına tanık olursunuz. Bu, kadroların, belli ilkeleri ve konuları çok iyi sindirdiklerinden değil, özünde fazla kafa yormadan ezberlemiş olmalarından ileri gelmektedir. Çünkü bir kez maocu çarka kapılanlar, bazı doğruların yanısıra birçok yanlışı da aynı biçimde tekrarlarlar.

Bu heyecanlı, afişçi, slogancı anlatım biçimi sanki kalın kafalılara göre düşünülmüştür. Çünkü afişçilik, birşeyi, kişiyi fazla düşündürmeden ona verme, ona kabul ettirme sanatıdır. Belki de bu yöntem bizim maoculara Çin'deki duvar gazetelerinden gelmektedir.

Bu yöntemle kitleler ve kadrolar etkilenebilir, şartlandırılabilir ama eğitilemez, bilinçlendirilemez. Şüphe yok ki devrimciler, mücadele içerisinde afiş, slogan gibi araçlardan, ajitasyondan gereği gibi yararlanırlar. Ama kitlelerin ve kadroların asıl aydınlatılması, bilinçlendirilmesi, eğitilmesi; onlara çok daha ciddi bir şekilde, dünya ve toplum olayları hakkında doğru bilgiler vermeye bağlıdır. Bilimsel sosyalizmle herhangi bir burjuva ideolojisini, dini öğretiyi ayıran ölçülerden biri de budur.

Gerici sınıflar, olayları işlerine geldiği gibi tek yanlı yorumlar, kitleleri ve kendilerine bağlı kadroları bu görüşlerle şartlandırır ve onların başka türlü düşünmesini, doğruları öğrenmelerini engellemeye çalışırlar. Çünkü çoğu kez doğru bilgi onların söylediklerine ters düşer. Örneğin bir mezhebin, dinin militanları, kendilerine öğretilen doğmalara tartışmasız, kesinkes inanmalı-

dırlar. En iyi müritler, «inancı en güçlü olanlar» bu doğmalara körükörüne en bağlı olanlardır. Oysa bilimsel sosyalizmin böyle herşeye körü körüne inanan, şartlanmış müritlere ihtiyacı yoktur. Çünkü o, yanlışları değil, doğruları öğretmektedir; dünya ve toplum olayları hakkında gerçek bilgiyi vermekte ve belli bir sınıfın, zümrenin çıkarlarını koruyan yargıları benimsetmemekte, kitlelerin ve tüm insanlığın kurtuluş yolunu göstermektedir. Bilimsel sosyalizmin gücü bu doğruların kitlelere malolmasındadır. Hiç kuşkusuz sosyalistlerin de yaptıkları işe büyük inançları vardır, onlar ülkülerinin yüceliğinden onur ve heyecan duyarlar. Ancak bu inanç, doğa ve yaşam hakkında doğru bilgilere dayanmaktadır, gerçekle çelişmez ve bir «mürid» in heyecanından, inancından apayrıdır.

Bu nedenle de Maocuların, şartlandırmaya yönelik, afişçi, slogancı eğitim ve ikna yöntemi, o ünlü «kızıl kitap» yöntemleri, bilimsel sosyalizme yabancıdır, ona ters düşmektedir.

Maocuların bu yönteme başvuruşları sebepsiz değil. Çünkü onlar ancak bu şekilde belli bir etkinlik sağlıyabiliyorlar, ancak bu şekilde yanlış görüşlerini yayabiliyorlar ve çevrelerine toplayabildiklerini sürükliyebiliyorlar. İş afişçilik ve slogan çerçevesini aşıp doğruların alanına ulaştığında maocu görüşlerin de iflas etmesi kaçınılmazdır.

Onlar, bu şartlandırma işinde demagojiden de büyük ölçüde yararlanıyorlar, kaba bir şekilde gerçekleri alt - üst etmekten çekinmiyorlar. Terimlerle canlarının istediği gibi oynuyor, onları asıl anlamlarının dışında kullanıyor ve canlarının istediğine kara çalmaktan geri durmuyorlar.

Örneğin biri onların maceracı yöntemlerine karşı mı çıktı: o devrimden korkan bir kişidir, halkın devrim yapmasını istememektedir. Biri polis oyunlarına, provakasyonlara dikkati mi çekti: o kitlelerin kabaran eylemine karşı çıkan bir burjuva reformcudur, «aman uslu durun» diye nasihat etmektedir.. Ama diğer yandan kendileri gazetelerinin başına «provakasyona dikkat!» diye başlık attıkları zaman bu korkaklık değil, «devrimci bir tavır» dır!

Maocuların devrim çığırtkanlığına bakılırsa, yumurta gelip kapıya dayanmıştır da «revizyonistler» devrimi dizginlemeye çalışmaktadırlar, «halkın» devrim yapmasına fırsat vermemektedirler.. «Devrim» maocuların dilinde bir fetişe, garip birşeye dönüşmüştür; maddi gerçekle, ülkenin şartlarıyla, sınıf mücadele-

siyle, sınıfların karşılıklı gücüyle, örgütlenme ve bilinç düzeyleriyle, krizle tüm bağlarını koparmış, bir «mit» haline gelmiştir.

Diğer yandan baylarımız gerçekte devrime mi hizmet etmektedirler? Maoculuğun uluslararası düzeyde ve ülke içinde güttüğü bozguncu politika düşünülürse onların neye hizmet ettikleri açıkça görülür. Portekiz olayları karşısında takındıkları tavır bile onların ne derece emperyalizmin ve gericiliğin hizmetinde olduklarını ispata yeter de artar bile. Maocular, akılalmaz bir öfkeyle —CİA'ya faşistlere, işbirlikçi Suarez'e ve diğer tüm gericilere değil— Alberto Cunhal'e hücum etmektedirler. CİA ile, Suarezle ve tüm gericilerle aynı paralele düşerek. Ama maocularımızın Portekiz Komünist Partisine ve Cunhal'e karşı öfkesi, yerli ve yabancı gericilerin öfkesini kat kat aşıyor; Cunhal ve taraftarlarının «tutuklanarak hapse tıkılmasını» istiyorlar. Eh ne demeli, eğer portekiz gericilerinin ve arkalarındaki destekçilerin gücü yeterse bu işi de yapar ve maocularımızı sevindirmiş olurlar..

Maoculuk Çıkmaz Bir Sokaktır

Maocuların bu kadar üst perdeden konuşmalarına rağmen devrimci harekete ideolojik ve örgütsel düzeyde, yığınların mücadelesi yönünde getirdikleri nedir?

Onlar, devrimci harekette proletaryanın öncülüğünden sık sık söz ediyorlar; işçi sınıfı içindeki etkinlikleri, örgütlenmeleri nedir? Gerçek şu ki maocular, işçi sınıfı saflarında, en asgari düzeyde bile bir örgütlenmeyi başarabilmiş değillerdir. Daha çok bu sınıfa dışardan gazel okumaktadırlar, ve bu yaptıklarıyla olsa olsa birkısım işçilerin kafasını karıştırmaktadırlar.

Maocular, devrimci hareketin geliştiği bazı kırlık bölgelere koşarak oralarda taban tutmaya, sözümona «kitle hareketinin başını çekmeğe» çalışıyorlar. Ancak buralardaki rolleri de genellikle birlik ve dayanışmayı bozmak ve devrimci birikimin heder edilmesine yolaçmak oluyor. Onların köylülükle bağları, işçi sınıfıyla olan —daha doğrusu olmayan— bağlarından daha iyi değildir.

Maocular Kıbrıs konusunda, sol saflarda ağır basan şövenizm eğilimlerine kendilerini kaptırmadılar. Onlar Kıbrıs'la ve Ege sorunu ile ilgili olarak Türkiye ve Yunan halklarının kardeşliğinden sözederek, bu halkları birbirine düşman eden, karşı karşıya getiren tavırlara ve CHP'nin kışkırttığı «fetihçilik» yarışına kar-

şı çıktılar. Bu, elbette onlar için olumlu bir puandır. Yine Maocular, Kürt sorununda, bazı sol çevrelerin bir türlü kurtulamadıkları sosyal şöven şartlanmayı kırmış görünüyorlar. Ancak, milli meseleyi bir yerde basitleştirip «toprak sorununa» indirgemek biryana, bu konuda da yanlış hedef gösteriyor, halkların mücadelesinin karşısında Sovyetler Birliğini koymak istiyorlar. Bu da bir elle yapılanı öteki elle bozmaya benziyor. Kaldıki sosyalizmin bir meselesinde veya belli bir olayda doğru düşünmüş olmak, sosyalist olmak için yeter değildir. Bilimsel sosyalizm bir bütündür; onu tüm ilkeleriyle benimseyip savunmak gerekir.

Maocuların yıllardır kendilerini gerçek marksist - leninistler, proletarya öncüleri diye sunmalarına karşılık, bu akım yalnızca küçük burjuva aydınlarının bir kesimi içinde etkili olmuş, onlara özgü bir hareket olarak kalmıştır. Bu akımın ciddi bir siyasi hareket haline dönüşmediğini, goşizmin türlü hastalıklarını taşıdığını kendileri dahi itiraf etmektedirler. Halkın Sesi gazetesi, bir özeleştirisinde şöyle diyor:

«Bugün devrimci arkadaşlar mücadele içinde kitlelere nasıl önderlik edeceklerini bilemiyorlar. Kendiliğinden patlak veren kitle mücadeleleri içinde yer almak devrimci çalışma için yeterli sayılıyor. Devrimcilerle revizyonistleri ayıran temel meselenin eylemcilikten ibaret olduğu fikri yaygındır.

«Mücadelenin karşımıza getirdiği örgütsel meseleler ya hiç farkedilmiyor, ya da bunları çözmenin yolu bulunamıyor. Uzun vadeli programlar tespit ederek uygulamak yerine günübirlik çalışma sürdürülüyor.

«Kitle hareketinin kabarışlarına bakarak birgün aşırı iyimserliğe kapılanlar ertesi gün küçük başarısızlıklar veya geçici gerilemeler karşısında karamsarlığa gömülüyorlar. Kötümserlik veya abartmacılık şeklinde ortaya çıkan (sübjektivizm) etkili bir şekilde yaşıyor.

«Devrimci mücadeleyi iktisadi ve demokratik talepler için mücadeleyle sınırlayan ekonomizmle, bu tür mücadeleyi toptan reddeden eğilimler yan yana yaşıyor. Tekkeci anlayışla uzlaşmacılık bir biri peşi sıra ortaya çıkıyor. Bir sağa bir «sol» a yalpalamalar sık sık görülüyor. Ortaya çıkan her yeni durum arkadaşları şaşırtıyor ve yönlerini bulmada güçlük çekiyorlar... **Zaafların temel sebebi siyasetsizlik ve ideolojik yetersizliktir.»** (1)

Bu sözler, Maocuların, «Revizyonizm Mikrobunu Yokedelim» kampanyasının arkasından söylenmekte ve maocu saflardaki durumu anlatmaktadır. Bu itirazlar, maocuların içinde bulunduğu

(1) **Halkın Sesi**, Sayı : 29, s. 10

hercümerci yeterince gözler önüne sermektedir. Aynı yazıda şunları da söylüyorlar :

«Bugün birçok arkadaşın siyaset hakkında genel bir fikri dahi yoktur.»

«...Günlük pratiğin siyasetle ilgilenmeye zaman bırakmadığı bir mazeret olarak öne sürülmektedir.»

«Devrimci siyasetin önemi kavranmadığı, böyle bir ihtiyaç hissedilmediği için, devrimci teoriye karşı da ilgisizlk hüküm sürmektedir.»

Maocular, Aydınlık Dergisi çevresinde, 1969 sonlarında meydana gelen bölünmenin ertesinde, ayrı bir fraksiyon olarak ortaya çıktıklarında durumlarını şöyle anlatıyorlardı:

«İkinci yıl, Marksizm - Leninizm - Mao Zedung düşüncesini kavramak yolunda cesaretle ileri atıldığımız yıldır. Revizyonist ve milliyetçi fikirlerle her türlü uzlaşmaya son verdik ve arkamızda bıraktığımız yıl bu yolda açık mücadeleye girdik. Revizyonizm ve milliyetçilikle uzlaşmanın verdiği ağırlığı bu yıl sırtımızdan attık.

«Önümüzde daha nice devrimci yıllar var. Bu yıllar, halkımızın devrimci mücadelesine daha kararlı, daha cesur ve daha örgütlü olarak hizmet edeceğimiz yıllar olacak...— (1)

Görülüyor ki o zaman da maocularımız, uzun süre revizyonizmle uzlaştıklarını ve milliyetçilik yaptıklarını itiraf etmişlerdi. Ama artık bu yükü omuzlarından attıklarını söylüyor ve geleceğe çok iyimser gözlerle bakıyorlardı. Oysa bugün de geldikleri yer, kendi sözleriyle «tekkecilik», sağ ve sol arasında «yalpalama», «ekonomizm», «uzlaşmacılık», temel meseleyi «eylemcilik sanma», «günübirlik çalışma», «kötümserlik veya abartmacılık», «siyasetsizlik», «ideolojik yetersizlik» tir. Kendilerinin söylemeyi göze alamadıkları şey ise onların aslında karşı - devrimcilere hizmet ettikleri, emperyalizmin ve yerli gericiliğin, sol hareket içindeki beşinci kolu haline geldikleridir.

Maocu harekete yakasını kaptıran birçok kişinin, özellikle de bilimsel sosyalist düşünceyi sindirmeye fırsat bulamamış ve devrimci pratikte henüz yeterince tecrübesiz olan gençlerin, yaptıkları işin devrimcilik olduğuna samimi olarak inandıklarına kuşku yoktur. Ancak onların bu samimi inançları, maoculuğun objektif olarak gericiliğe hizmet eden bir akım olduğu gerçeğini değiştirmez. Ve yaptıkları işin niteliğini farketmeden bu akımın arkasından sürüklenenler de ister istemez devrimci harekete, hal-

---

(1) P. D. Aydınlık, Kasım 1970, S. 1

kımızın kurtuluşuna zarar vermektedirler. Maoculuk çıkmaz bir sokaktır ve gerçekten devrime, insanlığın kurtuluşuna hizmet etmek isteyenler, ondan yakalarını kurtarmaya bakmalıdırlar.

Maoculuğun gerçek yüzünü açığa çıkarmak, onu devrimci saflardan ve emekçi kitlelerden daha da tecrit etmek ise tüm devrimciler için önemli bir görevdir. Devrimci hareketin sağlıklı şekilde gelişmesi için zorunludur bu.

DÜZELTME :

Bu yazının geçen sayıda yayınlanan 2. bölümünde bazı dizgi hataları olmuştu.

Sayfa 11'de «Arnavut'lu liderler» Arnavutluk liderleri olacak.

Sayfa 31'de yüzde 2 olarak belirtilen Sovyet kredilerinin faiz haddi, yüzde 2,5 olacak.

Bunlardan ve yazıda varolan diğer dizgi hatalarından dolayı özür dileriz.

İSPANYA

İŞKENCE, BOYUNDURUK, ÖZGÜRLÜK

Hüseyin SARITAŞ

«Dilerim, son papazın son ipi son alınteri
«emicinin boynuna geçirile.»

—Diderot—

«Her yarasından/İspanya'nın,/Doğar İspanya./
«Her ölmüş bebekten/Çıkar bir mavzer:/
«Gözleri de var gözleri...»

—Pablo Neruda—

Milâttan sonra, «kadınlarımızdan başka her şeyimiz müşterektir» diyen Saint-Paule gibi havarilerin yaydıkları, Orta-Çağ eşiğinde saraylara arka kapıdan yalınayak, açlıktan nefesi kokmuş, binbir yama içindeki papazla giren ve ön kapıdan altın yaldızlı pelerin içinde, altın haç göğüste, altın asa elde, en pahalı pabuç ayakta çıkan piskoposla birlikte geçmisini unutan hristiyanlığın ortaya çıkışından sonra 1976 Ocak ayında hıristiyan geçinen İspanya'da sürekli fiyat yükselişlerini protesto ve dolayısile ücretlerine zam için greve giden, ilkin yüzbin sonra ikiyüzbin, cem'an üçyüzbin emekçi cebren askere alınıverdi. Askerliklerini çoktan yapmış ve şu bu iş yerinde hayatlarını törpülemekle meşgul emekçiler aniden ikinci kez kendilerini kışlalarda, mecburi askeri iş kamplarında buluverdiler... Aynı günlerde gene İspanya'da, yeni bir krallığın kurulduğu İspanya'da çok uluslu ünlü şirketlerden «Chrysler» 12 bin işçi çalıştıran İspanya'daki fabrikalarını her hangi bir ihtar yapmaksızın aniden kapatıverdi: 12 bin işçiyi sokağa atıverdi.. Üstelik her kapalı geçen gün 500.000 dolar zarar ettiğini ve bunun yeni krallığın yeni ilk hükümetince ödenmesi gerektiğini bildirdi. «Bu yeni krallığın» yeni ilk hükümeti bunu kabul etti. Bundan bir kaç ay önce kurulan yeni kralılğın ilk kralı tahta

çıkarken bütün ispanyollar için evrensel insan haklarının geçerli olacağını, bütün ispanyolların kanunlar karşısında eşit tutulacağını, ve daha önemlisi kanunsuz hiç bir işlemin yapılmıyacağını vaadetmişti. Bu yeni krallığın ilk kralının ilk fermanıydı, İspanya halk kitleleri önünde, tıklım tıklım dolu yer altı zindanlarında bir mum yanıvermişti. Resmi sıfatı «genel» olan kısmi bir af ilân edilmiş, siyasi tutuklular hariç, adi suçlardan hüküm giymişler salıverildi: Bir kaç bin yankesici, bir kaç bin hırsız, ırz düşmanı, şu bu, çoluk çocuğuna kavuştu. Ama bu arada yeni yeni siyasi tutuklamalar kovalaştı, adi suçlulardan boşalan hücrelerin bir an önce siyasilerle doldurulmasına çalışıldı. Örneğin son kez çoğu iş hukuku uzmanı avukat olan kırk aydın tutuklandı: Sebep? Meğer hepsi bir yerde bir akşam toplanmış, cebren askere alınan ve alınmakta olan üçyüz bin grevcinin durumunu incelemek, açılacak davanın esaslarını saptamak istemişler. Tabiatiyle siz de takdir edersiniz, majestelerinin hükümetinin kararlarına itiraza kalkışmak üst milli çıkarlara aykırıdır, anarşiştçe bir girişimdir. Kaynağında boğulması, kurutulması gerek... Yeni majestelerinin yeni ilk dış işleri bakanı José Maria Areilza dış basın mensuplarına bu son tutuklanmalar ve askere alınmalar hakkında bir açıklamada bulundu: «Majestelerinin ülkesinde polis ve jandarma dahil bütün devlet memurları yasalarımıza tam sadık olarak çalışırlar, yasalarımızı uygulamaktan asla öteye geçmezler.» Bir gazeteci:

— Majestelerinin ülkesinde, polis ve jandarma dahil, bütün devlet memurları yasalarımıza tam sadık olarak çalışırlar, yasalarımızı uygulamaktan asla öteye geçmezler.»

Bir gazeteci:

— Ekselans, acaba majestelerinin ülkesinde yürürlükte bulunan yasalara göre her hangi bir tutuklama için gözaltı dahil, yargıç veya savcının yazılı emri şart değil mi?

Ekselansın cevabı:

— Elbette şarttır, ama eğer olağanüstü hallerde bu kanunî şartı yerine getirmek için sarfedilecek süre içinde bir takım anarşist örgütler dış düşmanların da destekleriyle devletimizin temellerine dinamit koymaya yeltenirlerse, kamu huzurunu sabotajlarla bozmaya kalkışırlarsa, bu akıldan yoksun, iman fakiri zındıklarla, çeşitli ajanlarla elele verip yeni yeni kundakçılık örnekleri planlarlarsa, suç delillerini ortadan kaldırmaya çabalarlarsa bu gibi canavarların, evet evet canavarların inlerine girebilmek veya eğer gözaltındaysalar bunları alıp emin cezaevlerine götürmek için savcının veya yargıcın yazılı müsaadesini beklemek doğru mudur?

Gazeteci:

— Sayın bakan, bu gibi, sizin «olağanüstü» diye nitelendirdiğiniz «hallerde» anlaşılan, sizler kanunların biryana atılmasından yanasınız, üst millî çıkarlarınız gereği?.

— ....

— Sayın bakan, sözünüzden anlaşıldığına göre majestelerinin ülkesi, şu anda bizzat sizlerin deyimiyle «olağanüstü» haldedir. Buna göre...

— Hayır, ben sözgelişi olağanüstü kelimesini kullandım; gerçekte ülkemiz olağanüstü değil, ancak olsa olsa nazik bir haldedir, denebilir. Si-

ze bir şey daha söyliyeyim: Eğer bir hortlak karşınıza dikilmiş, gözlerinizi oymayı, kalbinizi söküp parçalamayı tasarlıyorsa, o takdirde siz bu hortlağı zararsız hale sokmak için hâlâ savcı veya yargıç gibi bir yetkilinin yazılı müsaadesini mi bekliyeceksiniz?..

— Ekselans, greve gidenlerin, tutuklananların, Bask halkının özgürlüğü için can verenlerin hortlak olduklarını bilmiyordum. Demek sizler, İspanya Kraliyet Dış İşleri Bakanı olarak bunların insan olmadıklarını, birer hortlak olduklarını ve dolayısiyle kanunlarınızın bunlar için geçerli olmıyacağını, ancak orman yasalarının söz konusu olduğunu sanıyorsunuz. Soracağım başka soru yok, teşekkür ederim...

İberik yarımadasında milattan sonra yirminci asrın sonlarına doğru kurulan bu antik yeni kraliyetin bu ilk dış işleri bakanı, mister José Maria Areilza, yeni hükümetin güçlü adamı diye tanımlanan «gobernacion» (iç işleri bakanı) Manuel Fraga gibi Bask asıllıdır. Acaba çok önemli olan iç ve dış işleri bakanlıklarına halen ulusal hakları için kanlı mücadeleler veren Bask halkından satın alınan bu iki kişinin getirilişi tesadüfî midir? Asla. Londra hükümetinde İrlandalı, Bağdat ve Tahran hükümetlerinde Kürdistanlı, A.B. Devletleri hükümetlerinde hemen hemen daima bir Porto-Rikolu veya zenci yer alır. Neden? Günümüzde burjuvazinin iktidarda bulunduğu herhangi bir ülkede belli bir toprak üstünde (bazen belli toprak da gerekmez ya) yaşayıp siyasi bir güce sahip olan büyücek bir azınlık varsa, o takdirde bu azınlığı eritmek, ulusal halklarını istemekten caydırmak, siyasi bir güç olmaktan çıkarmak için güdülen politika gereği başvurulan çarelerden biri de şu: Bir yanda o azınlık arasına nifak sokulurken, diğer yanda o azınlıktan bazı karanlık kimseler satın alınır, çeşitli vesilelerle siyaset piyasasına sürülür, propagandası edilir, hattâ gerçek milliyetçi, gerçek vatansever, büyük bir devlet adamı gibi etrafa tanıtılır. Yutmayan olduğu gibi yutan da çıkar. Bu yanıp sönen şöhretler, «maşalar» veya «robot papağan»lar düğmelerine basıldığında çok rahat yalan söylemede uzmanlaşmışlardır: «Ben bir Basklı (bir İrlandalı veya Kürt veya Meksikalı kızıl derili yerli veya Avusturalya'nın gerçek yerlisi veya Güney Afrikalı zenci) vatansever ve milliyetçi olarak ülkemizde herhangi bir Bask (veya kürt, İrlandalı ,zenci, kızılderili) millî davası olmadığını, bunun millî birliğimize kestetmeyi tasarlıyan bazı karanlık dış kaynaklarca beslenen üç-beş vatan haini-casus tarafından kasten ortaya atıldığını bildirmek zorundayım. Devletimizin güçlü olduğuna ve balyoz gibi bu zındık sapık, vatan hainlerinin başına ineceğine eminim... Üst millî çıkarlarımız şu nazik anda halkımızın belini biraz daha sıkmasını ve......»

Ve bir yanda «KERPIÇ DAMLAR» arasındaki yazın tozlu, kışın çamurlu köy sokakları, o sokaklarda oynaşan, boğuşan, ağlıyan, gülen, doğan, büyüyen, ölen bebekler... Ölmiyen bebekleri eşek, katır, at, kamyon sırtına atıp kentlere göçeden, sayıları sürekli olarak artan binlerce ırgat ailesi. Diğer yanda dış ülkelere göçetme, oralarda iş bulup çalışma hayali içinde pis kent sokaklarını, yan meyhane kapılarını tepip duran işsiz orduları.. Ve Malaga'da gece: «Yıkılıp çöker gece/İçerde ölü bir kız,/Saçına gömülmüş gizli bir gülle,/Ağlar ona, bülbül pencere parmaklığında./İnsanlar iç çekip durur,/ Açık gitaralarıyla.» (Garcia Lorca). Gece gündüz

dolup boşalan Sevil, Granata, Barselona, Saragossa batakhaneleri «aydın dimağı» yemekle meşgul. Kiliseler, katedraller kısmetine razı olma, talihine boyun eğme; toprak, para ve mevki sahiplerine saygı, cennet-cehennem korkusu için ilâhiler okuyup durmakta... Dünyanın hâlâ kullanılan, orta-çağdan kalma zindanları modern hapishanelerle yanyana. Doğrusu her kentte yanyana değil. Örneğin Endülüs'te: Bundan bir yıl öncesine kadar dalga dalga dolup boşalan eski iç kale zindanı şehrin içinde kalmış. «Modern Tutuklu Sarayı» kentin batısındaki varoşlarda. Hani, doğrusu ismine layıktır bu tutuklu sarayı: Üç metre yüksekliğindeki duvarlar ve elektrikli tel örgülerle ve bunlar yetmiyormuş gibi yüksek kulelerdeki nöbetçiler ve aç kurt köpekleriyle çevrili bir düzine bina. Bırakın bir insanı, bir kuş bile izinsiz ne kapılardan ve ne de pencerelerden girip çıkabilir. «Olağanüstü hallerde, millî çıkarlar gerektirdiğinde içerdeki tutuklu sayısını cezaevi müdürü bile bilemez. Gardiyan sayısı bellidir, köpek sayısı bellidir. Tek kişilik yeraltı hücrelerindeki farelerin sayısı, rutubet ve ısı derecesi bellidir. Bu hücrelerdeki farelerin seslerini özel aletlerle müdür ve yardımcılarının odalarında işitmek mümkün. Müdür ve yardımcıları diledikleri an diledikleri hücrenin içini özel televizyon alıcı ve vericileriyle görebilirler...

Ne hikmetse, «Çocuk Islahevi» güneydeki bir kenar mahalleye atılmış. Acaba hükümlü çocuğun ıslahı, topluma yeniden kazandırılması için neler yapılıyor? Sabah-akşam İncil ezberletiliyor... Gözaltı evi emniyet müdürlüğünün bodrumları yaz-kış pis kokan karanlık beton bodrumlar.

Bugün İspanya'da Orta-Çağ'dan kalma zindanlarla birlikte yalnız emniyet müdürlüklerinin bodrumlariyle modern tutuklu saraylarının modern hücreleri-işkence hücreleri inlememektedir, aynı zamanda sayıları sürekli-fasılasız artan yeni kiliselerle eskileri ve katedrallerde inlemektedir: Quo Vadis Domine Kordoba civarındaki bir manastırın çanı bilinmiyen bir zamandan beri sürekli çalmış durmuş, Franko ölünce susmuş. Niçin? Yirmi yılı aşkın bir süreden beri Barselona'da gözü-kulağı sağlam bir dilenci her pazar sabahı, erken saatte Santa Maria Katedrali önünde belirir: Büyük kentin deniz kokan sisli sabahında bütün kilise çanlarının alabildiğine çaldığı sırada hep aynı sözü mırıldanır: «Acaba neden çan çalmıyor?» Binlerce karanlık ve aydınlık kişinin binlerce sorusunu hep aynı soru ile karşılıyor: «Acaba neden çan çalmıyor?»

Kışın pazar günleri, öğleden sonraları diğer ülkelerde stadyumlara, kapalı spor salonlarına futbol başta olmak üzere hentbol, basketbol vesaire maçlarının seyrine gidilir. (Televizyonun bulunuşundan önce sinemalara da gidilirdi). İspanya'da ise yuvarlanan top kadar «kanlı meydanları», arenaları, kanla sulayan matador kılıçlarını alkışlamaya, hurra diye tepinmeye de gidilir. Bir matador ne kadar fazla azgın boğayı işkence ede ede, ağır ağır, herkesin gözü önünde, tabii hıristiyan gözleri önünde öldürürse, o kadar fazla ün ve para sahibi olur...

Acaba İspanya'da devletin özellikle önem verdiği, koruduğu ve gelişmesi için elinden geleni yapmaktan çekinmediği kurum hangisidir? İspanya'da beş askerî üsse sahip Vaşington'un ve NATO'nun her geçen gün biraz daha fazla kıymet verdiği «KIŞLA» tek başına ön saftadır. Kışlanın hemen arkasında ise polis karakolu-kilise yer almış bulunmaktadır. Bunların arkasında, üçüncü sırada, yanyana stadyum, arena, zindan, sinema

salonu, turistik tesis ve şarap fabrikasiyle basın-yayın dikilmiştir. Kapital-kilise-cop sacayağı...

Çağımız sını mücadeleleri tarihinde İberik yarımadası özel ve ilginç bir bölüm işgal etmektedir. Sınıf mücadelelerinin çok keskin, kanlı ve kanlı olduğu derecede acımasız bir hal almalarına rağmen en çok karışıp adileşerek, evet adileşerek irinleşmiş olduğu, habire zikzaklar yaptığı ülkelerin başında Garcia Lorca'ların, Picasso'ların, Cervantes'lerin anavatanı geliyor denebilir. Neden? Milattan sonra onikinci asırdan itibaren günümüze kadar dünya sosyal mücadeleler tarihinde emekçi kitlelerin sömürülen sınıfların iktisadi ve siyasi özgürlüklerinin uzun süreler için mümkün en sert şekillerde boğulduğu, fikrin cop, kılıç, kurşun ve işkence çarklariyle sistematik olarak yok edilmek, baskı-kilit altına alınmak istendiği ülkelerin başında İspanya yer almaktadır denebilir. Niçin? Bu sorunun cevabı çok derin ve geniştir. Komprime ansiklopedi yazan modern komprime-made in USA beyinlerin harcı değildir... Biz burada bu bapta ancak şu kadarını söylemek zorunda ve kudretindeyiz: Eğer zorla, silâh, işkence, kanla fikir boğmak olanağı şu yeryüzünde olanak içinde olsaydı, İspanya enkizitorları ve faşistleri şimdiye kadar dökmüş oldukları kanlar, yapmış oldukları zindanlar, kitle katliamları sayesinde, en az on kere fikri boğmuş olabilirlerdi. Orta-Çağ enkizitorları (resmî işkence ustaları) ve modern faşist polis Madritd'te dilediği kadar fazla, bol bol insan kanı akıtmasına rağmen bir türlü köpeği bulunduğu iktidara muhalif fikirleri yok edememiştir. Muhalif, özgürlük isteyen, sömürü aleyhtarı, şüpheli gördüğü herkesi insafsızca doğramıştır, muhalif insana yaşama hakkı tanımamıştır, gerçek vatanseveri, gerçek insanı silindir gibi ezip geçmiştir ama o ezilenlerin fikirlerini ve o fikirlerin yeşermesi olanaklarını yok edememiştir. Edemez. Bütün baskılara, şiddet ve sindirme araçlarına rağmen İspanya'da iktisadi ve siyasi özgürlükleri için çarpışan insan kitleleri dalga dalga, ardı kesilmeyen dalgalar halinde, gelip geçmektedir, bu dalgalar tükenmemektedir. Engizitor ve modern faşist polis, insan kanı içmekten yorulmasına rağmen özgürlük uğrunda kan verenlerin, kurbanların sayısı azalacağına artmaktadır. İşte bu, İspanya'nın iftihar edebildiği en büyük husustur...

Bir diğer ilginç nokta: Son yediyüz yıl içinde diğer ülkelere oranla en çok İspanya iki zıt kutupta, aydınlık-karanlık, doğum-ölüm, erdem-erdemsizlik, iyilik-kötülük kutuplarında deha yetiştirmiştir, denebilir. Örneğin Dominique de Guzmann (1170-1221) Dominikenler tarikatını kurdu. Her tarikat kurucusu dahî midir? Elbette değil. değil ama bu senor Dominique de Guzmann öyle bir tarikat, öyle ilkeler üstüne kurdu ve insanlığa bıraktı ki o gün bugün insanlık hâlâ bütün çabasına, yeter diyip tepinmesine rağmen yakasını bir türlü kurtaramadı:

Çünkü Guzman'dan hemen sonraki müridleri resmen övünerek «Tanrının Köpekleri» (Dominicanes) sıfatını benimsediler. Yaşasın Tanrı, yaşasın Tanrının köpekliği. Köpek olduktan sonra ha bir öküz oğlu öküzün köpeği olmuşsun, ha bir lordun veya senorun veya Tanrının köpeği olmuşsun, fark eder mi? Hem eder, hem etmez. Bir bakıma elbette bir öküzün köpeğiyle, bir fakirin köpeğiyle bir tanrının, bir zenginin köpeği arasında fark vardır. Fakirin hor görüldüğü derecede ve hattâ daha fazla köpeği de hor görülür. Parababasının gördüğü saygıya eş bir saygı veya

sevgiyi köpeğine göstermek köpekliğin bir ön koşuludur: «Ah ne cici köpek değil mi... Gözleri ve boynu, hayır, hayır özellikle kıçı çok görkemli...» Velhasıl «TANRININ KÖPEKLERİ» en sonunda şanlarına layık olan bir örgüt de kurdular: KUTSAL MAKAM (Saint-office) Bu örgütte fiilen görev alan «tanrının köpekleri»ne «engizitor: İşkence yapan kimse» ünvanı verildi. Bu Kutsal Makam (işkenceciler örgütü) İspanya'da kurulduktan çok kısa bir zaman sonra hemen hemen bütün batı Avrupa hıristiyan, ülkelerine-katolik dünyasına el attı. Guzmann'ın zındıkları, dini tüm olmayanları, şüphelileri izleme, saptama, yakalama ve imha etme, imha metodları, bu münafıkları konuşturma metodları tekrar tekrar ele alındı, incelendi, geliştirildi. Dolayısiyle bu araştırmalar arasında yeni yeni işkence metodları da bulundu. Eskileri geliştirildi. İnsana işkence o zamana kadar yer yüzünde hemen her yerde yapılmıştı. Doğrudur. Ancak şu var ki insana işkenceyi özel bir san'at, bir meşguliyet konusu, bir meslek haline getirenler bu dominicanes'ler, «tanrının köpekleridir.» Baba oğuldan nasıl soğutulur, kardeş kardeşe nasıl düşman yapılır, kız annesini nasıl ihbar ve itham eder. Usta muhbir, gizli ajan nasıl çalışmalı? İlk kez sözüm ona bilimsel açıdan bu sorulara cevap arayanlar İspanyol engizitörler olmuştur. Engizitörler bununla övünebilirler. Hasan Sabah orta-çağda İslâm dünyasında -İran'da, ünlü «Haşhaşiyanlar», «Fedayinler» ismi altında ilk büyük başarılı gizli tedhiş-adam öldürme örgütünü kurma şerefine sahiptir. İnsana işkence etmeyi bir zen'at yapma şerefi ise «tanrının köpekleri»ne aittir. O ana kadar hiçbir ülkede görülmemiş bir korku, bir dehşet başta İspanya olmak üzre bütün katolik dünyasını sardı: Yarınından, yarın tutuklanıp işkenceye sokulamıyacağından emin olmama, her an işkencehaneye götürülme, ihbar edilme korkusu ev ev bütün Hıristiyan İspanya'yı sardı... Muhbirler büyük ödüller ve ödünler aldılar, paraya ve mevkiye boğuldular. Ama bunlar her Hıristiyan İspanyası'nda oluyordu. Müslüman olan İspanya'da değil: O vakitler sekizinci asırdan onbeşinci asrın ilk yarısına kadar Ispanya dinî ve idarî bakımdan ikiye ayrılmıştı: Güney bölgelerinde: Endülüs Müslüman Devleti, kuzey bölgelerinde ise Hıristiyan dükalıklar bulunuyordu: Hıristiyan dükalıklar diğer dinlere, inanışlara ve görüşlere karşı ne kadar sert ve bağnaz idiyseler, Endülüs Müslüman Emevi Devleti de o kadar hoşgörü sahibiydi. Dolayısiyle Hıristiyanlık dünyasından kaçan birçok aydın soluğu Endülüs'te alıyordu. Granata ve Endülüs'te Grek ve Roma düşünür ve yazarları incelendi, arapçaya çevrildi. Grek ve Roma kültürü ve yapıtları Endülüs üstünden batı Avrupa'ya, Paris Üniversitesi'ne geçti denebilir. İlk Paris öğrenci hareketlerinde averoizmin ve müslümanlığın etkileri hâlâ tartışma konusudur. Bizzat İbni Haldun bu inceleme ve araştırmaların bir eseridir.. «Nedensiz hiç bir olay olamaz».

Hıristiyan Kuzey İspanya'da derebeylik bütün görkemiyle yaşıyordu: Derebeyler lüks, halk sefil bir hayat tadmaktaydı. Bir yanda vergilerle zamlar kovalaşıyor, diğer yanda Kudüs'ü kurtarmak için Haçlı Seferleri ve dolayısiyle yeni giderler ortaya çıkıyordu. Sefalete cehalete tahammül edemez halk kitlelerine mevcut düzenin devamı için uyuşturucu maddelerin şırınga edilmesi gerekiyordu. Hangi uyuşturucu madde? Bu uyuşturucu maddeyi halka zerkedecek kim? Kim olabilir? Bu işi üstlenecek olan bütün feodalitenin, mülk ve para sahiplerinin minnettarlığını kazanabibilirdi. Kazandı: Feodalitenin çok nazik bir durumda olduğunu sezen

«tanrının köpekleri» büyük toprak, bina, mer'a mülkiyetinin kiliseye, kilise mensuplarına devredilmesi karşılığı görevi seve seve omuzlandılar. Bu suretle dominikanes tarikatı başta olmak üzere kilise sürekli zenginleşti, zenginleştikçe doymak bilmez bir büyük iştiha kazandı, korkunçlaştı, başkasına yaşama hakkı tanımaz oldu. Eşitlikten, kardeşlikten sözeden ilk Hıristiyanlık öğretisi masal oldu. Engizisyon heyulası sınır tanımaz oldu. Acaba tırnak çekmek mi, yoksa tenasül organlarını mengenelerde ağır ağır sıkıştırmak mı daha fazla acı verir? 14 ve 15'inci asırlardaki ünlü enkizitorların «işkencecilerin» cevaplandırmak istedikleri en büyük sorular bunlardı. Papalığa haraçlarını muntazam veremediğinden ötürü sapıklıkla suçlanıp afaroz edilen Marsilya Kontluğuna yapılan Haçlı Seferinde, Müslüman dünyasına karşı yapılan Haçlı Seferlerinde olduğu gibi «Tanrının köpekleri»nin ve İspanyol enkizitorların payı büyüktür. İnkâr edilemez: Marsilya Kontluğunda bir tek ev sağlam bırakılmamış, yüzbinlerce masum, dindar, temiz ve biricik günahı Marsilya'lı olmak olan insan katledildi, imha edildi. Haçlı orduları baş kumandanına, Kont Monfort'a sorarlar:

— Sayın kont, acaba sizlerde hiç tanrı korkusu, cehenneme sürülme endişesi yok mu? Bir kaç zındık yanında tümenlerce masum gidiyor.

Hıristiyanlığı temizlemeye, zındıkları tepelemeye gönderilen uluslararası Hıristiyan orduları başkumandanı gayet sakin:

— Mösyö, ben bu iki deyimi henüz incelemedim, şimdilik Marsilya Kontunun sarayına, hazinelerine el koyma planlarını hazırlamakla meşgulüm. Başka işlere, metafizik tartışmalara ayırabileceğim tek dakikam yok.

Hem bu cevap ve hem de kont monfort'un yanıbaşında bulunan papalık temsilcisinin şu sözü tarihe geçmiş, günümüze kadar gelmiştir:

«— Çekinilmeden hepsi öldürülsün, elbette Ulu Tanrı öldürdüklerimizden hangilerinin masum olduklarını bizden daha iyi bilir ve onları öbür dünyada kolaylıkla zındıklar arasından çekip alabilir. Bu nedenle şimdi karşımıza çıkanları sapık ve dindar diye ikiye ayırmakla zaman yitirmiyelim. Değmez.

Bütün katolik dünyasına yayılan «Tanrının Köpekleri» tarikatından binlerce işkence ustası yanında bir kaç gerçek insan da yetişmiştir: Thomas d'Aquin ve Eckhart'ı bir yana bırakalım, hapishanelerde çürütülen Campenella ile Roma'da diri dirini yakılan Guiardano Bruno'yu analım. Dominiken ailelerden doğup büyüyen ve sonraları «Tanrının Köpekliği»ne yan çizenlere karşı çok sert davranılmıştır.

Rönesans döneminde papalığın bulunduğu İtalya'da bile hümanist meltemler eserken, Amerika kıt'asının ve yeni ufukların bulunmasını sağlayan, Müslümanları İberim yarımadasından kovan İspanya saraylarında en ufak bir esinti hissedilmemiş, aksine bir delik varsa derhal kapatılmıştır. Kanla. Kamçılı tahsildar gitmiş, haciz memuru gelmiş. Tefeci gitmiş, jandarma gelmiş, verem gitmiş, frengi cenapları gelmiş. Sevil ve Granada'ta Müslüman softa gitmiş, Hıristiyan softa engizisyonla beraber damlamış. Aydınların kimi zındıklık, kimi büyücülük, kimi okuduğunu kusmak, kimi kütüphane fareleri veya faydasız ayaklı kütüphane olmakla

suçlanmış, hor görülmüş. Bazı aydınlar dünyalarına küsmüşler, manastırlara kapaklanmışlar, bazıları her türlü inancı bir yana atarak para ve macera peşine düşmüş, aristokrat zalimi taklit etmiş, o iki yumruk sallıyorsa, bu dört sallamış: «Vur, öldür...» demiş. Bazısı kabuğuna çekilmiş, küçük bir memuriyetle, içki ve sigara ile yetinmiş. Cervantes, uzun yıllar fidyesi ödenmediğinden kuzey Afrikalı araplar, berberiler, arasında esir kalmış, kaçmış, ambar memuru olmuş. Evet, basit, şu her yerde rastlanan ambar memurlarından biri olmuş. O işi de zor bulmuş. Bu arada diğer memurlardan tek farkı: boş zamanlarında içki içmemiş, kalemle oynamış, insanlığa dev eserini sunmuş. Evet, Miguel de Cervantes Saavedra ambar memuru olarak çalışıp yarı aç-yarı tok kalem oynatırken ve Don Kişot elde paslı köhne kılıç, omuzda Nuh Nebiden kalma kalkan ve zırh, bir deri bir kemik Rosinant adlı atı üstünde dolaşıp sözüm ona bir orta-çağ şövalyesi gibi veya sıfatiyle adalet dağıtmaya yeltenirken, gerçek şövalyeler yeni para babalariyle birlikte oluşturdukları egemen sınıflar lüks, bolluk içinde, halk kitleleri koyu sefalet içinde yüzüyordu. İnka altını sandık sandık akıyordu beyzadelerin saraylarına. Yalnız İnka altını mı? Kırmızı ve siyah derili köle ve tutsaklarla zincir ve kelepçesinden başka yitirilecek bir malı olmıyan «beyaz derili» maden ocaklarında, tekstil tezgâhlarında, pamuk tarlalarında günde en az oniki saat karın tokluğuna çalışıyor, bunların göz nuru ve alınteri de İnka altıniyle birlikte oluk oluk Madrid'e akıyordu. Manzaranes nehri irin gibi bulanıktı, kokuyordu hep. 1561'de Başkent oluşundan beri bugüne kadar gerçek insani anlamiyle asla emekçi İspanya halk kitlelerine gülmemiştir. İspanya halk kitlelerinin ilerlemesi, ülkenin gelişmesi, barışın pekiştirilmesi için değil, daima sömürü, yeni ve eski sömürü metodlarını geliştirme, planlama için çalışılmıştır orda. 1561'den beri Madrid yalnız İspanya halk kitlelerinin değil, gerek Latin Amerika ve gerekse siyah Afrika'nın sömürülmesiyle doyanların bir uluslararası başkentidir. Bunu böyle bilmek ve değerlendirmek gerek.

Acaba diğer batı Avrupa ülkelerinde örneğin İngiltere, Fransa ve İtalya'da, yani komşu ülkelerde burjuva demokrasileri kurulurken, neden İspanya'da bir türlü burjuva demokrasisi tutunup yerleşememiştir? Evet, neden? Amerikanın bulunuşundan sonra İspanya egemen sınıfları, ruhban ve aristokrasi atik davranmış, bir yanda yeni dünyanın büyük kısmını sömürge yapmış, diğer yanda mevcut toplumsal düzeni beğenmiyenleri, homurdananları ustalıkla Latin Amerika'ya göçetmek zorunda bırakmış, halkın bakışlarını iç meselelerden dış meselelere, dış gelir kaynaklarına, dış çalışma olanaklarına, hayallere doğru yöneltebilmiş. Halk kitlelerinin bu dışa dönük oluşu, mutluluğu ve işi çoğunlukla dışarda arayışı sömürücü sınıfların nefes almalarına, egemenliklerini içerde diledikleri şekilde uzun süre sürdürmelerine yardım etmiş.

Doğrudur, zaman zaman silahı kapan kişiler, gruplar Kantabriya, Pirene, veya Sierra Morena dağlarını doldurmuşlar ama bilinçli, düzenli, örgütlü çalışamadıklarından dolayı eninde sonunda ya zindanı, ya darağacını veya kurşunu bulmuşlar, veya bıkmışlar, Latin Amerika'ya bir daha dönmemek üzere kaçıp gitmişler. Bu yönü hâlâ değişmemiştir İspanyanın denebilir.

Bugün İspanya nüfusu kırk milyon küsurdur. 30'dan fazla kentin merkez nüfusu yüzbini çoktan aşmıştır. Asturia ve Leon kömürü, Bask demiri, barajlar, ne işsizliği azaltabiliyor ve ne de enerji sıkıntısıyle cehaleti. İkinci Dünya Savaşından sonra ülkenin bütün yeraltı ve yerüstü zenginliklerini işletme hakları uluslararası şirketlere özel kanun ve anlaşmalarla peşkeş çekilmiştir. Kilisenin geniş hakları ve imtiyazları var. Kastilya, Andaluz, Aragon, Bask gibi eyaletlerin bazısı övey evlat muamelesi görmüş ve halen görmekte, pek fazla olmıyan devlet yatırımları kasden muayyen bölgelere bağlanmaktadır.

14 Nisan 1931'de cumhuriyet kurulmuş ve fakat Temmuz/1936 genel seçimlerinde cumhuriyetçiler ezici bir çoğunluk sağlayınca Franko kumandasındaki tutucu güçler o devirdeki en emin ve güçlü yabancı tutucu güçlerden, başta resmen Hitler'in faşist Almanyasından ve Mussolini'nin faşist İtalyasından maddi ve manevi her tür yardımı almış, 1939'a kadar süren kanlı iç savaştan sonra, büyük katliamlardan sonra, bütün İspanya'yı tekrar ele geçirmiş, siyasi ve iktisadî iktidara oturmuşlar. Kırık dökük halk iktidarı ancak beş-altı yıl sürebilmiş. İkibin yıl boyunca yalnız 1931-1936 yılları arasında geçen beş yıl... Resmen 1939'da siyasî ve iktisadî iktidarı ele alan Franko komutasındaki faşist askerî cunta fasılasız 1975 yılında, geçen yıl, Franko'nun ölümüne kadar sürmüş, bu dönemde kendine has çeşit örgüt, kurum, büro, şirket, daire ,okul, kilise ve zindan kurmuş, yapmış, faaliyete geçirmiş. Onları yöneten faşist kadrolar yetiştirmiş. 1947-50 yıllarından itibaren Franko'nun ölümü halinde İspanya'da mevcut düzeni, sömürü düzenini en iyi sürdürebilme çareleri incelenmeye başlanmış ve krallığın yeniden kurulması kararlaştırılmış, buna göre gereken hazırlıklar yapılmış. 1975 sonlarında uzun bir dönemden sonra, faşist diktatoryadan sonra, tarihin nereye doğru aktığı hiç kaale alınmadan İspanya'da krallığını ilân eden Don Karlos ve hempası bu uzun çabaların sonucu, semeresi olarak tanımlanırlar.

Dolayısıyle Franko'nun geberişinden sonra bizzat Franko tarafından özel okullarda yetiştirilmiş, özel olarak evlendirilmiş prens, Burbon prensi Don Karlos'un iktidara gelişinden, yeni hükümetinden halk kitleleri namına bir yara beklemek kadar büyük bir saflık olamaz. Ölen bir köpektir. Diğer bütün köpekler oldukları yerlerde, bütün ahtapotlar, vampirler şişip durmakta. Papaz kisvesine bürünmüş yarasalar, tilkiler, Don Kişotlar İspanya'da hâlâ, evet, maalesef hâlâ, çekinmeden kol gezmekte... 1939-1950 yıllarında yapılmış yasalar olduğu gibi yürürlükte... Banka hisse senetleri, tahviller, maden ocaklarının mülkiyeti Franko generallerinin ve yardakçılarının kasalarında. Üstelik bunların kimi İspanya'daki Ford tesislerine ortaktır, kimi Shell'e yeğenini veya damadını yerleştirmiştir. Kimi hem emekli general maaşı almakta, hem milletvekilidir (Cortes), hem de bir kaç şirketin yönetim kurulu üyesidir... Peki, bugünkü İspanya'da hangi büyük şirketler var veya iktidardadır? Uluslararası alanda kendi çalışma sahalarında tekel veya yarı tekel durumuna geçmiş bulunan hemen hemen bütün kapitalist firmalar: Örnek mi? İspanya'nın petrol-akaryakıt ihtiyacının yüzde altmışından fazlası British Petroleum, Shell ve Sahara Petroleum... İspanya'nın askerî ve sivil uçak, helikopter ve gereçlerinin %70'i Lockheed ve Boeing isimli amerikan firmalarınca, kara nakil araçlarının %75'i Ford, Fiat ve Volkswagen gibi şirketlerce

karşılanmaktadır. Montaj sanayisi oldukça gelişmiştir. Bir ülkenin iktisaden gelişmiş bir ülke olup olmadığından ana kıstaslarından biri olan ağır sanayi, «makina yapan makina» sanayi henüz kurulmamıştır. Bütün çabalara ve bütün yaygaralara rağmen kurulan hidrolik barajlar ülkenin elektrik ihtiyacını karşılamaktan çok uzaktır... Tarım dalındaki bütün çırpınmalara rağmen bir yanda büyük kapitalist çiftlikler oluşmuş, diğer yanda küçük ve orta çaptaki toprak sahipleri ağır ağır proleterleşmiş ve proleterleşmektedir. Köylünün ve tarım işçisinin hayat seviyesi yerinde sayıp durmaktadır. Dolayısiyle diğer ülkelerde olduğu gibi kente akın habir yükselmekte. Şu anda nüfusun yüzde altmışı kente geçmiş bulunmakta... Franko'nun resmen tam başa geçişinden (1939) buyana hangi sanayi daha çok önem kazanmış ve gelişmiştir acaba? Üç sanayi: Birincisi montaj sanayii, ikincisi turizm-turistik tesis sanayii: Majorks ve Minorka adaları başta olmak üzere birçok sahilde bir sürü irili ufaklı turistik otel-bar yapılmış, tarihî eserlerin bir çoğu, başta kilise ve katedraller olmak üzere, onarılmış turistik bazı karayolları ele alınmış; hava alanları açılmış... Üçüncü en çok gelişen sanayiye gelince, o da ahlâksızlık sanayii'dir. Bir memlekette insan onur ve haysiyetini kırıcı usuller özel olarak, kasden araştırılsa ve bunları en iyi bir şekilde uygulamaya kalkışılsa, galiba bugünkü İspanya'dan daha iyisi elde edilemez. Rüşvetsiz en ufak bir iş yapılamaz: Türkiye'ye 13 milyon rüşvet mukabili 40-50 eski, modası çoktan geçmiş uçak yutturan Lockheed firması 190 milyon Türk Lirası rüşvetle 40 milyonluk ülkenin faşist ordusunun bütün hava kuvvetleri ihtiyacının %60'tan fazlasını karşılamış (Resmî istatistikler ve A. B. Devletleri Senato alt komisyonunun raporu). Bir kaç pezos mukabili etlerini satan genç kızlar Hıristiyanlığın kalesi geçinen Madrid Sokaklarını aşındırmakta. Günah çıkartma bahanesiyle içeri aldığı kadınlarla yatan papazların maceraları gazete sayfalarını doldurmakta... Gazete dedik. Hangi gazete, hangi basın? Falanj gazetesi Arriba ve «ABC» gibi tutucu gazetelerle «Cambio» gibi geviş getiren dergilerin, piskopos ayinleriyle dolu radyo ve televizyonların oluşturdukları basın-yayın organları...

Her tür sol ve hattâ liberal siyasi partinin kurulmasını yasaklıyan yasalar hâlâ yürürlükte:

Ünlü kadın devrimci «La Pasionaria» Dolores İbaruri hâlâ Moskova'da. Picasso gurbette, Fransa'da öldü. Anavatanının hasreti içinde öldü.

Beride yeni krallığın ilk başbakanı Carlos Arias Navarro öteden beri bütün dünya tutucu politikacılarının ağzını kullanmakta: Bir sürü reformdan, liberalleşmeden, demokrasiden bahsedip durmakta, bu kelimelerle halkı avutmaya yeltenmekte. Bugünkü mevzuat değişmedikçe, kadrolar alabora edilmedikçe, eğitim düzenine yeni bir şekil verilmedikçe, iktisadi çelişkiler ve uçurumlar kısmen bile olsa giderilmedikçe İspanya'da hiç bir değişiklikten bahsedilemez; bunu insaf sahibi her bilinçli sağ veya sol demokrat bilmektedir.

Picasso'nun barış güvercininin İspanya göklerinde görünüşü epeyce zamana bağlı...

SANAT EDEBİYAT

Bu sayıda okurlarımıza, Ereb Şemo'nun «Şıvanê Kurd» (Kürt Çobanı) adlı romanından bir bölüm sunuyoruz.

«Kürt Çobanı», Ereb Şemo'nun kendi yaşamının romanıdır. O, bir çoban ailesinde gözlerini dünyaya açtı ve ilk gençliği çobanlıkla geçti. Tüm ailesiyle birlikte, çetin çobanlık şartları içinde yoksullukla boğuşurken, biraz da rastlantıyla okuma imkânını buldu. Anadili olan Kürtçenin yanısıra, daha çocuk yaşta Ermenice, Türkçe ve Rusça da öğrendi.

Birinci Dünya Savaşı başladığında, Doğu Anadolu'ya giren çarlık ordusunda tercüman oldu. Orduda bolşeviklerle tanıştı ve partiye girdi. Daha sonra iç savaşa karıştı ve Sovyetler Birliği'ndeki Kürtlerin sosyalist örgütlenmesinde görev aldı. Savaş öncesinde ve savaş sırasında başından çok olaylar geçti, hemen tüm ailesini yitirdi. Şimdi Sovyetler Birliği'nde üniversitede tarih öğretmenliği yapmaktadır.

O, «Şıvanê Kurd» de, kendi yaşam öyküsünü verirken, çobanlık yapan Kürtlerin ve Kürt göçebelerinin yaşantısını da lirik bir dille anlatmaktadır. Kitabın son bölümlerinde, sosyalizmin kuruluşu sırasında göçebe toplumunun yapısı, sınıf mücadelesi, ağaların-şeyhlerin tepkileri, halk kitleleri üzerindeki baskıları canlı bir biçimde anlatılmaktadır.

Şıvanê Kurd, Kürtçeden Rusçaya ve Fransızcaya da çevrilmiş ve basılmıştır. İlk kez 1935 yılında Tiflis'te, Rusça olarak, «Şıvanê Kurd û Kurdên Alagoz» (Kürt çobanı ve Alagöz Kürtleri) adıyla yayımlandı. Yazarın «Dımdım» adlı bir romanı, «Kurdên Qefqasıya û Derwêşên Kurd» (Kafkasya Kürtleri ve Kürt Dervişleri» adlı bir eseri ve daha başka eserleri de vardır.

«BARO - DAN» — CEJNA BIHARÊ

Jıyin dı gundeki kurd de, ne wek ya gundên Molokan e, lı wê, ê bêtır bı zıraetê mıjûl dıbın. Kurd xwedi pez ın û lı çıyayên bı têr çêre rûdının. Çêreyên çıyan dewlemendıya welêt pêk tinın, bı deh hezaran pez lı wê dıçêrın, goşt û bez dıgrın.

Lı zıvıstanê, çıya bı berfa stûr pêçandi ne; lê lı bın tirêjen rojên bıharê yên pêşin tebiat zû vedıgıre. Berf dıhele, erd nerm dıbe, hêşınayi û kulilk, quntarên çıya dıxemılinın.

Lı çıyan, hewa sıvıktır e û wek lı newalan ne germ e. Jı lewre lı wê, lı havinê bı xwe, gıya tu caran hışk na be. Şûna gıyayên hışk bûyi. gıyayên dın ên ter derdıkevın, û kulilk cıyên xwe jı yên nû re dıhêlın. Pez her gav çêrıyên ter lı ber xwe dıbine, û sıbê heya êvarê bêi ku jı germiyê acız bıbe, dıçêre. Lı wê, wek lı newalan, pez jı puşi, mêşên mezın û heşeratên dın acız nabe. Lı ser darên çıyan bı hezeran têyir bı hev re dıfırın û nêçira kelmêş û mêşa dıkın.

Hema berf dıhele, gıya şin dıbe, û kulilk vedıbın; gundê Kurd xwe tev dıde. Serê sıbê zû, çûn û hatın destpê dıke, kurd xwe pêk tinın da bı kerıyên xwe ve herın lêfa...

Kurdan lı lêfan gelek bala xwe dıdın berxên nû zayi, wan xweş têr dıkın, da ku zû mezın bın, û bıkarın gava dınya dıbe germ, derkevın zozanan.

Lı zozanan, kurd, bı awaki xas, dıcıvın hev û bı navê «obe» jı 40 heya 80 êl pêktinın, da bıkarıbın tevde, lı çıyan keriyên xwe bıçêrinın: Lı serê her «obe» «Oba Başiyek» heye, endamê dewlementır û bı nıfûztırê xudiyên pez. Her tışt dı bın emrê wi de ye. Ew bêş davêje ser xelkê, cıyê çêreyan nişan dıde û wextê zıvırandına wan dıbêje. Ew merkez bı intıxabê dıbû û gelek bı şeref bû, dıvıya bû her kes bê lam û cim emrên «Obe Başi» bı cî bine. «Obe Başi» hertım, hergav serekê qebile ye û lı ber çavên feqir û karkeran he-

«BARO - DAN» — BAHAR BAYRAMI

Bir Kürt köyünde yaşam, Molokan'lardaki gibi değildir. Onlar daha çok tarımla uğraşırlar. Kürtler ise sürü sahibidirler ve otu bol dağlarda yaşarlar. Dağların otlakları ülkenin zenginliğini oluşturur; onbinlerce hayvan orada otlar, et ve yağ tutar.

Kışın dağlar kalın karla örtülüdürler; ama baharın daha ilk günlerinin güneşi altında tabiat çabuk uyanır. Kar erir, toprak yumuşar, yeşillikler ve çiçekler dağların eteklerini süsler.

Dağlarda hava serindir, vadilerdeki gibi sıcak değil. Bu nedenle orada, yaz günleri de otlar hiç kurumaz. Kuruyan otların yerini yeni taze otlar alır ve çiçekler yerlerini yenilerine bırakırlar. Sürü, her an önünde taze otlar bulur ve sıcaktan bunalmadan sabahtan akşama dek otlar. Orada hayvanlar dikenli, zararlı otlardan, iri arılardan ve diğer böceklerden rahatsız olmazlar. Dağlardaki ağaçlarda binlerce kuş uçuşur, arıları ve üvezleri avlarlar.

Kar çabuk erir, otlar yeşerir ve çiçekler açarlar; Kürt köyü hareketlenir. Sabah erkenden gidiş-geliş başlar, Kürtler, sürüleriyle ağıllara gitmek üzere hazırlanırlar.

Kürtler ağıllarda yeni doğmuş kuzulara özenle bakar, onları doyururlar; öyle ki çabuk büyüsünler ve havalar ısındığında yaylalara çıkabilsinler.

Kürtler yaylalarda özel bir biçimde toplanır. «oba» diye adlandırılan, 40 - 80 arasında êl (grup-takım) oluştururlar; öyle ki dağlarda sürülerini birlikte otlatabilsinler. Her «oba»nın başında bir «oba başı» vardır. Genellikle sürü sahipleri içinde en zengin ve en nüfuzlu kişidir bu. Herşey onun emri altındadır. O, halka salma salar, otlak yerlerini gösterir ve dönüş zamanlarını söyler. Bu yöneticilik seçimle olurdu ve oldukça onur verici bir görevdi. Herkesin, yöneticinin buyruklarına tartışmasız uyması gerekirdi. Oba başı,

kimê mıtleq e. Jı lewre, lı ser şıvanan wecib e jı şuxlên xwe yên şıvantıyê pêve, hemi karên «Obe Başi» ji bê pere bıqedinın: anina pezê wi konê, her êvar jımartına wi, her sıbê paqıj kırına govan û derêxıstına zıblê derve.

Lı gundê Keleha reş em bûne şıvan. Em dı meha sıbatê de hatınê, û hema gıya dı newalan de şin bû me pez da hev û me ew bıre lêfan.

Lı gora adetên wi cıyi, pışti pez dıgehe lêfan û dest bı zayinê dıke, her kurdê dewlemend pezeki serjêdıke, xwarın dırust dıke, cıran û şıvan dıezımine. Xudıyê pez û jına wi bı destê xwe xwarın dıdın mêvanen xwe. Pışti xwarınê, xort stran dıbêjın û bı şıvanan re dıreqısın. Gava cejın dıqede, her kes spasên xwe pêşkêşi mêvandarê xwe dıke û dıa dıke ku jına wi lı havinê gelek rûn û pênir pêk bine, ku tu nexweşi neyête pez û ku zozan bıxweşi here seri.

Wê rojê ha, mêvandar gelek comerdi nişan dan û ewqas nan û goşt dan me ku çar rojan têra xelkê malên me kır.

Kurdan jı vê cejnê re «Serê Pez» dıbêjın. Dı heyata xwe de cara pêşın bû ku mın ev tışt dıdit jê hêyran mabûm; lê yadê û bavo dıkenıyan û dıgotın ku «Serê pez» ne cejneke ewqas mezın e, lê dı nêzikê de, «Baro-Dan», roja salê ya xweştır, wê be. Ez ji bê sabır, lı benda «Baro-Danê» dımam.

Jı roja ku berxık hınek mezın û xurt bûn û berf hin bêtır lı çıyan heliya, Obe-Başi roja «Baro-Dan«, ango derketına pez jı lêfa ber bı zozanan ve, tayin kır. Beri hefteyek her kes hazırıya xwe jı vê rojê re dıkır. Ev roj bı xwe hat.

Serê sıbê, xelk, gış cılên xweşık ên cejnê lı xwe dıkın. Keçên cıwan, cılên bı rengên ronak û têrzinet wergırti, serên xwe bı kulilkên ter dıxemılandın, û xızêm datanin bêvılên xwe. Kurda, lı stûyê mi, beran û bızınên xwe gulikên rengareng danibûn, û lı yên çêtırên jı wan ji zıngıl daleqandıbûn. Pıştıre ew berdabûn nav pez û saeta meşê tayin kırıbûn.

Ber bı rê derketına me ve, roj lı ıfıq qederek bılınd bû bû. Ezman safi û bê ewır bû, hewa bı xweşıya germıya rojekê bıharê û bı bêhna kulilkan dagırti bû. Her tışt pêkhati bû û Obe-Başi emrê seferê da. Lı pêşıya «Baro-Dan» bı cılê xwe yê xweşıktır û bılûra wi dı dest de, ser şıvan dımeşıya. Ewi wezifeya serfermender dıkır; jı şıvanên xort re, jı bo idareya berxıkên pıçûk û mıyên neban talimat dıdan. Lı dû serşıvan nêriyê spehitır dıhat, lı stûye wi zıngılê mestır danibûn. Paşê gotın mın ku ewi noteya bılıntır lêdıxıst.

kabilenin lideridir ve yoksulların, emekçilerin gözünde mutlak bir otoriteye sahiptir. Bu nedenle çobanların, kendi işlerinin yanısıra, oba başının her türlü angaryasını yapmaları da zorunludur: Sürüyü konak yerine toplamak, akşamları saymak, sabahları ağılları temizlemek ve gübreyi dışarı taşımak gibi..

Keleha Reş köyünde çoban olduk. Buraya şubat ayında geldik. Çok sürmeden derelerde otlar yeşerdi ve biz sürüyü toparlıyarak ağıllara götürdük.

Bu bölgenin törelerine göre, sürü ağıla ulaşıp da kuzulamaya başladığında, her hali-vakti yerinde Kürt bir koyun ya da keçi keser, yiyeceği bollaştırır, komşuları ve çobanları çağırır. Sürü sahibi ve karısı, konuklara, yemek sırasında bizzat kendileri hizmet ederler. Yemekten sonra gençler türkü söyler ve çobanlar halay çekerler. Eğlence ya da bayram bittiğinde, her kes ev sahibine teşekkürlerini sunar ve dualar eder; ötle ki, yazın karısı çok yağ ve peynir toplasın, sürüye hastalık bulaşmasın ve yayla dönemi sağlıcakla geçsin.

O gün ev sahipleri çok cömertlik gösterdiler, o kadar ekmek ve et verdiler ki, dört gün evimize doya doya yetti.

Kürtler bu bayrama «Serê Pez» derler. Yaşamımda ilk kezdi ki böyle bir şey görüyordum ve hayran kalmıştım; ama annemle babam gülüyorlar, «Serê Pez'in» öylesine büyük bir bayram olmadığını anlatıyorlar ve yakında yılın en güzel gününün, «Baro-Dan»ın geleceğini söylüyorlardı. Ben de sabırsızlıkla «Baro-Dan»ı bekliyordum.

Kuzular biraz büyüyüp güçlenince ve dağlarda kar biraz daha eriyince, Oba Başı, «Baro-Dan» gününü, yani sürünün ağıllardan yaylalara doğru yürüyüşünün başlangıcını tayin ederdi. Daha bir hafta öncesinden herkes bugüne hazırlanırdı. Ve o gün geldi.

Sabah erkenden herkes en güzel, bayramlık elbisesini giyerler. Genç kızlar, açık renkli ve süslü giysileri içinde, başlarını taze çiçeklerle süsler ve burunlarına hızma takarlar. Kürtler, koçlarının ve keçilerinin boyunlarına rengârenk püsküller ve en gösterişli olanlarına çan takmışlardı. Sonra onları sürünün içine salmış ve hareket saatini tayin etmişlerdi.

Yola koyulduğumuzda güneş ufukta biraz yükselmişti. Gökyüzü bulutsuz, pırıl pırıldı. Hava, bir bahar gününün tatlı sıcaklığı ve çiçek kokularıyla yüklüydü. Herşey hazırdı ve oba başı hareket emrini verdi. «Baro-Dan»ın önünde, en iyi elbiselerini giymiş, kavalı elinde, baş-çoban yürüyordu. O, kumandanlık yapıyor, genç çobanlara, küçük kuzular ve yavrularına haşin davranan koyunlarla

Berê em bı rê kevın, axa bani şıvanên xwe dıkırın û jı wan re dıgoton: «Bı gırtına te jı xwe re şıvan, ez jı te dıxwazım ku tu wezifeya xwe baş bı ci bini û qenc bala xwe bıdi pezê mın.»

Gava tınbıhat qedıyan, serşıvan dest bı bılûra xwe kır û em gış bı rê ketın. Keriyê me bı nizam lı dû şıvan dıçû û dûşıvan û zaro lı her du ali, vır da, wê da, bazdıdan, ne dıhıştın ku nizam xırab be, û bı kopalên xwe, an bı fikandıneke xas, dı nav keri de, jı her pezi re cıyê wi nişan dıdan.

Jı vê rojê heya nıhu, gelek sal derbaz bûne, lê tesirên cejna Baro-Dan'a pêşin, dı bira mın de, pır vejandi mane. Her weki iro zû, ez lı ber xwe, rûyên bıken ên zaro, xort û şıvanan dıbinım û stranên wan dıbıhisım. Cılên bı neqış yên keçıkên delal û serê wan bı kulilkan xemlandi dı ber çavên mın re derbas dıbın. Newal gış bı hêşınayıyê pêçandi ye. Lı her derê, ronahıya rojê dıçırıse û lı dûr, çıya hin lı bın berfê ne. Barina mi û ya berxıkan, stranên şıvan û xortan lı dûr, dı newalan de ekıs dıkın, û gundi jı malên xwe derdıkevın û tên sêyra me.

Ev tışt dı salê de du caran çêdıbın; lı bıharê, gava pez dıbın zozanan, û lı payizê dereng, gava jı zozanan vedıgerın mal. Dıvê jı bir ne kın ku dewlemendıya kurdên koçer gış dı keriyên wan de ye. Kurdan jı şir, ne bı tenê penir û rûnê xwe yên salekê derdıxının, lê jê gelek ji dıbın bajaran û lı wê dıgel hıri û pezên xwe yên zêde, wan dıfroşın, û bı vi awayi bêşê xwe dıdın û jı kıfletên xwe re tıştên lazım dıkırın. Ûsa, qet ne ecêb e ku kurdan, çûn û vegera zozanan dı heyata xwe de bûyerên hêja bıgırın û wan wek cejnên mezın bıhesibının.

EREB ŞEMO
(Beşek jı pırtûka wi, bı navê
ŞIVANÊ KURD)

ilgili buyruklar veriyordu. Baş-çobanın arkasından en gözde teke gidiyordu, boynunda en büyük çan asılıydı. Bana sonradan anlattılar ki o, en yüksek notayı çalıyordu.

Biz daha yola koyulmadan, ağalar çobanlarını çağırıp onlara şunu söylüyorlardı: «Seni kendime çoban almakla senden beklediğim, görevini iyi yapasın ve sürüme iyi bakasın.»

Tenbihatlar bitince çoban-başı havalını üfledi ve tümümüz yola koyulduk. Sürümüz bir düzen içinde çobanın arkasından gidiyor, diğer çobanlar ve çocuklar, iki yanda, ileri geri koşup zıplayarak düzenin bozulmasını engelliyor; sopaları, ya da kendilerine özgü bir ıslıkla, sürünün içinde, her hayvanın yerini gösteriyorlardı.

O günden buyana çok yıllar geçti; ama ilk «Baro-Dan»ın etkisi bende çok derin izler bırakmıştır. Sanki bugündü; o güleç çocuk yüzümle, önümde delikanlıları ve çobanları görüyor, onların türkülerini dinliyorum. Başlarını çiçeklerle süslemiş ve nakışlı elbiseler giyinmiş güzel kızlar gözlerimin önünden geçiyorlar. Vadi boydanboya yeşilliklerle kaplı. Her yerde gün ışığı pırıldıyor ve uzakta, dağlar hâlâ kar altında. Koyunların ve kuzuların melemeleri, çobanların ve delikanlıların türküleri, uzakta, derin derelerde yankılar yapıyor ve köylüler evlerinden çıkarak bizi seyre geliyorlar...

Bu tören yılda iki kez düzenlenir; bir kez baharın, sürüler yaylalara çıkarken, ikincisi sonbaharın sonlarında, yayladan eve dönüşte. Unutmamalı ki, göçebe kürtlerin tüm varlığı sürülerindedir. Onlar, sütten yalnızca bir yıllık peynir ve yağlarını çıkarmazlar; bunun bir haylisini de götürüp pazarda, yünle ve fazla hayvanlarıyla birlikte satarlar; böylece vergilerini verir ve ev halkı için gerekli olan şeyleri satın alırlar. Bu nedenle Kürtlerin, yaylaya gidiş ve dönüşü hayatlarının önemli bir olayı gibi değerlendirmelerine ve onu büyük bir bayram gibi kutlamalarına şaşmamak gerekir.

EREB ŞEMO
(KÜRT ÇOBANI adlı romanının kürtçesinden çevrilmiş bir bölüm)

Çeviride, Türkiyeli okuyucu için kolaylık olsun diye, (î) harfi (i); (i) harfi ise (ı) olarak kullanılmıştır.

DÜZELTME :

Geçen sayımızda basılan Cigerxwin'in şiirlerinde iki dizgi hatası olmuştu.

İlk şiirin birinci mısrasındaki «mûroz» adı nûroz olacak,
İkinci şiirin başlığı «KİMİ EZ?» olarak çıkmış, «KİME EZ?» olacak.
Düzeltir, özür dileriz.

Olaylar - Yorumlar:

ANKARA'DA 50.000 KİŞİ YÜRÜDÜ

Ankara'da 13 Mart'ta on demokratik kuruluşun düzenlediği faşist baskı ve kıyımları protesto yürüyüş ve mitingine 50.000 civarında bir kitle katıldı. Ankara'da şimdiye kadar az rastlanan büyük bir ilgi uyandıran gösteride, onbinler, Tandoğan'da yapılan mitingden sonra, İstasyon - Samanpazarı - Dikimevi üzerinden Kurtuluş meydanına kadar yürüdüler ve yol boyunca devrimci sloganlar haykırdılar.

TRT, bu dev gösteriden tek kelime sözetmedi. Bu da TRT'nin nekadar tek yönlü davrandığını, taraf tuttuğunu ve MC iktidarının borazanı haline geldiğini bir kez daha gösteriyor.

Bazı «ilerici» basın ise, mitinge CHP'nin destek sağlamadığını düşünerek, peşinen onun başarılı olamıyacağını sanmış ve sonucu öğrenmeden iyimser olmayan yorumda bulunmuş, düşük rakamlar vermişlerdi. Örneğin Cumhuriyet Gazetesi, ertesi günkü sayısında mitinge 5000 kişinin katıldığını yazdı... Gerçi daha sonra durumu düzeltti ama bu Cumhuriyet için hoş olmayan birşeydi.

CHP'nin ve DİSK'in ortak kitle gösterileri karşısındaki olumsuz tavırları bu miting ve yürüyüş nedeniyle bir kez daha görüldü. Demokratik örgütlerin gücünü küçümseyen ve onlarla birlikte hareket etmeyi âdeta kendileri bakımından «sakıncalı» bulan CHP ve DİSK, «herşeyi biz yaparız» anlayışını sürdürmekte devam ediyorlar. Zahmeti başkaları çeksin, parsayı biz toplayalım anlayışındaki CHP üst kademeleri için bu anlayış hoş görülse de DİSK için hoş görülemiyeceği açıktır.

Mitingin engellenmesi için MC iktidarı yine elinden gelen çabaları esirgemedi. Dışardan gelen grupların birçoğu yollarda engellenmek istendi, göz altına alınanlar, ancak yürüyüşten sonra bırakıldılar. Afişleme yapanlar da poliste işkence gördüler. Ancak buna rağmen miting ve yürüyüş büyük başarıyla sonuçlandı.

Ankara Miting ve yürüyüşü, demokratik örgütler güçbirliği yapabildiklerinde, kitlelerin gücünün ne ölçüde büyüdüğünü gösteren açık bir örnektir.

BARZANİ VE TÜRKEŞ

İlhan Selçuk, bir süre önce Cumhuriyet Gazetesindeki köşesinde Barzani ve Türkeş'i aynı kefeye koyan bir yazı yayınladı ve bu yazı haklı olarak pekçok Cumhuriyet okurunun ve aydın kişinin tepkisiyle karşılaştı.

Sayın Selçuk'un Türkeş'in dünya görüşünü ve eylemini, yani bir tüm olarak kişiliğini ve çizgisini eleştirmek için Barzani'yi seçmiş olması, onunla kıyaslanması birçok bakımdan yanlıştır.

Birkere Barzani bir ulusun özgürlük mücadelesinin liderliğini yapmıştır. 50 yıla yaklaşan mücadele hayatı içinde Barzani, saldırgan, yayılmacı, ırkçı bir hareketin lideri değil, ulusal özgürlüğüne ve haklarına kavuşmak isteyen bir halkın mücadelesinin lideri olmuştur. Elbette Barzani sosyalist değildi. Ama unutmamak gerekir ki tüm ulusal kurtuluş savaşlarının liderleri içinde sosyalist olanlar parmakla gösterilecek kadar azdır. İstiklal savaşına liderlik eden ve Cumhuriyetin kurucusu Atatürk te sosyalist değildi. Eğer sayın Selçuk Barzani'yi birileriyle kıyaslamak isterse bunun için Türkeş'ten başkalarını seçse daha iyi ederdi.

Açıktır ki Türkeş, ulusal kurtuluşu için mücadele eden bir halkın lideri veya bu yönde bir hareketin mensubu değildir. Irkçılığın ve şövenliğin savunulabilir hiçbir yanı olamaz ve bu tür «milliyetçilik» daha önce Almanya'da, İtalya'da görülen cinstendir. Ve yine bunun için sayın Selçuk eğer Türkeş'i birileriyle kıyaslamak isterse, örneklerini başka yerden seçmesi gerekirdi.

Dergimizde de Barzani eleştirilmiştir. Ama bir eleştiri objektif olmak zorundadır. Barzaninin liderliğini yaptığı Kürt Halkının kurtuluş hareketi, hiç kuşkusuz o gün haklı bir hareketti ve bugün de öyledir. Ama Barzani ve birkısım arkadaşları, son dönemde, 1970 sonrasında, biraz da çaresizlikten, desteksizlikten, dörtbir yanlarının çevrili olmasından dolayı, İran'dan ve bazı emperyalist ülkelerden destek aradılar. Bu yanlış bir tavırdır elbette. Ama Barzani'nin savaştığı güçler, ırkçıydılar, saldırgandılar ve Kürt halkına demokratik ve milli haklarını tanımaya yanaşmıyorlardı. Barzani yanlışlar yaptı ve gerici bir çizgiye düştüyse, bu, Irak Baasçılarının ilerici bir çizgide olduklarını göstermez.

Sayın Selçuk'un bu iki tür milliyetçiliği biribirine karıştırması ve eskiden beri bu tutumunu terketmemesi hiç de hoş kaçmıyor. O, bu yönteme sık sık, birkısım «sivil - asker aydınların» gönlünü hoş etmek ve onlara laf anlatabilmek için başvuruyor. Oysa bu tutarlı bir tavır değildir. Türkiye'deki «asker - sivil aydınlar»'ın birçoğu da şimdi dünyada olup bitenleri izliyor. İçlerinde olayları tutarlı bir biçimde değerlendiren, ırkçılığın çemberini kırmış olan çokları vardır.

Hele bazı insanlara laf anlatabilmek için yanlış şeyler söylemek, doğruları anlatmaktan kaçınmak, yanlış olduğu gibi, bazan yarardan çok zarar da verir, devrimci - demokratik güçlerin birliğini zedeler.

Sayın Selçuk, 18 Mart tarihli Cumhuriyette, bir kez daha, «iç-

ten içe işleyen bir yara» diye nitelediği «bölücülük» konusuna dokunuyor. CİA'nın doğu illerinde fink attığını anlatıyor ve yine bazı «asker - sivil aydınlar» ın ruhunu okşayacak şeyler söylüyor.

Bu konuda, şimdi ve daha önce yazdığı birçok yazıdan dolayı, birçok kişi İlhan Selçuk'u sosyalizm adına yargılamaya kalkıyorlar. Yo, biz böyle birşey yapmıyoruz, İlhan Selçuk'u sosyalist diye nitelemek aklımıza bile gelmiyor. Sayın Selçuk olsa olsa bir küçük burjuva devrimcisidir ve bu çizgisini başından beri değiştirmemiştir. Açıktır ki, onun bile kendisini bazan «sosyalist» sanması, bu gerçeği değiştirmez.

Sosyalistlerin bu soruna bakış açıları başkadır. Onlar, emperyalizme, CİA oyunlarına karşı oldukları gibi, bir halkın üzerindeki ırkçı şöven baskılara, zulme ve eşitsizliğe de karşı çıkarlar. Onlar halklar arasında gerçek eşitliği, kardeşliği ve bu anlamda bir demokrasiyi savunurlar. Küçük burjuva devrimcileriyle sosyalistlerin yolları bu noktada kesinkes ayrılır. Ve bir kişi eğer kendini sosyalist sanıyorsa İlhan Selçuk gibilerin çizgisine düşmemeye özellikle dikkat etmelidir.

Devrimciler politikalarını, şu anda ellerinde sopa tutan bazı «zinde güçlere» göre değil, gerçek demokrasi ve devrim hedeflerine göre çizerler. Ve onlar, şu anda elerinde sopa tutanların desteğine değil, emekçi halk yığınlarının, ezilen ve zulüm gören kitlelerin desteğine, mücadelesine bel bağlarlar. İşçi sınıfı devrimcileriyle, yani sosyalistlerle, bazı «radikal» küçük burjuva devrimcileri arasındaki farklardan biri de budur.

Kaldıki öyle şeyler vardır ki insanı, eleştirdiği Türkeşlerin çizgisine de düşürür. En azından bir küçük burjuva devrimcisi olarak kalmak isteyenler buna dikkat etmelidirler.

ZORLU KIŞ BİTMEDEN, LİCE

Türkiye'de ağır kış şartları devam ediyor. Herkesin bildiği gibi bu yıl kış mevsimi, 30 - 40 yılda bir rastlanabilecek derecede soğuk ve sert geçti. Özellikle Doğu bölgesinde soğukların ve çok miktarda yağan karın halka verdiği kayıplar büyük oldu. Pekçok kişi çığ altında kaldı, soğuklardan dondu. Çocuk hastalıkları köylerde yine birçok çocuğun ölümüne yolaçtılar. Lice halkı ve Diyarbakır'ın depremden zarar gören diğer çevre halkı da kışı işte bu çetin şartlar altında geçirdi.

Halkın bir kesimi, kış şartlarına ve genel olarak barınmaya elverişsiz deprem konutlarında otururken, bir kesimi derme çatma yerlerde, çadırlarda geçirdiler bu müthiş kışı. Birçokları da yükleyip eşyalarını uzaklaştılar baba ocaklarından, başka yerlere göçettiler.

Geçtiğimiz günlerde Lice ve köylerinden, Hani'den gelen bir muhtarlar heyeti, Ankara'da «görevli ve sorumlu» kişilerle görüşerek sorunlarına çözüm bulmaya

çalıştılar. O «görevli» ve «sorumlu» lar, şüphesiz Lice ve çevresinde ne olup bittiğini bilmektedirler. Onların bugüne kadarki tavırları da biliniyor. Türkiye'de şu anda iktidarda bulunanların nelerle uğraştıkları da malûmdur. Rüşvet hikâyeleri, yolsuzluklar, tertipler gırla gidiyor. Bütün bu rezaletler, köşe kapmacalar, çirkinlikler, koltuk ve çıkar kavgaları arasında kim halkımızın hangi sorununu çözecek?.

Lice Belediye Başkanı Konuşuyor :

Dergimizden bir arkadaş, geçenlerde Diyarbakır'da geçirdiği trafik kazasında yaralanan ve halen Ankara'da tedavi görmekte olan Lice Belediye Başkanı Halil Akgül'le görüşerek kendisinden deprem bölgesi halkının sorunlarıyla ilgili bazı bilgiler aldı. Sayın Halil Akgül, arkadaşımıza durumu kısaca şöyle anlattı:

«1257 konut yapıldığını noter vasıtasıyla tespit etim. Halen halkın yüzde 60'ı çadırlarda yaşıyor.

«Konutlar prefabriktir. Yağmurlu günlerde yurttaşların yatakları, eşyaları çamur ve sular altında kalıyor. Bu konutlar Lice'nin ve Hani'nin iklim koşullarına elverişli değil.

«İmar - İskan Bakanlığı, ekmek ihtiyacını Diyarbakır'dan gideriyor. Ama ekmekler çalınıyor, halka ulaşmıyor. Bunu Vali'ye ilettim, ama hiçbir tedbir alınmadı. Faruk Berkol, Alman Büyükelçisi, İmar İskân Bakanı ve şimdi hatırlıyamadığım bir diğer ülke temsilcisi vardı. Ekmek sorununu kendilerine anlattım. Vali de durumu daha önce kendisine ilettiğimi kabul etti. Ben, ekmeklerin, belediyeden ve halktan birer temsilcinin de bulunduğu bir heyetçe dağıtılmasını teklif ettim. Kabul etmediler. Şimdi Kaymakamın görevlendirdiği, memurlardan oluşan bir ekip dağıtımı yapıyor. Oysa bunu Belediyenin yapması gerekir.

«Diyarbakır'dan günde 5000 ekmek geliyor. Taşıma ücreti ve diğer masraflar dahil, bugüne kadar günlük 15.000 liraya malolan ekmek tüketimi oluyor. Oysa bir fırının Lice'ye yapılması için yalnızca 400.000 liraya gerek var.

«Hükümet, gerçekleri dile getiren tutumumdan rahatsız olmaktadır. Çeşitli şekilde rahatsız edildim. O kadar tedirgin edildim ki, geçirdiğim trafik kazasının bir tertip olabileceğini düşündüm; ama değil.»

Belediye Başkanı Halil Akgül, ekmek dışında halka yiyecek yardımı yapılmadığını söylemiş ve şöyle devam etmiştir:

«Bütün yiyecek yardımı ekmekten ibaret. Diyarbakır'a gelen binlerce ton un ve yağ maddesine rağmen, evi yıkılan, yani hak sahibi adama 30 kilo un ve 3.5 kilo yağ verdiler. Yapılan bütün yardım bundan ibarettir.

«Yapılması gereken 2357 konuttan ancak 1257'si yapılmıştır. Daha doğrusu, bu 1257 konutun da ancak yarısı oturulabilir durumdadır. Şartlar son derece ilkeldir. Su, elektrik gibi gerekli donatım hiç yok. Buna rağmen oturulabilir diyoruz. Bu verdiğim bilgiler noter kanalıyla tespit edilmiştir.»

PETROL BORU HATTI İŞÇİLERİNİN DİRENİŞİ DEVAM EDİYOR

Güneydoğu'da, Türkiye-Irak Petrol Boru Hattında çalışan 800 işçinin, 24 Ekim 1975'ten buyana, dört ayı aşkın bir zamandan beri sürdürdükleri direniş henüz devam etmektedir.

Sözkonusu boru hattı, uluslararası Fransız-İtalyan-Amerikan şirketleri tarafından yapılmaktadır. Bu şirketlerin, yapım işinde çalıştırdıkları işçilerin büyük kesimi sürekli ücretli işçi olmayan köylülerdir. İşveren, işçileri günde 16-17 saat çalıştırmakta, son derece düşük bir ücret vermekte idi. İşçiler bayram ve tatil günleri de çalıştırılıyorlardı. Hastalanan, viziteye çıkan işçilerin işlerine derhal son veriliyordu. Bu duruma tepki gösteren işçiler derhal toplu olarak işten atılıyorlardı. İşveren, işçilerin diledikleri sendikaya üye olmalarını engelliyor ve bazı sarı sendikalarla toplu sözleşmeye oturmak istiyordu. Bu ve benzeri ağır şartlar karşısında, boru hattında çalışan 800 işçi Ekim ayında direnişe geçti. İşçiler, yasaların uygulanarak günde sekiz saatlik çalışma, yeter ücret, üyesi oldukları BAYSEN-İŞ Sendikasıyla toplu sözleşme yapılmasını ve işten çıkarılan arkadaşlarının tekrar işe alınmasını istiyorlar.

İşveren ise işçilerin direnişini kırmak için türlü oyunlara ve baskılara başvuruyor; bu işte MC iktidarı, mahallî toprak ağaları ve sarı sendikalar da işverene her türlü desteği sağlıyorlar. Direnişe geçen işçilerin yerine, civar köylerden başka işçi alınarak kaçak olarak, sigortasız ve düşük ücretle çalıştırılıyor. Topraklarından boru hattının geçtiği bir kısım toprak ağaları, işçilerin bu direnişinin topraksız köylülere de örnek olmaması için, yabancı şirketlerin ve MC iktidarının saflarında yer alarak işçiler arasında propagandaya giriştiler ve baskı yapmaya çalıştılar. Bu arada bazı işçi önderleri tutuklandı. Ama bütün bunlar Petrol Boru Hattı işçilerinin direnişini kıramadı. İşçiler şöyle diyorlar:

«Bizler Türkiye - Irak Petrol Boru Hattı işçileriyiz; Narlı'dan, Araban'dan, Urfa'dan, Mardin'den sesleniyoruz: Bugüne kadar direndik ve direniyoruz.

«Bu mücadelemiz emperyalist şirketlerin emeğimizi ve ülkemizi sömürmesine karşıdır.

«Yabancı şirketlerin bizi sömürmelerine yardımcı olan işbirlikçi burjuvaziye ve toprak ağalarına karşıdır.

«Yıllarca mücadele edip can vererek kazandığımız kanunî haklarımızın çiğnenmesine karşıdır.

«İşverenin kanunsuzluklarına yardımcı olup bizlere baskı yapan kanun uygulayıcılarına, yetkililerine karşıdır.

«Köylü kardeşlerimiz, sizleri bu boru hattında bizim yerimize sigortasız ve çok düşük ücretle çalıştırarak direnişimizi kırmak istiyorlar. Halbuki biz başarıya ulaştığımızda hepimizin çalışma şartları daha iyi olacak. Bizim patronlardan, sizin toprak ağalarından kurtuluşunuz, onlara karşı vereceğimiz ortak mücadelemizle olacaktır.»

Petrol Boru Hattı işçilerinin direnişi, yabancı şirketlerin, yerli işbirlikçilerinin ve toprak ağalarının, yani yerli ve yabancı tüm gericilerin nasıl birbirlerine kenetlendiklerini, bir zincirin halkaları gibi, çıkar bağlarıyla birbirlerine bağlı olduklarını somut olarak gözler önüne seriyor. Bu gerçek, emekçilerin de, işçi ve köylülerin de birleşmeleri, dayanışmaları gereğini aynı açıklıkla ortaya seriyor.

AĞRI'DA BASKI VE SALDIRILAR

Ağrı'da da son zamanlarda aydınlara, ilericilere karşı baskıların arttırıldığı bildirilmektedir. Bu arada ilerici yayınları satan kitapçılara baskı yapılmakta ve bir kısım yayınlar toplatılmaktadır.

Kurt resimli levhalarını Ağrı'da da asacak yer bulan faşistler, dernek binalarının yakıldığını ileri sürerek, 1 Mart günü Ağrı Kültür Derneği'ne (AK-DER) saldırmak istemişlerdir. Faşist çömezlerinin, eski belediye başkanlarından Cevdet Elçi tarafından desteklendiği ve bu kişinin dernek binasını onlara vererek kira dahi almadığı bilinmektedir. Bir «tarikat mensubu» olan Cevdet Elçi, «solcuların Kuran yaktığı» ve «camiye dinamit atacakları» tarzındaki söylentileri de halk arasında yayarak kitleleri ilerici ve devrimcilere karşı kışkırtmaya çalışmıştır.

Ağrı Kültür Derneği, ülke düzeyinde yürütülen faşist baskılar ve Ağrı'daki tertip ve saldırılarla ilgili olarak bir bildiri yayınladı. Bildirinin bir bölümünü okurlarımıza sunuyoruz:

«Yoksul halkımıza karşı bütün bu olaylar neden düzenleniyor? Neden her gün yoksul halk çocukları köşe başlarında kurşunlanıyor? Neden yoksul halk okuyamıyor? Neden hapishaneler tıklım tıklım dolu?

«Bu sorulara açıklık getirelim:

«1. Halkın acil ihtiyaçları olan eğitim, beslenme, giyecek, yakacak ve konut sorunlarını örtbas etmek.

«2. Birbiri ardından gelen zamları halkın gözünden gizlemek.

«3. Sermayedarların milyonlarına milyon katmaları için halkın dikatini bu gibi olaylara çekip kendilerine soygun ortamı yaratmak.

«4. Yoksul halkın mücadelesini veren ve gittikçe halkla bütünleşen, onların en acı sorunlarını dile getiren gençliği, aydınları ve tüm demokratik güçleri, işçi sınıfını, topraksız köylüyü ve onun mücadelesini boğmak, geciktirmek, ellerinden gelirse yok etmek.

«5. Geri kalmış ve sömürgeci ülkeler tarafından sömürülen ülkemizdeki ekonomik bunalımları, krizleri saklamak.

«6. Yurt çapında çeşitli olaylar yaratarak halkı sömürebilmek için gerekli baskı ve zulüm düzeni olan faşizmi getirmektir.

«Yukarda işaret ettiğimiz gibi halkımızın uyanmasını durdurmak ve halkın dini duygularını kendi pis politikalarına alet etmektedirler. Şöyleki: et pahalandı diyene «bu dinsizdir»; halkımızın ço-

ğu ekmek parası bulamıyor, dokuz nüfusla bir odada odunsuz, kömürsüz, hattâ tezeksiz titreyerek yaşıyor diyene, «bu da dinsizdir», diyorlar.

«Sermayenin köpekliğini yapanlar, kendi derneklerinde kâğıt yakarak, «dinsizler Kuran-ı Kerimi yaktı» diyor ve çirkin iftiralarda bulunuyorlar. Bütün bunlarla, bu iftiralarla, yukarda izah ettiğimiz gibi, halkı sevenleri, onun mücadelesini verenleri halkın gözünden düşürmek istiyorlar. Bu olay ne ilktir, ne de sondur. Bunların çirkin iftiraları karşısında uyanık olalım. Bunlara inanmayalım. Bizler AK-DER (Ağrı Kültür Dernekliler) olarak her zaman yoksul halkımızın yanındayız, onun mücadelesini omuzlamışız, kararlıyız, yılmayacağız.

«KAHROLSUN FAŞİZM

«KAHROLSUN SERMAYENİN UŞAKLIĞINI YAPAN YALANCILAR, İFTİRACILAR

«KAHROLSUN HALK DÜŞMANLARI

«KAHROLSUN IRKÇILIK YAPANLAR

«YAŞASIN YOKSUL HALKIMIZIN İNSANCA MÜCADELESİ

«YAŞASIN İŞÇİ-KÖYLÜ İTTİFAKI.»

FAŞİSTLERİN HEDEFLERİNDEN BİRİ: HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Son aylarda üniversite gençliği üzerinde yoğunlaşan saldırılarda seçilen başlıca hedeflerden biri de Hacettepe Üniversitesidir. Ocak ayının ilk haftasında Şükrü Bulut adlı öğrenci MHP'li ve Ülkü Ocaklı faşistler tarafından öldürüldü. Aynı tarihte vurulan Nuray Erenleri'n ise polisler tarafından vurulduğu, isim verilerek açıklandı. Üniversite, Rektör Doğan Karan ve yardımcısı Gürol Ataman'ın çabalarıyla 1 Marta kadar kapandı. Bunlardan Doğan Karan, bir konuşmsında, olayların nedeni olarak «Sivas'tan öteye fazla adam alındığını» ileri sürmüştü.. Gürol Ataman ise, Temel Bilimler Fakültesinin önünde vurulan Şükrü Bulut'un «caddede öldürüldüğünü» iddia etmişti.

1 Martta okula dönen öğrenciler, Beytepe'deki Fen Fakültesi binasının faşistler tarafından işgal edildiğini gördüler. Ayrıca, Şükrü Bulut'un katili olduğu bildirilen MHP'li Mehmet Fatih Yurdal ile Nuray Erenler'i vuran kişiler oldukları bildirilen polis memurları Yüksel Ergenekon, Kürşat Çiftçi ve Pınar Şeker'in de üniversitede serbestçe dolaştıklarını gördüler. Rektörlük ise sınavların hemen yapılacağını bildirmişti. Yönetmeliğe göre bir sömestri süresince 14 hafta ders yapılması gerekiyordu. Oysa bunun ancak yedi haftalık bölümü yapılabilmişti. Bu nedenle 5000 öğrencinin bulunduğu Beytepe'de bir forum düzenliyen öğrenciler, oybirliğiyle boykot kararı aldılar. Boykotun gerekçeleri şu şekilde açıklandı:

1. Sömestrinin bir ay uzatılması ve sınavların bu sürenin sonunda yapılması;

2. Okulda jandarma ve polis baskısına son verilmesi ve jandarma ve polisin okuldan çekilmesi;

3. Okuldan haksız yere, savunmaları dahi alınmadan atılan, sayıları 122'yi bulan arkadaşlarının geri alınması ve verilecek yeni cezaların durdurulması;

4. Şükrü Bulut'un katili olan Mehmet Fatih Yurdal ile, Nuray Erenler'i öldürmüş olan polis memurları Yüksel Ergenekon, Kürşat Çiftçi ve Pınar Şeker haklarında soruşturma açılması;

5. Okulda çıkan olayların baş sorumlusu MHP'li ve Ülkü Ocaklı 15 kişinin okuldan atılması (Adları okul idaresine verilmiş).

Boykot başarılı biçimde sürerken Rektörlük, TRT'ye gerçekdışı açıklamalarda bulunarak öğrencilerin yüzde 50'sinin sınavlara girdiini söylüyordu. Bunun yanısıra rektörlükçe öğrenciler tehdit edilmekte, «yurdun kapatılabileceği ve "Sivas'tan öteye" olanlar başta olmak üzere, daha birçok öğrencinin, Türkiyen'in hiçbir üniversitesinde okumamak kaydıyla, okuldan atılabileceği» söylenmektedir.

özgürlük
yolu
aylık siyasi dergi

10 Lira